

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ISSN 0353-8389

ГОДИНА LXI – БРОЈ 18

БЕОГРАД, 24. ФЕБРУАР 2005.

Цена овог броја је 216 динара (8 табака).
Годишња претплата је 15.012 динара (аконтација).
Рок за рекламацију 10 дана.

548

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О САДНОМ МАТЕРИЈАЛУ ВОЊАКА, ВИНОВЕ ЛОЗЕ И ХМЕЉА

Проглашава се Закон о садном материјалу воњака, винове лозе и хмеља, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 1

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О САДНОМ МАТЕРИЈАЛУ ВОЊАКА, ВИНОВЕ ЛОЗЕ И ХМЕЉА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин производње, промета и увоза садног материјала воњака, винове лозе и хмеља (у даљем тексту: садни материјал), признавање новостворених домаћих сорти, упис сорти и подлога у Регистар сорти воњака, винове лозе, хмеља и подлога, одржавање уписаних сорти и Листа препоручених сорти и подлога.

Члан 2.

Одредбе овог закона не односе се на садни материјал који привредно друштво, односно предузеће и друго правно лице које се бави пословима оплеменења биља у области воћарства, виноградарства и хмељарства производи, умножава, прима или шаље другом правном лицу које се бави пословима оплеменења воњака, винове лозе и хмеља у циљу научних истраживања и извођења експеримената, у количинама које служе за огледне сврхе или за банке биљних гена.

Члан 3.

Поједини изрази, употребљени у овом закону, имају следеће значење:

1) садни материјал јесу саднице које служе за подизање воњака, винограда и хмељарника, као и репродукциони садни материјал који служи за производњу садница;

2) репродукциони садни материјал за производњу садница јесте семе за производњу генеративних подлога, вегетативне подлоге, корењаци, коренов изданак, зреле и зелене резнице, калем гранчице, вијоке, живићи јагода и меристем који потичу од предосновних, основних и сертифицираних матичних стабала, чокота или жбунова сората и подлога;

3) садница јесте једногодишња или вишегодишња биљка настала из вегетативних делова матичне биљке или спајањем подлоге и племке или произведена из семена матичне биљке;

4) сорта воњака, винове лозе и хмеља и подлога јесте група биљака унутар најниже ботаничке систематске јединице која се одликује одређеним својствима генотипа или комбинације генотипова која се разликује од било које друге сорте према једном од наведених својстава и као целина остаје непромењена после размножавања;

5) оплеменењивач сорте (у даљем тексту: оплеменењивач) јесте привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице, предузетник или физичко лице које је створило или открило нову сорту;

6) одржавалац сорте јесте оплеменењивач или произвођач који одржава сорту по прописаним методама и гарантује да је сорта остала непромењена током одржавања и да је као таква униформна и стабилна;

7) произвођач садног материјала јесте привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице или предузетник које се бави производњом, прометом или увозом садног материјала;

8) место производње јесте организационо и пословно заокружена целина која обухвата земљиште, објекте, машине и опрему где произвођач обавља своју делатност;

9) квалитет садног материјала утврђују прописани стандарди и норме квалитета на основу којих се одређује припадност врсти и сорти, здравствено стање и друга својства;

10) признавање сорти јесте признавање домаћих новостворених сорти;

11) препоручене сорте и подлоге јесу оне сорте и подлоге које се после испитивања употребне и производне вредности препоручују за гајење на територији Републике.

Члан 4.

Категорије садног материјала, у смислу овог закона, јесу:

- 1) предосновни;
- 2) основни;
- 3) сертифицирани;
- 4) стандардни.

Предосновни садни материјал јесте репродукциони материјал који се производи под одговорношћу оплеменењивача или његових заступника, служи за производњу основног садног материјала, а тестиран је по најновијим међународним стандардима на присуство болести и штеточина. Одржава се у строгим условима уз немогућност заразе.

Основни садни материјал јесте репродукциони материјал који је настао из предосновног садног материјала, служи за производњу сертифицираног садног материјала, производи се у матичним засадима (објектима) под контролом овлашћене организације. У промету је означен сертификатом беле боје.

Сертифицирани садни материјал јесте репродукциони материјал који је настао од основног садног материјала намењен за производњу сертифицираних садница или за производњу стандардног садног материјала. У промету је означен сертификатом плаве боје.

Стандардни садни материјал јесте репродукциони садни материјал који је настао умножавањем материјала од сертифицираних садница а намењен је за производњу стандардних садница. У промету је означен сертификатом наранџасте боје.

Стандардни садни материјал који је настао умножавањем материјала од стандардних садница у промету је означен сертификатом наранџасте боје и посебном ознаком С-А.

За производњу садног материјала могу да се користе само категорије садног материјала из става 1. овог члана које су произведене у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега.

ІІ. ПРОИЗВОДЊА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 5.

Производњом садног материјала може да се бави привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник (у даљем тексту: произвођач) који је уписан у Регистар произвођача садног материјала.

Производњом садног материјала може да се бави и физичко лице на основу закљученог уговора о сарадњи са произвођачем сад-

ног материјала, а садни материјал произведен у тој сарадњи сматра се производном произвођача.

Члан 6.

Упис у Регистар произвођача садног материјала (у даљем тексту: Регистар) врши се на основу захтева који произвођач подноси министарству надлежном за послове пољопривреде (у даљем тексту: Министарство).

Захтев за упис у Регистар садржи:

- 1) податке о произвођачу (назив, седиште, адреса, матични број и порески број);
- 2) шифру делатности произвођача;
- 3) податке о месту производње садног материјала (катастарска парцела, обрада, нега, заштита земљишта и очување биолошких и хемијских својстава земљишта за производњу садног материјала);
- 4) детаљан план производње (подаци о врсти, сорти и категорији садног материјала);
- 5) податке о одговорном лицу (име и презиме, адреса, јединствени матични број).

Ако произвођач обавља делатност на више различитих места, у захтеву наводи податке из става 2. тач. 3), 4) и 5) овог члана за свако место производње.

Министар надлежан за послове пољопривреде (у даљем тексту: министар) доноси решење о упису у Регистар.

Произвођач је дужан да сваку промену података пријави Министарству у року од 15 дана од дана настале промене.

Члан 7.

Подаци из Регистра су јавни.

Министар ближе прописује садржину и начин вођења Регистра.

Члан 8.

Произвођач се брише из Регистра ако својом одлуком престане да обавља делатност производње садног материјала или ако престане да испуњава услове из члана 6. став 2. тач. 3), 4) и 5) овог закона.

Члан 9.

Произвођач је дужан да води књигу евиденције садног материјала.

Књига евиденције из става 1. овог члана садржи: број решења о упису у Регистар, име лица које обавља послове стручног руковођења производном садног материјала, прегледни план расадника и матичног засада (објекта) са јасно означеним делом где се производи садни материјал, врсту, односно сорту и старост садног материјала, количину укупно примљеног, произведеног, продатог и уништеног садног материјала, податке о начину производње, врсти и датуму извођења радова.

Члан 10.

Произвођач може производити садни материјал сорти које су уписане у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога.

Произвођач је дужан да од власника сорте обезбеди сагласност за умножавање садног материјала заштићене сорте.

Члан 11.

Произвођач може, за потребе страног наручиоца, од увезеног репродукционог материјала да производи и садни материјал сорти које нису уписане у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога.

Садни материјал из става 1. овог члана може да се производи уз сагласност Министарства, на основу уговора са страним наручиоцем, према којем страни наручилац преузима целокупну количину садног материјала.

Производња садног материјала из става 1. овог члана подлеже здравственом прегледу.

Садни материјал из става 1. овог члана не може да се ставља у промет на територији Републике.

Члан 12.

Произвођач је дужан да сваке године поднесе пријаву о производњи садног материјала Министарству.

Министар ближе прописује начин и поступак производње за сваку категорију садног материјала, рокове за подношење пријаве за производњу и образац пријаве за производњу.

Члан 13.

Министар издаје сертификат о производњи садног материјала којим се потврђује да је садни материјал произведен у складу са одредбама овог закона и прописима донетим на основу њега.

Сертификат из става 1. овог члана садржи нарочито, податке о: произвођачу, врсти, сорти (клону), подлози, категорији, броју

биљака на које се односи сертификат, број биљног пасоша и појединачни серијски број сертификата.

Биљни пасош из става 2. овог члана издаје се у складу са прописом којим се уређује заштита биља.

Члан 14.

Трошкове за упис у Регистар, за подношење пријаве за производњу садног материјала и за издавање сертификата о производњи садног материјала, сноси произвођач и уплаћује на одговарајући рачун за уплату јавних прихода буџета Републике.

Висина трошкова утврђује се у складу са прописима о накнадама трошкова у управном поступку.

III. ПРОМЕТ САДНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 15.

Прометом садног материјала може да се бави привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник које је уписано у Регистар.

Члан 16.

У промет може да се стави само основни, сертифицирани и стандардни садни материјал сорти које су уписане у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога и који има сертификат о производњи садног материјала издат у складу са овим законом.

Члан 17.

Промет садног материјала може да се обавља само на продајном месту које обезбеђује очување својстава садног материјала у погледу врсте, сорте, категорије и др.

Министар прописује ближе услове које треба да испуни продајно место из става 1. овог члана.

Члан 18.

Прометом садног материјала на мало може да се бави привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник ако на сваком продајном месту има запослено лице са најмање IV степеном стручне спреме пољопривредне струке.

IV. УВОЗ САДНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 19.

Увозом садног материјала може да се бави привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник које је уписано у Регистар.

Субјекти из става 1. овог члана могу да увозе предосновни, основни, сертифицирани и стандардни садни материјал који има сертификат о производњи садног материјала и документ о здравственом стању, издати од надлежног органа земље извознице.

Члан 20.

Садни материјал сорти и подлога може да се увози ако су те сорте и подлоге уписане у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога.

V. ПРИЗНАВАЊЕ НОВОСТВОРЕНИХ ДОМАЋИХ СОРТИ И УПИС У РЕГИСТАР СОРТИ ВОЋАКА, ВИНОВЕ ЛОЗЕ, ХМЕЉА И ПОДЛОГА

Члан 21.

Новостворена домаћа сорта признаје се ако је та сорта резултат селекције, односно ако се биолошки разликује од друге признаје сорте, а која је у процесу признавања послужила као стандардна сорта.

Члан 22.

У поступку признавања новостворене домаће сорте утврђује се њен квалитет и друге битне особине на основу којих се та сорта може признати и производити садни материјал те сорте и стављати у промет као сортни на територији Републике.

Члан 23.

Новостворена домаћа сорта се признаје на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте, и то:

- 1) ако је различита, униформна и стабилна (DUS тест);
- 2) ако има повољну употребну и производну вредност (VCU тест);
- 3) ако је име сорте у складу са прописаним захтевима.

Члан 24.

Сорта је различита ако се јасно разликује најмање по једној особини од било које друге сорте чије је постојање опште познато.

Сорта је опште позната ако је уписана у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога или регистар заштићених сор-

ти у складу са посебним прописом, као и сорта која је у поступку уписа.

Сорта је униформна ако је довољно уједначена у битним особинама с обзиром на варијације које се могу очекивати због посебних особности њене репродукције.

Сорта је стабилна ако њене битне особине које су од значаја за разликовање остају непромењене и после поновног умножавања.

Члан 25.

Сорта има повољну употребну и производну вредност ако у току испитивања одређених битних особина покаже боље резултате у поређењу са особинама стандардне сорте.

Министар ближе прописује битне особине сорти по врстама.

Члан 26.

Право оплемењивача је да као оплемењивач буде назначен у пријави и свим исправама које се односе на признавање новостворене домаће сорте.

Кад је новостворена домаћа сорта резултат стваралачког рада више оплемењивача наводе се сви оплемењивачи и то по редоследу који одговара њиховом доприносу у том стваралаштву.

Право оплемењивача новостворене домаће сорте састоји се у праву да сорту користи и њом располаже, као и да остварује право на накнаду за коришћење те сорте.

1. Поступак признавања новостворене домаће сорте

Члан 27.

Поступак за признавање новостворене домаће сорте покреће се по захтеву који подноси оплемењивач сорте или његов овлашћени заступник.

Захтев из става 1. овог члана подноси се посебно за сваку сорту.

Министар прописује образац и садржину захтева из става 1. овог члана, као и критеријуме за одређивање назива сорте.

Члан 28.

Захтев из члана 27. став 1. овог закона подноси се Министарству.

Уз захтев из става 1. овог члана подносилац захтева дужан је да достави документацију о раду на стварању нове сорте.

Подаци у захтеву и документацији који се односе на порекло изворног материјала и на опис процеса стварања нове сорте представљају службену тајну.

Члан 29.

На основу података у захтеву и података у документацији проверавају се особине сорте.

Ако се провером из става 1. овог члана утврди да нема основа за испитивање сорте на огледном пољу, министар решењем одбија захтев за признавање новостворене домаће сорте.

Члан 30.

Различитост, униформност и стабилност сорте, као и употребна и производна вредност сорте проверава се испитивањима на огледним пољима и у лабораторији.

Министар прописује време трајања испитивања сорти и методе за испитивање сорти.

Члан 31.

Министарство је дужно да обавести подносиоца захтева да ће сорта бити испитивана и да од њега затражи потребну количину садног материјала сорте ради испитивања.

На основу обавештења из става 1. овог члана подносилац захтева дужан је да благовремено достави Министарству садни материјал сорте у количини и на начин који пропише министар.

Ако подносилац захтева не поступи у складу са ставом 2. овог члана министар ће захтев одбацити.

Члан 32.

Испитивање сорте на огледном пољу и у лабораторији врши се под шифрованим ознакама које представљају службену тајну. Шифре се отварају и затварају сваке године и о добијеним резултатима Министарство обавештава подносиоца захтева.

Члан 33.

Испитивање сорте врши се истовремено са једном или више стандардних сорти.

Као стандардна сорта може се одредити само сорта која има највећу употребну и производну вредност за намену за коју се врши испитивање.

Ако поједина врста нема стандардне сорте одређене намене, сорта се испитује без стандарда, али само за намену за коју је поднет захтев.

Члан 34.

Испитивање сорте на огледном пољу односно у лабораторији врши правно или физичко лице које има земљиште, опрему и стручна лица за вршење тих испитивања (у даљем тексту: извођач огледа).

Министарство закључује уговор са извођачем огледа за испитивање сорти на огледном пољу односно у лабораторији.

Министар прописује ближе услове из става 1. овог члана.

Извођач огледа који је закључио уговор о испитивању сорте на огледном пољу односно у лабораторији, дужан је да према прописаној методи из члана 30. став 2. и обавезама из уговора достави Министарству резултате испитивања.

Члан 35.

Министарство врши обраду годишњих и завршних резултата добијених на огледном пољу односно у лабораторији.

Обрада података из става 1. овог члана врши се по методи коју пропише министар.

Коначни резултати испитивања достављају се стручним комисијама, ради оцене употребне и производне вредности сорте, као и њене оригиналности, униформности и стабилности, а годишњи резултат подносиоцу захтева.

Стручне комисије из става 3. овог члана образује министар.

Члан 36.

На основу резултата испитивања сорте на огледном пољу односно у лабораторији, а на предлог стручне комисије, министар оцењује да ли су испуњени услови за признавање новостворене домаће сорте.

Члан 37.

Решење о признавању новостворене домаће сорте или о одбијању захтева доноси министар.

2. Упис у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога

Члан 38.

Сорта за коју је донето решење из члана 37. овог закона, уписује се у Регистар сорти воћака, винове лозе, хмеља и подлога (у даљем тексту: Регистар сорти).

Регистар сорти води Министарство.

За време за које је сорта уписана у Регистар сорти садни материјал сорте може да се стави у промет као сортни.

Члан 39.

Регистар сорти садржи нарочито, податке о:

- 1) новоствореним домаћим сортама;
- 2) страним сортама признатим од надлежног органа стране државе;
- 3) домаћим и одомаћеним сортама.

Министар ближе прописује садржину Регистра сорти.

Члан 40.

Страна сорта уписује се у Регистар сорти ако је сорта призната од надлежног органа стране државе, ако има документ о власнику, односно кориснику, као и документ о резултатима DUS теста.

Упис стране сорте у Регистар сорти врши се на основу захтева одржаваоца сорте.

Захтев из става 2. овог члана садржи нарочито, податке о:

- 1) власнику, односно кориснику стране сорте;
- 2) одржаваоцу сорте;
- 3) податке о сорти и др.

Министар ближе прописује образац и садржину захтева из става 2. овог члана.

Члан 41.

У Регистар сорти могу се уписати домаће и одомаћене сорте које не испуњавају све услове прописане овим законом за упис у Регистар сорти и оне се посебно обележавају.

Министарство уписује сорту из става 1. овог члана у Регистар сорти на основу резултата испитивања или на основу опште познатих података о употребној и производној вредности сорте.

Домаће и одомаћене сорте које су уписане у Регистар сорти чувају се у банци биљних гена.

Члан 42.

Министар доноси решење о брисању сорте из Регистра сорти ако:

- 1) то затражи подносилац захтева;
- 2) одржавалац сорте или његов овлашћени заступник не обезбеди садни материјал сорте у прописаној количини;
- 3) одржавалац сорте не обезбеђује одржавање сорте на начин који гарантује очување њене униформности и стабилности.

Сорта која је брисана из Регистра сорти може да се стави у промет најдуже три године од дана брисања из Регистра сорти.

На захтев оплеменеивача сорте или његовог овлашћеног заступника сорта која је брисана из Регистра сорти може да се поново пријави за упис у Регистар сорти.

Члан 43.

Сорта уписана у Регистар сорти подлеже обавези испитивања битних особина из члана 23. овог закона ради стављања на Листу препоручених сорти и подлога.

Испитивање сорте из става 1. овог члана врши се на начин и по методама утврђеним посебним прописом из члана 30. овог закона.

Члан 44.

Министар утврђује списак уписаних односно брисаних сорти из Регистра сорти, као и Листу препоручених сорти и подлога.

Члан 45.

Трошкове признавања новостворене домаће сорте, трошкове уписа у Регистар сорти и трошкове уписа у Листу препоручених сорти и подлога сноси подносилац захтева и уплаћује на одговарајући рачун за уплату јавних прихода буџета Републике.

Висина трошкова утврђује се у складу са прописима о накнадама трошкова у управном поступку.

3. Одржавање сорте

Члан 46.

Одржавалац сорте дужан је да одржава сорту по прописаним методама све док је сорта уписана у Регистар сорти.

Одржавалац сорте дужан је да на захтев Министарства достави садни материјал сорте ради:

1) провере да ли се сорта одржава тако да јој се не мењају униформност и стабилност;

2) чувања стандардног узорка или његове обнове.

Министар прописује методе одржавања сорте.

Члан 47.

Контролу одржавања сорте врши Министарство тако што испитивањем сорте на начин утврђен у члану 30. овог закона проверава да ли се одржава униформност и стабилност сорте.

Контролу одржавања сорте Министарство може да повери овлашћеној организацији која испуњава услове у погледу опреме и стручних лица за обављање те контроле.

Ако Министарство на основу резултата испитивања из става 1. овог члана утврди да одржавалац сорте није одржавао сорту на начин који гарантује очување стабилности и униформности сорте одузима му право одржавања те сорте, а ако је једини одржавалац поништава се и решење о упису те сорте у Регистар сорти.

Члан 48.

Трошкове контроле одржавања сорте сноси одржавалац сорте од кога је узорак узет и уплаћује на одговарајући рачун за уплату јавних прихода буџета Републике.

Висина трошкова утврђује се у складу са прописима о накнадама трошкова у управном поступку.

Члан 49.

Узорак сорте која је уписана у Регистар сорти или за коју је покренут поступак уписа у Регистар сорти чува се као стандардни узорак.

VI. НАДЗОР

Члан 50.

Министарство врши надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона.

Министарство врши инспекцијски надзор преко инспектора за послове садног материјала и семена (у даљем тексту: инспектор).

Послове инспектора може да обавља дипломирани инжењер пољопривреде смер воћарства и виноградарства, заштите биља, ратарства или дипломирани инжењер агрономије, који имају најмање три године радног искуства и положен стручни испит.

Члан 51.

Привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник који подлеже надзору из чл. 52. и 53. овог закона дужно је да инспектору омогући вршење инспекцијског надзора и да му без одлагања стави на увид и располагање потребну документацију и друге доказе и изјасни се о чињеницама које су од значаја за вршење надзора.

Члан 52.

У вршењу послова инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да:

1) врши контролу да ли је произвођач уписан у Регистар произвођача садног материјала;

2) врши контролу испуњености услова из члана 6. став 2. тач. 3), 4) и 5);

3) врши контролу документације и вођења евиденције о производњи садног материјала;

4) врши контролу да ли садни материјал испуњава прописане услове;

5) контролише извршавање мера по овом закону;

6) врши контролу увођења нових сорти у производњу;

7) врши контролу да ли су увезене сорте уписане у Регистар сорти;

8) у поступку контроле производње садног материјала проверава да ли је сорта чији се садни материјал производи уписана у Регистар сорти односно у регистар заштићених сорти и да ли је регулисано право коришћења сорте са носиоцем права заштите сорте.

Члан 53.

У вршењу послова из члана 52. овог закона инспектор је овлашћен и дужан да:

1) забрани производњу садног материјала ако није уписан у Регистар произвођача садног материјала или више не испуњава услове из члана 6. став 2. тач. 3), 4) и 5);

2) забрани производњу ако није пријављена у складу са чланом 12. овог закона;

3) забрани производњу, коришћење и промет садног материјала сорти које нису уписане у Регистар сорти односно које су брисане из Регистра сорти;

4) забрани производњу, коришћење и стављање у промет садног материјала супротно одредбама овог закона;

5) забрани промет садног материјала ван продајног места;

6) одузме и уништи садни материјал који се производи, користи и ставља у промет супротно одредбама овог закона;

7) нареди отклањање утврђене неправилности када у поступку надзора утврди да пропис о садном материјалу није примењен или је неправилно примењен и одреди за то потребан рок.

Мере из става 1. овог члана налажу се решењем инспектора у управном поступку.

Трошкови који настану приликом одузимања, чувања и уништавања садног материјала на основу овлашћења из става 1. тачка 6) овог члана падају на терет лица од којег је садни материјал одузет.

Члан 54.

Решење инспектора је коначно у управном поступку.

Против решења инспектора из става 1. овог члана може се покренути управни спор.

VII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 55.

Новчаном казном од 100.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво односно предузеће или друго правно лице, ако:

1) поступи супротно одредбама члана 4. овог закона;

2) се бави производњом, прометом и увозом садног материјала, а није уписано у Регистар произвођача садног материјала (члан 5. став 1, члан 15. и члан 19. став 1);

3) се бави производњом садног материјала, а не испуњава прописане услове из члана 6. став 2. тач. 3), 4) и 5) овог закона;

4) производи садни материјал супротно одредбама чл. 10. и 11. овог закона;

5) стави у промет садни материјал сорте која није уписана у Регистар сорти и није означен сертификатом (члан 16);

6) увози садни материјал сорте која није уписана у Регистар сорти (члан 20);

7) сорту која је брисана из Регистра сорти стави у промет после три године од дана брисања из Регистра сорти (члан 42. став 2);

8) поверене послове контроле одржавања сорте не врши у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега (члан 47);

9) не поступи по решењу инспектора, у складу са овим законом.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 10.000 до 200.000 динара и одговорно лице у привредном друштву односно предузећу или другом правном лицу.

За радње из става 1. овог члана поред новчане казне може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређених делатности за правно лице и одговорном лицу да врши одређене послове у трајању од шест месеци до десет година.

Члан 56.

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво односно предузеће или друго правно лице, ако:

1) не води књигу евиденције садног материјала (члан 9);

2) Министарству не поднесе пријаву за производњу садног материјала (члан 12);

3) врши продају садног материјала ван продајног места (члан 17. став 1);

4) на продајном месту садног материјала нема стручно лице са IV степеном стручне спреме пољопривредне струке (члан 18).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара и одговорно лице у привредном друштву односно предузећу или другом правном лицу.

Члан 57.

Новчаном казном од 5.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник, ако:

- 1) поступи супротно одредбама члана 4. овог закона;
- 2) се бави производњом, прометом и увозом садног материјала а није уписано у Регистар произвођача садног материјала (члан 5. став 1, члан 15. и члан 19. став 1);
- 3) се бави производњом садног материјала а не испуњава прописане услове из члана 6. став 2. тач. 3), 4) и 5) овог закона;
- 4) не води књигу евиденције садног материјала (члан 9);
- 5) производи садни материјал супротно одредбама чл. 10. и 11. овог закона;
- 6) Министарству не поднесе пријаву за производњу садног материјала (члан 12);
- 7) стави у промет садни материјал сорте која није уписана у Регистар сорти и није означен сертификатом (члан 16);
- 8) врши продају садног материјала ван продајног места (члан 17. став 1);
- 9) на продајном месту садног материјала нема стручно лице са IV степеном стручне спреме пољопривредне струке (члан 18);
- 10) увози садни материјал сорте која није уписана у Регистар сорти (члан 20);
- 11) сорту која је брисана из Регистра сорти стави у промет после три године од дана брисања из Регистра сорти (члан 42. став 2);
- 12) не поступи по решењу инспектора, у складу са овим законом.

Члан 58.

Новчаном казном од 2.500 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако се бави производњом садног материјала а није закључило уговор са произвођачем садног материјала (члан 5. став 2).

VIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 59.

Привредно друштво, односно предузеће, друго правно лице и предузетник који се баве производњом садног материјала, прометом и увозом садног материјала дужни су да своје пословање ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 60.

До доношења прописа на основу овлашћења из овог закона примењиваће се прописи донети на основу Закона о семену и садном материјалу („Службени гласник РС”, бр. 54/93 и 35/94) и Закона о признавању сорти пољопривредног и шумског биља („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98 и 37/02) ако нису у супротности са овим законом.

Члан 61.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе: 1) Закона о семену и садном материјалу („Службени гласник РС”, бр. 54/93 и 35/94) које се односе на садни материјал воћака, винове лозе и хмеља, и

2) Закона о признавању сорти пољопривредног и шумског биља („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98 и 37/02) које се односе на признавање сорти воћака, винове лозе и хмеља.

Члан 62.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

549

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЖЕЛЕЗНИЦИ

Проглашава се Закон о железници, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 2

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ЖЕЛЕЗНИЦИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Управљање јавном железничком инфраструктуром и обављање превоза у железничком саобраћају врши се под условима и на начин прописаним овим законом.

Члан 2.

Управљање јавном железничком инфраструктуром, у смислу овог закона јесте: одржавање јавне железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја; обезбеђење приступа и коришћење јавне железничке инфраструктуре свим заинтересованим превозницима, као и правним и физичким лицима која обављају превоз за сопствене потребе; модернизација јавне железничке инфраструктуре; заштита јавне железничке инфраструктуре и вршење инвеститорске функције на изградњи и реконструкцији јавне железничке инфраструктуре.

Превоз путника и робе у железничком саобраћају може се вршити као јавни превоз или као превоз за сопствене потребе.

Обављање делатности управљања јавном железничком инфраструктуром и делатности обављања превоза у железничком саобраћају, уређује се на начелима раздвајања послова управљања јавном железничком инфраструктуром и послова обављања превоза у железничком саобраћају.

Члан 3.

Поједини изрази, у смислу овог закона, имају следеће значење:

- 1) „јавни превоз” јесте превоз путника и робе, који је доступан свим корисницима под једнаким условима;
- 2) „превоз за сопствене потребе” јесте превоз лица или робе који превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник, имаоц железничких возних средстава, врши тим средствима за потребе своје делатности;
- 3) „превозник” јесте јавно предузеће, други облик предузећа, друго правно лице или предузетник регистровани за обављање делатности јавног превоза у железничком саобраћају и који гарантују вучу возова;
- 4) „лиценца за превоз” јесте исправа коју надлежни орган издаје превознику, предузећу, другом правном лицу или предузетнику о стицању права за обављање свих или посебних врста превоза у железничком саобраћају;
- 5) „сертификат о безбедности за превоз” јесте исправа коју надлежни орган издаје превознику, предузећу, другом правном лицу или предузетнику о испуњености услова прописаних за безбедно одвијање железничког саобраћаја;
- 6) „управљач железничке инфраструктуре” јесте јавно предузеће, други облик предузећа, друго правно лице или предузетник који је овлашћен за управљање железничком инфраструктуром;
- 7) „лиценца за управљање јавном железничком инфраструктуром” јесте исправа коју надлежни орган издаје јавном предузећу, другом облику предузећа, другом правном лицу или предузетнику, о стицању права на управљање јавном железничком инфраструктуром;
- 8) „сертификат о безбедности за управљање јавном железничком инфраструктуром” јесте исправа коју надлежни орган издаје јавном предузећу, другом облику предузећа, другом правном лицу или предузетнику, о испуњености безбедносних услова прописаних за јавну железничку инфраструктуру;
- 9) „железничка инфраструктура” јесте пруга са свим припадајућим објектима, постројењима, уређајима и др. у функцији железничког саобраћаја, као добро у општој употреби у својини Републике Србије, коју могу користити сви железнички превозници под једнаким условима;
- 10) „траса” јесте план саобраћаја воза између два службена места, у предвиђеном времену и под тачно утврђеним техничко-технолошким условима на јавној железничкој инфраструктури;
- 11) „индустријска железница” јесте железница којом предузеће из области индустрије, шумарства, рударства или других области привреде превози робу или лица за сопствене потребе;
- 12) „манипулативна пруга” јесте део јавне железничке инфраструктуре управљача која служи за превоз робе за потребе предузећа, другог правног лица или предузетника, по потреби и без утврђеног реда вожње;
- 13) „индустријски колосек” јесте железнички колосек који се прикључује на јавну железничку инфраструктуру и служи за допремање и отпремање робе за власника, односно носиоца права коришћења тог колосека;
- 14) „ред вожње” јесте акт управљача јавне железничке инфраструктуре којим се утврђује план саобраћаја возова за превоз

путника и робе као и за сопствене потребе на јавној железничкој инфраструктури управљача;

15) „модернизација железничке инфраструктуре”, јесте увођење нових техничких система или технологија у железници или замена постојећих техничких система или технологија савременијим;

16) „реконструкција железничке инфраструктуре” јесте таква измена железничке инфраструктуре која мења њене основне техничке и конструктивне карактеристике;

17) „железничко подручје” јесте земљиште на којем се налазе железничка пруга, објекти, постројења и уређаји који непосредно служе за вршење железничког саобраћаја;

18) „пружни појас” јесте простор између железничких колосека, као и поред крајњих колосека, на одстојању од најмање осам метара, а ако железничка пруга пролази кроз насељено место – на одстојању од најмање шест метара, рачунајући од осе крајњег колосека;

19) „заштитни пружни појас” јесте земљишни појас са обе стране пруге, ширине 200 м, рачунајући од осе крајњих колосека;

20) „железничка возна средства” су вучна и вучена возила;

21) „градска железница” јесте железница са посебним саобраћајно-техничким особинама, којом се врши јавни превоз на територији града, односно места, или између града, односно места и његове ближе околине (електромоторни и моторни возови, успињача, жичара);

22) „метро” јесте просторно независан шински систем високог капацитета са посебним конструктивним и енергетско-погонским карактеристикама;

23) „туристичко-музејска железница” јесте железница са посебним саобраћајно-техничким карактеристикама, којом се врши превоз у туристичке сврхе и то возним средствима музејске вредности, под посебним условима прописаним упутством о вршењу саобраћаја на овим железницама;

24) „жичара” јесте железница са посебним саобраћајно-техничким особинама, којом се врши јавни превоз путника и робе или само путника, односно робе или лица за сопствене потребе;

25) „интермодални транспорт робе” јесте транспорт робе уз примену најмање два вида транспорта и без промене товарно манипулативне јединице, као што су контејнери, измењиви транспортни судови, делови или комплетна возила.

II. УПРАВЉАЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ

1. Елементи железничке инфраструктуре

Члан 4.

Железничка инфраструктура обухвата: доњи и горњи строј пруге, објекте на прузи, станичне колосеке, телекомуникациона, сигнално-сигурносна, електровучна, електроенергетска и остала постројења и уређаје на прузи, опрему пруге, зграде железничких службених места и остале објекте на железничким службеним местима, који су у функцији организовања и регулисања железничког саобраћаја, са земљиштем које служи тим зградама, пружни појас и ваздушни простор изнад пруге у висини од 12 метара, односно 14 метара код далековода напона преко 220 kV, рачунајући изнад горње ивице шине.

Железничка инфраструктура не обухвата објекте за одржавање возних средстава са припадајућим колосецима и железничке депое.

Министар надлежан за послове саобраћаја (у даљем тексту: министар) прописује ближе одређивање елемената железничке инфраструктуре из става 1. овог члана.

2. Врсте железничке инфраструктуре

Члан 5.

Индустријска железница, у смислу овог закона, јесте железничка инфраструктура којом превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник превози робу и лица за сопствене потребе.

Јавна железничка инфраструктура (у даљем тексту: железничка инфраструктура), у смислу овог закона, јесте железничка инфраструктура коју могу користити сви заинтересовани превозници, предузећа, друга правна лица и предузетници под једнаким условима.

Члан 6.

Железничке пруге се категоришу на следећи начин:

1) магистралне пруге, од значаја за међународни и национални саобраћај;

2) регионалне пруге, од значаја за регионални и локални саобраћај и

3) локалне пруге, од значаја за локални саобраћај.

Влада Републике Србије, на предлог Дирекције за железнице, доноси акт о категоризацији железничких пруга.

Члан 7.

Железничка инфраструктура је добро у општој употреби у својини Републике Србије.

Управљање железничком инфраструктуром је делатност од општег интереса.

Делатност из става 2. овог члана обавља јавно предузеће.

Делатност из става 2. овог члана може да обавља и други облик предузећа, друго правно лице или предузетник, под условима и на начин утврђен законом.

Јавно предузеће, други облик предузећа, друго правно лице или предузетник (у даљем тексту: управљач), поред општих услова мора да испуњава и посебне услове: да има лиценцу за управљање железничком инфраструктуром и сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром издате од Дирекције за железнице.

Члан 8.

Јавно предузеће врши послове одржавања железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја, као и изградње, реконструкције и модернизације јавне железничке инфраструктуре, на основу програма на који сагласност даје Влада Републике Србије.

Члан 9.

Право коришћења и послови управљања на делу железничке инфраструктуре за коју јавно предузеће нема економски интерес, могу бити дати јединици локалне самоуправе.

Одлуку о преносу права и послова из става 1. овог члана, доноси јавно предузеће на захтев јединице локалне самоуправе, у складу са законом.

Управљање железничком инфраструктуром из става 1. овог члана врши се у складу са одредбама овог закона.

3. Лиценца и сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром

Члан 10.

Управљачу који испуњава услове у погледу финансијске способности, техничке опремљености и стручне оспособљености и који поднесе: доказ да над њим није отворен стечајни поступак и доказ да одговорно лице није кажњавано казном затвора у трајању од најмање једне године за кривична дела против привреде и злоупотребу службене дужности, Дирекција за железнице издаје лиценцу за управљање железничком инфраструктуром.

Управљач испуњава услове у погледу финансијске способности из става 1. овог члана ако докаже да у периоду од 12 месеци може да испуни своје обавезе на одржавању железничке инфраструктуре и организовању и регулисању железничког саобраћаја.

Управљач испуњава услове у погледу техничке опремљености и стручне оспособљености из става 1. овог члана ако има сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром.

Члан 11.

За издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром плаћа се накнада.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 12.

Управљачу, односно имаоцу индустријске железнице, Дирекција за железнице издаје сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, ако испуњава следеће услове:

1) да је железничка инфраструктура технички исправна у складу са прописима и стандардима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја;

2) да су лица која раде на пословима одржавања железничке инфраструктуре и организовања и регулисања железничког саобраћаја стручно оспособљена и здравствено способна у складу са прописима и стандардима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја;

3) да има организовану службу за надзор над обављањем одржавања железничке инфраструктуре и организовања и регулисања железничког саобраћаја.

Министар ближе прописује услове за издавање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром.

Члан 13.

Сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, Дирекција за железнице дужна је да изда, ако су испуњени услови из члана 12. овог закона, у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом издаје се управљачу са роком важења од једне године и непреносив је.

Против акта о одбијању издавања сертификата из става 1. овог члана може се поднети жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

О издатим сертификатима Дирекција за железнице води евиденцију.

Члан 14.

За издавање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, плаћа се накнада.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 15.

Управљач, односно ималац индустријске железнице дужан је да 30 дана пре истека рока важења сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, поднесе Дирекцији за железнице захтев за издавање новог сертификата.

Дирекција за железнице одузеће сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, ако управљач, односно ималац индустријске железнице, престане да испуњава неки од услова из члана 12. овог закона.

Члан 16.

Сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, садржи нарочито: преглед пута односно деоница пута са стационом почетка и краја пруге односно деонице пруге, врсту сигнализације, преглед службених места на прузи, врсту сигнално-сигурносног осигурања службених места, намену службених места, преглед објеката на прузи са стационом почетка и краја објекта, врсте регулисања саобраћаја, квалификациону структуру лица која ће радити на пословима одржавања инфраструктуре и организовања и регулисања саобраћаја, преглед пружних возила за одржавање инфраструктуре са серијским и индивидуалним бројем.

Министар ће ближе прописати садржину сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом.

Члан 17.

Управљач је дужан да обезбеди трајно, непрекидно и квалитетно одржавање и заштиту железничке инфраструктуре, несметано коришћење објеката железничке инфраструктуре и других средстава рада за железнички саобраћај, као и организовање и регулисање безбедног и несметаног железничког саобраћаја.

Управљач је, при обављању делатности, дужан да се стара о заштити животне средине у складу са законом и другим прописима.

Управљач одговара за штету која настане корисницима превоза, превозницима, предузећима, другим правним лицима или предузетницима због неизвршавања својих обавеза из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 18.

Управљач може обуставити јавни превоз путника и робе на железничкој инфраструктури или делу железничке инфраструктуре на којој јавни превоз путника и робе постане нерентабилан, уз сагласност Владе Републике Србије.

Железничку инфраструктуру или њен део на којој се због нерентабилности обустави јавни превоз путника и робе управљач може да преуреди у манипулативну пругу или за друге намене и да пропише услове и начин коришћења.

Управљач је дужан да одлуку о обустављању превоза из става 1. овог члана достави превозницима и органима локалне самоуправе и објави у дневним листовима и другим средствима јавног информисања, најкасније шест месеци пре датума предвиђеног за обустављање превоза.

4. Приступ и коришћење железничке инфраструктуре

Члан 19.

Железничка инфраструктура користи се под условима и на начин утврђеним овим законом.

На железничкој инфраструктури железнички саобраћај одвија се под условима утврђеним прописима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја.

Члан 20.

Железничку инфраструктуру може да користи превозник, као и превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник који врши превоз за сопствене потребе, ако има:

- 1) лиценцу за превоз и
- 2) сертификат о безбедности за превоз, издате од Дирекције за железнице, односно у другој држави на основу реципроцитета, и
- 3) уговор о коришћењу железничке инфраструктуре.

Уговором о коришћењу железничке инфраструктуре ближе се уређују међусобна права и обавезе између управљача и лица из става 1. овог члана, а која се односе на гарантовање техничких и других услова за безбедно одвијање железничког саобраћаја као и плаћање накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја.

Уговор о коришћењу железничке инфраструктуре мора бити закључен најкасније четири месеца пре почетка важења новог реда вожње.

Члан 21.

Железничка инфраструктура даје се на коришћење доделом трасе.

Захтев за доделу трасе лица из члана 20. овог закона подноси годину дана пре почетка важења новог реда вожње.

У току периода важења реда вожње могу се подносити захтеви за доделу траса и закључивати уговори о коришћењу железничке инфраструктуре.

Подносилац захтева је дужан да, приликом подношења захтева из ст. 2. и 3. овог члана, уплати износ на име трошкова поступка за доделу трасе.

Члан 22.

Захтев за доделу трасе садржи нарочито:

- 1) релацију саобраћаја (полазно и одредишно службено место);
- 2) време поласка воза из полазног службеног места и време доласка воза у одредишно службено место;
- 3) превозни пут;
- 4) технолошко време операција (службена места заустављања и трајање задржавања) и врсту операција (измена састава, манипулација путника, манипулација робе, промена вучног возила);
- 5) врсту воза;
- 6) састав воза, и
- 7) серију вучног возила.

Члан 23.

Захтев за доделу трасе сматра се понудом за закључење уговора о коришћењу железничке инфраструктуре.

Измењена или допуњена понуда из става 1. овог члана од стране управљача сматра се новом понудом учињеном подносиоцу захтева.

Понуда из ст. 1. и 2. овог члана сматра се прихваћеном моментом закључења уговора о коришћењу железничке инфраструктуре између управљача и превозника, као и превозника, предузећа, другог правног лица или предузетника који врши превоз за сопствене потребе (у даљем тексту: корисник трасе).

Приговор против акта о одбијању понуде подноси се Дирекцији за железнице у року од три дана.

Дирекција за железнице је дужна да о приговору одлучи у року од 10 дана.

У погледу дејства и раскида уговора, накнаде штете и других питања сходно се примењују одредбе Закона о облигационим односима.

Члан 24.

Додељивање трасе управљач врши под једнаким условима, утврђеним овим законом, за све превознике.

У поступку по захтеву за доделу трасе управљач је дужан да примењује следеће критеријуме:

- 1) обим превоза;
- 2) искоришћеност железничке инфраструктуре;
- 3) обим додатних услуга које управљач пружа у вези са обављањем превоза на траси;
- 4) пословни углед, и
- 5) делатност од општег интереса у јавном превозу.

Управљач утврђује методологију вредновања критеријума из става 2. овог члана.

Управљач, по правилу, додељује трасе једанпут годишње по усклађивању захтева за доделу траса у поступку израде реда вожње, најдуже за период важења реда вожње.

Члан 25.

Додељену трасу превозник не може преносити другом превознику.

Забрањена је трговина трасама.

Члан 26.

За коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја, корисник трасе плаћа накнаду.

Члан 27.

Висину накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја утврђује упра-

влач, транспарентно и на начелу недискриминације, на основу следећих елемената:

- 1) трошкови одржавања железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја;
- 2) коришћење саобраћајне инфраструктуре у другим гранама саобраћаја, посебно у друмском саобраћају;
- 3) дужина мреже железничке инфраструктуре коју користи корисник трасе;
- 4) број железничких возних средстава којима корисник трасе обавља превоз;
- 5) врста железничких возних средстава којима корисник трасе обавља превоз;
- 6) састав воза;
- 7) возни километри;
- 8) путнички километри;
- 9) брутогонски километри;
- 10) утрошак енергије;
- 11) време коришћења железничке инфраструктуре;
- 12) смер превоза;
- 13) брзина воза;
- 14) категорија воза;
- 15) количински попусти, и
- 16) стратегија развоја железничког саобраћаја.

Влада Републике Србије утврђује методологију вредновања елемената из става 1. овог члана.

Методологије из става 2. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

За додатне услуге корисник трасе плаћа тарифу у складу са актом управљача.

5. Изградња, реконструкција и модернизација

Члан 28.

Изградња железничке инфраструктуре врши се у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката.

Члан 29.

Управљач је дужан, да пре отпочињања радова, а најмање 60 дана раније, објави почетак радова на изградњи железничке инфраструктуре у дневним листовима или на други уобичајени начин, да би предузеће, друго правно лице, односно предузетник који се стара о објектима уграђеним на железничком подручју (цевоводи, водоводи, електричне, телефонске и телеграфске ваздушне линије, подземни каблови и друге сличне инсталације и уређаји), као и у случају када намерава да те објекте изгради, могао да усклади радове на тим објектима са радовима на изградњи железничке инфраструктуре.

Управљач и предузеће, друго правно лице и предузетник из става 1. овог члана уређују уговором међусобна права и обавезе у вези са извођењем радова на изградњи железничке инфраструктуре и радове на објектима уграђеним или који ће се уградити на железничком подручју.

Члан 30.

Ако железничку инфраструктуру треба реконструисати због изградње другог објекта (јавни пут, рудник, каменолом, акумулационо језеро, аеродром и сл.), део железничке инфраструктуре који се реконструира мора бити изграђен са елементима који одговарају категорији те железничке инфраструктуре без обзира на стварно стање у коме се налазила у моменту реконструкције.

Трошкове реконструкције железничке инфраструктуре из става 1. овог члана сноси инвеститор објекта због чије изградње се врши реконструкција железничке инфраструктуре, ако се другачије не споразумеју инвеститор и управљач.

Члан 31.

Укрштање железничке инфраструктуре са јавним путевима ван простора за који су донети урбанистички планови у начелу изводи се њиховим свођењем на најнеопходнији број, усмеравањем два или више јавних путева на заједничко место укрштања.

Размак између два укрштања железничке инфраструктуре и јавног пута не може да буде мањи од 2.000 метара.

Укрштање железничке инфраструктуре са некатегорисаним путевима изводи се усмеравањем тих путева на најближи јавни пут, који се укршта са односном железничком инфраструктуром. Ако то није могуће треба међусобно повезати некатегорисане путеве и извести њихово укрштање са железничком инфраструктуром на заједничком месту.

Актом управљача одређује се место укрштања из става 3. овог члана у складу са условима за уређење простора и условима за безбедност саобраћаја, у споразуму са управљачем некатегорисаних путева.

Против акта управљача из става 4. овог члана може се изјавити жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

Члан 32.

Ако до укрштања железничке инфраструктуре и пута дође због изградње нове железничке инфраструктуре, или по захтеву локалне самоуправе, предузећа или другог правног лица или предузетника, трошкове изградње надвожњака, подвожњака, односно путног прелаза, трошкове постављања уређаја и направа и друге трошкове осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, сноси управљач нове железничке инфраструктуре, односно подносилац захтева.

Члан 33.

Ако је укрштање железничке инфраструктуре и пута изведено у истом нивоу, изграђени путни прелаз сматра се саставним делом железничке инфраструктуре са обе стране колосека у ширини три метра рачунајући од осе колосека.

О одржавању дела путног прелаза из става 1. овог члана, као и о осигурању безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, стара се управљач с тим да се коловоз на путном прелазу мора одржавати тако да се преко њега може вршити безбедан и несметан друмски саобраћај.

Остале делове пута са обе стране путног правца одржава управљач путева, на начин који омогућава безбедан и несметан железнички саобраћај.

Члан 34.

Трошкове одржавања путног прелаза и трошкове осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу сноси:

1) трошкове одржавања колосека и осталих делова железничке инфраструктуре на путном прелазу, сигналних уређаја и знакова који упозоравају железничке раднике у возу на путни прелаз, железничких телефонских веза са путним прелазима – управљач;

2) трошкове одржавања коловоза на путном прелазу и саобраћајних знакова на путевима који упозоравају учеснике у друмском саобраћају на путни прелаз – управљач путева;

3) трошкове одржавања уређаја за давање знакова којима се учесницима у друмском саобраћају најављује приближавање воза путном прелазу и уређаја за затварање саобраћаја на путном прелазу, трошкове руковања уређајима за затварање саобраћаја на путном прелазу и друге непосредне трошкове за осигурање безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу сноси заједно, на равне делове управљач и управљач путева.

Управљач сноси у целини трошкове које службено место у којем се регулише железнички саобраћај или службена места која непосредно учествују у вршењу железничког саобраћаја имају због регулисања кретања возова и вршења других послова у вези са осигурањем безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу.

Ако некатегорисани пут користи претежно одређено предузеће, друго правно лице или предузетник, трошкове одржавања коловоза и осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу из става 1. тач. 2) и 3) овог члана сноси у целини то предузеће, друго правно лице или предузетник.

Члан 35.

Управљач и управљач путева дужни су да закључе уговор којим ближе уређују међусобне односе у погледу путних прелаза и у тим оквирима утврђују: врсту и обим радова на одржавању коловоза и време извођења тих радова, висину трошкова за осигурање безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, начин плаћања трошкова и регулишу друга питања из тих односа.

Члан 36.

Ако се путни прелаз замењује надвожњаком, односно подвожњаком или се укида због усмеравања пута, трошкове измена извршених због тога на железничкој инфраструктури и путу, ако се другачије не споразумеју, сноси:

1) управљач – ако је та промена условљена претежно потребима железничког саобраћаја;

2) управљач путева – ако је та промена условљена претежно потребима друмског саобраћаја, а на некатегорисаном путу који користи претежно одређено предузеће, друго правно лице или предузетник трошкове измена на железничкој инфраструктури и путу сноси у целиности то предузеће, друго правно лице или предузетник.

У случају свих других промена у вези са укрштањем, укључујући прилагођавање и побољшање сигурносних и других уређаја, трошкове измена на железничкој инфраструктури и путу из става 1. тач. 1) и 2) овог члана сноси заједнички управљач, управљач путева и предузеће, друго правно лице или предузетник сразмерно потребима железничког и друмског саобраћаја које су условиле те промене, ако се другачије не споразумеју.

Члан 37.

Путни прелаз који служи искључиво за пешаке може се изградити и користити на основу сагласности коју издаје управљач.

Трошкове изградње, опремања потребним уређајима и знаковима и одржавања путног прелаза из става 1. овог члана сноси предузеће, друго правно лице или предузетник који је захтевао изградњу тог прелаза.

Против акта о издавању сагласности из става 1. овог члана, може се изјавити жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

Члан 38.

Управљач путева је дужан да изгради коловозни застор на земљаном путу који се укршта са железничком инфраструктуром у истом нивоу.

Ако изградњом железничке инфраструктуре дође до њеног укрштања са путем из става 1. овог члана, трошкове изградње коловозног застора на земљаном путу сноси управљач.

Члан 39.

Реконструкцијом железничке инфраструктуре, у смислу овог закона, сматрају се и радови који могу бити од утицаја на стабилност железничке пруге (санација), објеката на железничкој прузи и возила, извођење радова на изграђеном објекту који одступају од услова под којима је одобрена изградња и промена основне карактеристике трасе при мењању положаја трасе железничке пруге у појасу њеног основног правца.

Реконструкција железничке инфраструктуре врши се на основу одобрења за реконструкцију које издаје министарство надлежно за послове саобраћаја.

Члан 40.

Изградња, реконструкција и модернизација железничке инфраструктуре врши се у складу са законом, стандардима и техничким нормативима, материјалом и резервним деловима који су снабдевени атестима издатим од стране овлашћених предузећа и других правних лица.

Члан 41.

При изградњи, односно реконструкцији надвожњака, тунела, галерија, вијадуката, пасарела и сл. изнад електрифицираних железничких пруга или железничких пруга које су планиране за електрификацију, управљач, управљач путева и ималац индустријске железнице је дужан да обезбеди водонепропустљивост тих објеката ради заштите контактне мреже.

Приликом чишћења снега са надвожњака изнад електрифицираних железничких пруга мора да се обезбеди одговарајућа механичка заштита од обуривања снега на контактну мрежу.

Одобрење за изградњу, односно реконструкцију надвожњака изнад електрифицираних железничких пруга издаје се по претходно прибављеној сагласности управљача.

6. Одржавање

Члан 42.

Железничка инфраструктура мора се одржавати у стању које осигурава безбедан и несметан железнички саобраћај, као и квалитетан и уредан превоз. У овом циљу морају се вршити стални надзори и повремени прегледи, као и отклањати утврђени недостаци.

Члан 43.

Радови на одржавању су нарочито: одржавање, замена и обнова елемената горњег строја железничке пруге (скретница, колосека и колосечних веза), истим или другим типом којима се параметри железничке пруге одржавају на пројектованом нивоу; радови на доњем строју железничке пруге (одводњавање и уређење косина); замена и обнова истим или другим материјалима пропуста и мостова до 10 метара дужине, ако се не мења њихов отвор; замена и допуна елемената сигнално-сигурносних и телекомуникационих уређаја и постојења; замена и допуна елемената стабилних постројења електро вуче, као и осталих електричних постројења; адаптација и поправка зграда железничких службених места и осталих објеката на железничким службеним местима који су у функцији железничког саобраћаја којима се не мења њихова конструкција и спољни изглед.

Члан 44.

Одржавање заједничких стубова и заједничких конструкција на мосту изграђеном за железничку инфраструктуру и јавни пут врши управљач у складу са саобраћајно-техничким нормативима и стандардима.

Трошкове одржавања заједничких стубова и конструкције на мосту из става 1. овог члана, носе у једнаким износима управљач и управљач путева.

Члан 45.

Ако на железничкој инфраструктури дође до прекида саобраћаја због елементарних непогода, а управљач није у стању сам да отклони настале сметње и успостави железнички саобраћај у што је могуће краћем року, локална самоуправа на чијој је територији дошло до прекида железничког саобраћаја пружа помоћ и у сарадњи са управљачем одређује мере за отклањање сметњи и успостављање железничког саобраћаја у најкраћем могућем року.

У случају да се за отклањање елементарних непогода из става 1. овог члана, користе услуге физичких и правних лица, техничка средства и материјал, одговарајућа накнада пада на терет управљача.

7. Заштита железничке инфраструктуре

Члан 46.

У заштитном пружном појасу не могу се градити зграде, постављати постројења и уређаји и градити други објекти на удаљености мањој од 25 метара рачунајући од осе крајњих колосека, осим објеката у функцији железничког саобраћаја.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на железничком подручју могу се постављати каблови, електрични водови ниског напона за осветљавање, телеграфске и телефонске ваздушне линије и водови, трамвајски и тролејбуски контактни водови и постројења, канализације, цевоводи и други водови и слични објекти и постројења, на основу издате сагласности управљача.

У заштитном пружном појасу могу се градити зграде, постављати постројења и уређаји и градити други објекти на удаљености већој од 25 метара рачунајући од осе крајњих колосека, на основу издате сагласности управљача.

Објекти као што су: рудници, каменоломи, кречане, циглане, индустријске зграде, постројења и други слични објекти не могу се градити у заштитном пружном појасу ближе од 50 метара рачунајући од осе крајњег колосека.

Против акта из ст. 2. и 3. овог члана може се поднети жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

Члан 47.

Предузећа, правна лица и предузетници који врше пошумљавање голети и уређење бујица у заштитном пружном појасу и управљач споразумно утврђују учешће у трошковима пошумљавања голети и уређења бујица и вододерина, имајући у виду значај и обим ових радова за заштиту железничке инфраструктуре.

Члан 48.

На местима где железница пролази кроз шуму или поред шуме, односно земљишта засађеног пољопривредним културама које су лако запаљиве, управљач је дужан да предузме прописане мере за заштиту од пожара на железничком подручју пруга, као и мере за заштиту од пожара на железничким возилима.

Корисници, односно сопственици шума и земљишта из става 1. овог члана, дужни су да у појасу ширине 10 метара у шумама уредно уклањају дрвеће, растиње и лишће, а у појасу ширине пет метара на другом земљишту благовремено уклањају сазреле пољопривредне културе и по потреби предузимају друге мере заштите од пожара.

Ширина појаса из става 2. овог члана рачуна се од спољне ивице пружног појаса.

8. Одузимање јавној железничкој инфраструктури својства добра у општој употреби

Члан 49.

Делу јавне железничке инфраструктуре на којем је обустављен јавни превоз, за коју не постоји интерес са становишта целине транспортног система Републике Србије или интерес корисника услуга јавног превоза, може бити одузето својство добра у општој употреби.

Одлуку о одузимању својства добра у општој употреби јавној железничкој инфраструктури из става 1. овог члана, доноси Народна скупштина, на предлог Владе Републике Србије.

Са делом јавне железничке инфраструктуре којем је у смислу става 2. овог члана, одузето својство добра у општој употреби, може се располагати у складу са законом.

9. Градска железница, туристичко-музејска железница, метро и жичара

Члан 50.

Градска железница, туристичко-музејска железница, метро и жичара, услови за изградњу, реконструкцију и одржавање, као и услови за организовање превоза на овим вођеним системима, уређује се посебним законом.

10. Индустијска железница и индустијски колосек

Члан 51.

Одредбе овог закона којима се уређује изградња, реконструкција, модернизација, одржавање и заштита железничке инфраструктуре сходно се примењују и на индустијску железницу.

Индустијска железница може бити прикључена на железничку инфраструктуру управљача.

Предузеће, друго правно лице или предузетник може имати индустијски колосек прикључен на железничку инфраструктуру управљача, као и индустијске колосеке, постројења, уређаје и објекте на тим колосецима, железничка возна средства и друга средства изграђена по посебним техничким нормативима и стандардима.

Прикључење индустијских железница из става 2. овог члана и индустијских колосека из става 3. овог члана, уређују уговором управљач и предузеће, друго правно лице или предузетник чија је индустијска железница, односно индустијски колосек прикључен.

Предузеће, друго правно лице или предузетник, власник односно ималац индустијског колосека, дужан је да донесе акт о условима за изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту индустијског колосека, железничких возних средстава и других средстава изграђених по посебним техничким нормативима и стандардима и за организовање и регулисање железничког саобраћаја на индустијском колосеку, по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове саобраћаја.

Превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник, власник односно ималац индустијске железнице мора да има сертификат о безбедности за управљање индустијском железницом.

III. ПРЕВОЗ У ЖЕЛЕЗНИЧКОМ САОБРАЋАЈУ

1. Општи услови за обављање превоза

Члан 52.

Превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају на железничкој инфраструктури може да обавља превозник, као и превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник који врши превоз за сопствене потребе, ако имају лиценцу за превоз и сертификат о безбедности за превоз издате од Дирекције за железнице, односно од надлежног органа друге државе на основу реципроцитета и уговор о коришћењу железничке инфраструктуре.

Јавни превоз путника и робе у железничком саобраћају обавља се према тржишним условима на основу уговора о превозу.

Превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник који обавља превоз робе и лица, искључиво на железничкој инфраструктури индустијске железнице, дужан је да донесе акт о условима и начину обављања тог превоза, по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове саобраћаја.

Превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник обавља превоз робе и лица под условима и на начин прописан актом из става 3. овог члана.

Члан 53.

Превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник којима је одузета лиценца за превоз, односно одузет сертификат о безбедности за превоз не могу обављати превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају.

2. Лиценца за превоз и сертификат о безбедности за превоз

Члан 54.

Превознику из члана 52. овог закона који испуњава услове у погледу финансијске способности, техничке опремљености и стручне оспособљености и који поднесе: доказ да над њим није отворен стечајни поступак; доказ о осигурању путника, односно лица, пртљага и робе и доказ да одговорно лице није кажњавано казном затвора у трајању од најмање једне године за кривична дела против привреде и злоупотребу службене дужности, Дирекција за железнице издаје лиценцу за превоз.

Превозник испуњава услове у погледу финансијске способности из става 1. овог члана ако докаже да у периоду од 12 месеци може да испуни своје обавезе у обављању оне врсте железничког саобраћаја за коју жели да добије лиценцу за превоз.

Превозник испуњава услове у погледу техничке опремљености и стручне оспособљености из става 1. овог члана ако има сертификат о безбедности за превоз.

Члан 55.

Лиценцу за превоз Дирекција за железнице дужна је да изда, ако су испуњени услови из члана 54. овог закона, у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Лиценца за превоз се издаје са роком важења, по правилу, од пет година и непреносива је.

У зависности од висине улагања у возна средства, када се финансијски ефекти улагања не могу остварити у року од пет година лиценца се може издати и на дужи рок, али не дужи од 15 година.

Против акта о одбијању издавања лиценце за превоз може се поднети жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

О издатим лиценцама за превоз Дирекција за железнице води евиденцију.

Члан 56.

Дирекција за железнице проверава сваких 12 месеци да ли превозник испуњава услове из члана 54. овог закона.

Ако се приликом провере из става 1. овог члана утврди да неки од услова из члана 54. овог закона није испуњен или ако између две провере инспектор утврди да превозник не испуњава те услове, Дирекција за железнице ће одузети лиценцу за превоз.

Превозник има право жалбе на решење из става 2. овог члана министарству надлежном за послове саобраћаја у року од 15 дана од дана добијања решења.

Члан 57.

За издавање лиценце за превоз плаћа се накнада.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 58.

Дирекција за железнице издаје сертификат о безбедности за превоз превознику из члана 52. овог закона ако испуњава следеће услове:

- 1) да су железничка возна средства технички исправна у складу са прописима и стандардима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја;
- 2) да је особље ангажовано у управљању и коришћењу железничких возних средстава стручно оспособљено и здравствено способно у складу са прописима и стандардима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја;
- 3) да има организовану службу за надзор над обављањем превоза у железничком саобраћају.

Министар ближе прописује услове за издавање сертификата о безбедности за превоз.

Члан 59.

Сертификат о безбедности за превоз Дирекција за железнице дужна је да изда, ако су испуњени услови из члана 58. овог закона, у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Сертификат о безбедности за превоз издаје се са роком важења од једне године и непреносив је.

Против акта о одбијању издавања сертификата о безбедности за превоз може се поднети жалба министарству надлежном за послове саобраћаја.

О издатим сертификатима о безбедности за превоз Дирекција за железнице води евиденцију.

Члан 60.

За издавање сертификата о безбедности за превоз плаћа се накнада.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 61.

Превозник је дужан да 30 дана пре истека рока важења сертификата о безбедности за превоз поднесе захтев Дирекцији за железнице за издавање новог сертификата.

Дирекција за железнице одузима сертификат о безбедности за превоз ако превозник престане да испуњава неки од услова из члана 58.

Члан 62.

Сертификат о безбедности за превоз садржи нарочито: врсту превоза за који се сертификат издаје, преглед вучних возила са серијским и индивидуалним бројевима, преглед путничких, односно теретних кола са индивидуалним бројевима и квалификациону структуру лица која ће радити на пословима превоза у железничком саобраћају.

Министар прописује ближе садржину сертификата о безбедности за превоз.

3. Обављање превоза путника, лица и робе

Члан 63.

У вучном возилу воза којим се обавља превоз путника, лица и робе, мора се, за све време превоза, налазити:

- 1) оверена фотокопија важеће лиценце за превоз;
- 2) оверена фотокопија важећег сертификата о безбедности за превоз;
- 3) оверена фотокопија важећег уговора о коришћењу железничке инфраструктуре, и

4) друга документа, према прописима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја.

У вучном возилу воза којим се обавља јавни превоз робе, мора се, за све време превоза, налазити и товарни лист, односно други документ који садржи све податке као и товарни лист.

У вучном возилу воза којим се обавља превоз лица и робе за сопствене потребе, мора се, за све време превоза, налазити и: оверена фотокопија важећег решења о упису у судски регистар, односно решење о упису радње у регистар, списак радника и других лица оверен од стране имаоца железничких возних средстава или други доказ о праву тих радника и лица на превоз, односно документ из кога се може утврдити власник и врста робе које се превозе.

Члан 64.

Ред вожње, односно измене и допуне реда вожње за јавни превоз путника објављују се у средствима информисања, истичу на видним местима у станичним зградама и објављују и на други уобичајен начин најкасније 20 дана пре ступања на снагу.

Превозници који обављају превоз из става 1. овог члана дужни су да се придржавају објављеног реда вожње, као и да обезбеде редовно и уредно одржавање превоза за време важења реда вожње, осим у случајевима већих поремећаја саобраћаја који су настали због елементарних непогода, већих удеса и тежих оштећења железничке инфраструктуре.

Члан 65.

Јавни превоз путника на железници, који се обавља по објављеном реду вожње, може бити:

- 1) градски превоз – на територији града;
- 2) приградски превоз – на ширем подручју града ако га чине устаљени дневни токови путника;
- 3) регионални превоз – на подручју једног региона, односно територији аутономне покрајине;
- 4) даљински превоз – између два града на дужим растојањима.

Члан 66.

Улазак и излазак путника и лица врши се на железничким станицама и другим службеним местима који су унети у ред вожње воза.

Члан 67.

У обављању превоза за сопствене потребе, превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник могу да превозе лица и робу који су у функцији обављања делатности за које су регистровани.

Члан 68.

У ванредним ситуацијама, Влада Републике Србије може одредити мере којима се обезбеђује функционисање железничког саобраћаја у насталим околностима и којих су дужни да се придржавају железнички превозници и управљачи инфраструктуре.

Ванредним ситуацијама у смислу става 1. овог члана, сматрају се: велике природне непогоде; ванредни догађаји који су проистекли из људске активност, а који за последицу имају угроженост животне средине; поремећаји у функционисању привреде већих размера.

4. Дозвола

Члан 69.

Новоизграђена железничка возила, нови типови делова и опреме за железничка возила и нови типови уређаја, делова и опреме за железничку инфраструктуру могу да се користе ако одговарају прописаним стандардима.

За коришћење железничких возила, делова и опреме за железничка возила и уређаја, делова и опреме за железничку инфраструктуру из става 1. овог члана Дирекција за железнице издаје дозволу.

О издатим дозволама из става 2. овог члана Дирекција за железнице води евиденцију.

За издавање дозволе из става 2. овог члана плаћа се накнада. Висину накнаде из става 4. овог члана утврђује министар.

5. Обавеза јавног превоза у обављању делатности од општег интереса у јавном превозу путника и робе

Члан 70.

Јавни превоз путника и робе у железничком саобраћају је делатност од општег интереса.

Превоз из става 1. овог члана може обављати:

- 1) јавно предузеће, и
- 2) други облик предузећа, друго правно лице или предузетник у складу са законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса.

Члан 71.

Влада Републике Србије или јединица локалне самоуправе може, на појединим релацијама у јавном превозу путника и робе у железничком саобраћају, утврдити превознику обавезу превоза коју превозник, када би узимао у обзир своје комерцијалне интересе, не би преузео или не би преузео у истом обиму или под истим условима.

Критеријуми за утврђивање обавезе јавног превоза су:

- 1) постојање општег интереса;
- 2) доступност других врста превоза;
- 3) трошкови замене железничког превоза другом врстом превоза;
- 4) утицај улагања на безбедност железничког саобраћаја и квалитативне и квантитативне могућности превозника.

Услови под којима се обавља превоз из става 1. овог члана обухватају:

1. обавезу јавног превоза која садржи обавезу превознику да превезе путнике или робу по утврђеним ценама и посебним условима;
2. обавезу примене тарифе која садржи обавезу превозника да примени, посебно за одређене категорије путника, за одређене категорије робе или на одређеним релацијама, цене које су утврђене од стране Владе Републике Србије или јединице локалне самоуправе, а које су супротне комерцијалним интересима превозника.

Члан 72.

Обавеза јавног превоза из члана 71. може се односити на:

- 1) градски, приградски и регионални јавни превоз путника;
- 2) јавни превоз путника у даљинском саобраћају;
- 3) јавни превоз појединих врста робе, и
- 4) јавни превоз робе у интермодалном транспорту.

Члан 73.

Влада Републике Србије или јединица локалне самоуправе је дужна да превозницима, којима је утврђена обавеза јавног превоза из члана 71. став 1. овог закона, надокнади разлику између утврђене цене од стране Владе Републике Србије или јединице локалне самоуправе и оправдане пуне цене коштања превоза.

Влада Републике Србије прописује методологију за утврђивање оправдане пуне цене коштања превоза.

Члан 74.

О намери обуставе јавног превоза на нерентабилној релацији превозник обавештава Владу Републике Србије.

Уз обавештење из става 1. овог члана превозник доставља и захтев за надокнаду трошкова до пуне цене коштања превоза у случају одређивања обавезе превоза.

Право на подношење захтева за надокнаду дела средстава из става 2. овог члана имају превозници који обављају превоз из члана 72. овог закона под условом да докажу да испуњавају услове за надокнаду трошкова.

Министар прописује услове и поступак за остваривање надокнаде за обављање утврђене обавезе јавног превоза.

Члан 75.

О захтеву за надокнаду трошкова превозницима одлучује Влада Републике Србије на предлог министарства надлежног за послове саобраћаја или надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Захтев из става 1. овог члана признаје се у висини разлике између утврђене цене превоза и оправдане пуне цене коштања превоза.

Члан 76.

Међусобна права и обавезе у обављању обавезе јавног превоза из члана 71. овог закона уређују се уговором између превозника којима је накнада одобрена и министарства надлежног за послове саобраћаја или јединице локалне самоуправе.

Министар прописује садржину уговора из става 1. овог члана.

Члан 77.

Средства за надокнаду трошкова јавног превоза из члана 71. овог закона превозницима обезбеђују се у буџету Републике Србије, односно у буџету јединице локалне самоуправе.

За средства из става 1. овог члана превозник води посебну рачуноводствену евиденцију.

IV. ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ

Члан 78.

Ради обављања стручних послова у области железничког саобраћаја, регулаторних послова и других послова предвиђених овим законом, образује се Дирекција за железнице, као посебна организација.

Седиште Дирекције за железнице је у Београду.

Дирекција за железнице има својство правног лица.

Члан 79.

Дирекција за железнице обавља следеће послове:

- 1) израђује техничке прописе, нормативе и стандарде у области железничког саобраћаја;
- 2) учествује у припреми прописа и споразума у области железничког саобраћаја;
- 3) издаје лиценцу за управљање железничком инфраструктуром;
- 4) издаје сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом;
- 5) издаје лиценцу за превоз;
- 6) издаје сертификат о безбедности за превоз;
- 7) одлучује по приговорима против одбијене или измењене или допуњене понуде за закључење уговора о коришћењу железничке инфраструктуре;
- 8) издаје дозволу за коришћење новоизграђених железничких возила, нових типова делова и опреме за железничка возила и нових типова уређаја, делова и опреме за железничку инфраструктуру;
- 9) води евиденције о издатим лиценцама, сертификатима и дозволама из тач. 2, 3, 4, 5. и 6. овог члана;
- 10) одобрава техничку документацију која се односи на изградњу, реконструкцију и модернизацију железничке инфраструктуре;
- 11) даје сагласност на акт о условима за изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту индустријског колосека, железничких возних средстава и других средстава и за организовање и регулисање железничког саобраћаја на индустријском колосеку;
- 12) даје мишљење на петогодишњи план рада и развоја Јавног предузећа;
- 13) даје мишљење на годишњи програм пословања Јавног предузећа;
- 14) даје мишљење на годишњи програм одржавања јавне железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја Јавног предузећа;
- 15) даје мишљење на програме изградње, реконструкције и модернизације јавне железничке инфраструктуре;
- 16) врши контролу коришћења средстава за надокнаду трошкова обавезе јавног превоза;
- 17) прати развој техничких и технолошких система железница у другим земљама и предлаже мере у циљу хармонизације, повећања нивоа интероперабилности и модернизације;
- 18) остварује међународну сарадњу у области железничког саобраћаја и стара се о њеном унапређењу;
- 19) припрема и реализује програме обуке и стручног усавшавања у области железничког саобраћаја;
- 20) пружа стручне услуге (изводи или учествује у извођењу експертиза, ислеђењу ванредних догађаја и сл.);
- 21) каталогизира и чува техничке прописе (услове, препоруке, методологије и сл.) и другу документацију из делокруга рада;
- 22) обезбеђује јавност у раду;
- 23) обавља друге послове у складу са законом.

Члан 80.

Дирекцијом за железнице руководи директор кога поставља Влада Републике Србије, на предлог министра.

Члан 81.

Средства за оснивање и рад Дирекције за железнице обезбеђују се из следећих извора:

- 1) у буџету Републике Србије;
- 2) пружање стручних услуга из оквира своје надлежности, и
- 3) донација и других извора у складу са законом.

V. НАДЗОР

Члан 82.

Надзор над спровођењем овог закона, подзаконских аката донетих на основу овог закона, као и закона, других прописа и општих аката којима се уређује безбедност у железничком саобраћају врши министарство надлежно за послове саобраћаја.

Инспекцијски надзор врши министарство надлежно за послове саобраћаја преко републичког инспектора за железнички саобраћај (у даљем тексту: инспектор).

Члан 83.

Инспектор не може да израђује или учествује у изради техничке документације и техничкој контроли техничке документације за објекте који су предмет инспекцијског надзора и да врши стручни надзор над изградњом, односно извођењем радова на објектима који су предмет инспекцијског надзора.

Члан 84.

Инспектор је овлашћен и дужан да проверава:

- 1) радове на изградњи, реконструкцији, модернизацији и одржавању железничке инфраструктуре;

- 2) техничку документацију за изградњу, реконструкцију, модернизацију и одржавање железничке инфраструктуре;

- 3) испуњеност услова прописаних за лица која врше послове пројектовања, унутрашње и техничке контроле техничке документације, руковођења извођењем радова и вршења стручног надзора;

- 4) стање железничке инфраструктуре, правилно одржавање железничке инфраструктуре, стање и одржавање железничких возних средстава по прописаним саобраћајно техничким условима и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају, у циљу обезбеђења железничке инфраструктуре и железничких возних средстава за безбедно и несметано одвијање железничког саобраћаја;

- 5) организовање и регулисање железничког саобраћаја по прописаним саобраћајно техничким условима и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају, у циљу безбедног и несметаног одвијања железничког саобраћаја;

- 6) испуњеност услова за управљање железничком инфраструктуром;

- 7) испуњеност услова за превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају;

- 8) обављање превоза путника, лица и робе у железничком саобраћају на начин и под условима прописаним овим законом и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају;

- 9) да ли се правилно и редовно спроводе утврђени и објављени ред вожње у железничком саобраћају;

- 10) да ли се железнички саобраћај врши на начин и под условима утврђеним законом, другим прописима и општим актима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и да ли се спроводе мере које се односе на безбедност железничког саобраћаја;

- 11) да ли је превозник, предузеће, друго правно лице или предузетник организовао унутрашњу контролу над безбедним одвијањем железничког саобраћаја и да ли се та контрола редовно и ефикасно врши, као и да ли остварује ефикасну заштиту људи, имовине и животне средине у области железничког саобраћаја на прописан начин у складу са законом, другим прописима и општим актима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају;

- 12) да ли се у саобраћају на железничкој инфраструктури правилно примењују прописи о поседану возова и вучних возила железничким радницима и да ли ти радници испуњавају услове у погледу стручне спреме и обучености или здравствене способности за обављање послова и задатака, као и да ли се правилно примењују прописи о укупном радном времену, укупном трајању смене и управљања вучним возилом воза, одморима и о распореду у сменама возног и станичног особља, као и особља у другим службеним местима;

- 13) да ли се правилно спроводе прописане мере за обезбеђење саобраћаја на путним прелазима и на местима укрштања железничких пута;

- 14) да ли се правилно спроводи прописани унутрашњи ред у железничком саобраћају;

- 15) спровођење прописаних мера техничке и физичке заштите железничке инфраструктуре које су од посебног значаја за безбедно одвијање и функционисање железничког саобраћаја и мера заштите од одроњавања, бујица и других елементарних непогода, као и мера за обезбеђење железничког саобраћаја у зимском периоду;

- 16) да ли се правилно спроводе мере безбедности прописане у члану 120. Закона о безбедности у железничком саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 60/98 и 36/99).

Члан 85.

У вршењу инспекцијског надзора инспектор је дужан и овлашћен да:

- 1) забрани, односно обустави извршење радова који се изводе противно закону и другим прописима, техничким нормативима и стандардима приликом извођења радова и употребе материјала при изградњи, реконструкцији, модернизацији и одржавању железничке инфраструктуре, противно условима безбедног одвијања железничког саобраћаја на железничкој инфраструктури или противно прописаним мерама за заштиту железничке инфраструктуре, као и при одржавању железничких возних средстава;

- 2) нареди привремено искључење из саобраћаја железничких возних средстава и железничке инфраструктуре који не одговарају прописаним техничким и другим условима, ако постоји опасност да би се њиховом употребом, односно даљим коришћењем у саобраћају угрозила безбедност железничког саобраћаја;

- 3) нареди отклањање недостатака на железничкој инфраструктури и железничким возним средствима којима се угрожава или може бити угрожена безбедност железничког саобраћаја, и по потреби одреди начин и мере за отклањање утврђених недостатака;

- 4) нареди рушење и уклањање зграда, постројења, уређаја, других објеката и материјала изграђених, односно постављених у заштитном пружном појасу противно одредбама овог закона;

5) нареди привремену забрану железничког саобраћаја на новоизграђеној или реконструисаној железничкој инфраструктури, као и привремену забрану употребе новоизграђеног или реконструисаног возила, ако претходно није извршен технички преглед и донето решење којим се дозвољава њихова употреба;

6) нареди да се у организовању и регулисању железничког саобраћаја отклоне неправилности којима се угрожава или може бити угрожено безбедно одвијање железничког саобраћаја и по потреби одреди начин и мере за отклањање неправилности у организовању и регулисању железничког саобраћаја;

7) нареди да се привремено обуставе радови који се изводе на железничком подручју или у непосредној близини железничке инфраструктуре, ако постоји опасност да се тим радовима угрози безбедно одвијање железничког саобраћаја;

8) нареди обуставу радова који се обављају на железничком подручју или у заштитном пружном појасу, ако се они изводе без одобрења за грађење и о томе одмах обавести надлежни орган за издавање одобрења за изградњу;

9) забрани управљање железничком инфраструктуром ако нису испуњени услови из члана 7. став 4. овог закона;

10) забрани коришћење железничке инфраструктуре ако нису испуњени услови за превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају из члана 52. став 1. овог закона;

11) нареди рушење железничке инфраструктуре или њеног дела, за које није издато одобрење за изградњу, односно реконструкцију;

12) нареди изградњу коловозног застора на земљаном путу који се укршта са железничком инфраструктуром у истом нивоу, у зони путног прелаза;

13) нареди отклањање недостатака који се односе на одржавање железничке инфраструктуре, односно железничких возних средстава и организовање и регулисање железничког саобраћаја, и по потреби одреди начин и мере за отклањање утврђених недостатака;

14) нареди рушење, односно отклањање недостатака на градској железници, метроу и жичари ако се радови на изградњи и реконструкцији, односно одржавању изводе супротно прописима;

15) нареди отклањање недостатака у организовању и обављању превоза на градској железници, метроу и жичари који се организују и обављају супротно прописима;

16) забрани превоз путника, лица и робе који се обавља противно одредбама овог закона;

17) забрани извршење наређења која су противна одредбама закона, других прописа и општих аката којима се уређује безбедност у железничком саобраћају;

18) забрани обављање послова и задатака возном, односно станичном особљу, које не испуњава прописане услове у погледу стручне спреме и обучености или психичке и физичке способности за вршење својих послова и задатака, односно лицу које нема прописану дозволу за управљање вучним возилом, односно за регулисање железничког саобраћаја на железничкој инфраструктури;

19) забрани возном, односно станичном особљу обављање послова и задатака, ако установи да постоји опасност да ће даљим вршењем и регулисањем железничког саобраћаја угрозити безбедност железничког саобраћаја (замор, алкохол, рад дужи од прописаног и др.);

20) привремено удаљи или захтева удаљење железничког радника или одговорног лица са послова и задатака, ако установи да су угрозили безбедност железничког саобраћаја;

21) привремено искључи из саобраћаја железничког радника у случајевима прописаним у члану 120. став 1. тач. 1. до 5. Закона о безбедности у железничком саобраћају.

О утврђеним неправилностима и наложеним мерама инспектор извештава Дирекцију за железнице и може предложити одузимање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, лиценце за превоз и сертификата о безбедности за превоз.

Члан 86.

Ако је инспектор, приликом вршења инспекцијског надзора, издао усмено наређење или изрекао усмену забрану, решење о том наређењу или забрани доставиће у року од три дана од дана издавања усменог наређења, односно изрицања усмене забране, управљачу, превознику, предузећу, другом правном лицу или предузетнику и физичком лицу на које се то решење односи.

Против решења инспектора може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба се подноси преко министарства надлежног за послове саобраћаја.

Жалба не одлаже извршење решења.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 87.

Новчаном казном од 500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ предузеће или друго правно лице:

1) ако не обезбеди одржавање и заштиту железничке инфраструктуре, коришћење објеката железничке инфраструктуре и других средстава рада за железнички саобраћај, као и организовање и регулисање железничког саобраћаја на начин утврђен у члану 17. став 1. овог закона;

2) ако не достави одлуку о обустављању превоза у року из члана 18. став 3. овог закона;

3) ако се железнички саобраћај одвија супротно прописима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја (члан 19. став 2);

4) ако користи железничку инфраструктуру без закљученог уговора (члан 20. став 1. тачка 3);

5) ако закључи уговор о коришћењу железничке инфраструктуре по истеку рока из члана 20. став 3. овог закона;

6) ако доделу трасе не врши под једнаким условима (члан 24. став 1);

7) ако у поступку по захтеву за доделу трасе не примењује критеријуме из члана 24. став 2. овог закона;

8) ако не вреднује критеријуме у поступку по захтеву за доделу трасе према утврђеној методологији (члан 24. став 3);

9) ако додељену трасу пренесе другом превознику (члан 25. став 1);

10) ако утврди висину накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја не примењујући критеријуме из члана 27. став 1. овог закона;

11) ако не вреднује критеријуме за утврђивање висине накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја према утврђеној методологији (члан 27. став 2);

12) ако гради железничку инфраструктуру без прибављеног одобрења за изградњу (члан 28. став 1);

13) ако железничку инфраструктуру не реконструише са елементима из члана 30. став 1. овог закона;

14) ако не закључи уговор из члана 35. овог закона;

15) ако изгради путни прелаз који служи искључиво за пешаке без издате сагласности управљача (члан 37. став 1);

16) ако реконструише железничку инфраструктуру без прибављеног одобрења за реконструкцију (члан 39. став 2);

17) ако гради, реконструише и модернизује железничку инфраструктуру супротно члану 40. овог закона;

18) ако при изградњи, односно реконструкцији објеката изнад електрифицираних железничких пруга или железничких пруга које су планиране за електрификацију не обезбеди водонепропустљивост тих објеката (члан 41. став 1);

19) ако приликом чишћења снега са надвожњака изнад електрифицираних железничких пруга не обезбеди одговарајућу механичку заштиту од обурвавања снега на контактну мрежу (члан 41. став 2);

20) ако железничку инфраструктуру не одржава у стању које осигурава безбедан и несметан железнички саобраћај, као и квалитетан и уредан превоз и ако у том циљу не врши сталне надзоре и повремене прегледе, као и не отклања утврђене недостатке (члан 42);

21) ако обавља превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају на железничкој инфраструктури, а нема лиценцу за превоз и сертификат о безбедности за превоз издате од Дирекције за железнице, односно од надлежног органа друге државе на основу реципроцитета и уговор о коришћењу железничке инфраструктуре (члан 52. став 1);

22) ако не донесе акт из члана 52. став 3. овог закона;

23) ако не обавља превоз под условима и на начин прописан актом из члана 52. став 4. овог закона;

24) ако обавља превоз за време у коме му је одузета лиценца за превоз, односно одузет сертификат о безбедности за превоз (члан 53);

25) ако се не придржава објављеног реда вожње и ако не одржава редовно и уредно превоз за време важења реда вожње (члан 64. став 2);

26) ако улаз и излаз путника и лица у воз врши супротно члану 66. овог закона;

27) ако обавља превоз за сопствене потребе супротно члану 67. овог закона;

28) ако се не придржава мера Владе Републике Србије којима се обезбеђује функционисање железничког саобраћаја у ванредним ситуацијама (члан 68. став 1);

29) ако обустави јавни превоз на нерентабилној релацији без обавештавања Владе Републике Србије (члан 74. став 1).

За радњу из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 30.000 до 100.000 динара и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу.

Члан 88.

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај предузеће или друго правно лице:

- 1) ако не објави почетак радова из члана 29. став 1. овог закона;
 - 2) ако не одржава путни прелаз и остале делове пута на начин из члана 33. ст. 2. и 3. овог закона;
 - 3) ако не изгради коловозни застор на земљаном путу који се укршта са железничком инфраструктуром (члан 38. став 1);
 - 4) ако не врши одржавање заједничких стубова и заједничке конструкције на мосту изграђеном за железничку инфраструктуру и јавни пут на начин и под условима из члана 44. став 1. овог закона;
 - 5) ако гради зграде, поставља постројења и уређаје и друге објекте у заштитном пружном појасу противно члану 46. ст. 1. и 3. овог закона;
 - 6) ако на железничком подручју поставља каблове, електричне водове ниског напона за осветљавање, телеграфске и телефонске ваздушне линије и водове, трамвајске и тролејбуске контактне водове и постројења, канализације, цевоводе и друге водове и сличне објекте и постројења, без сагласности управљача (члан 46. став 2);
 - 7) ако не предузима мере за заштиту од пожара на железничком подручју пруга, као и мере за заштиту од пожара на железничким возилима (члан 48. став 1);
 - 8) ако уредно не уклања дрвеће, растиње и лишће, односно благовремено не уклања сазреле пољопривредне културе и не предузима по потреби друге мере заштите од пожара у прописаном појасу (члан 48. став 2);
 - 9) ако не донесе акт о условима за изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту индустријског колосека, железничких возних средстава и других средстава изграђених по посебним техничким нормативима и стандардима и за организовање и регулисање железничког саобраћаја на индустријском колосеку или га донесе без претходно прибављене сагласности министарства надлежног за послове саобраћаја (члан 51. став 5);
 - 10) ако у вучном возилу воза којим се обавља превоз путника, лица и робе нема документа прописана у члану 63. овог закона;
 - 11) ако не објави ред вожње, његове измене и допуне у средствима информисања или на други уобичајени начин (члан 64. став 1);
 - 12) ако не изврши налог инспектора из члана 85. став 1. овог закона.
- За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице предузећа или другог правног лица новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара.

Члан 89.

Новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник:

- 1) ако не обезбеди одржавање и заштиту железничке инфраструктуре, коришћење објеката железничке инфраструктуре и других средстава рада за железнички саобраћај, као и организовање и регулисање железничког саобраћаја на начин утврђен у члану 17. став 1. овог закона;
- 2) ако не достави одлуку о обустављању превоза у року из члана 18. став 3. овог закона;
- 3) ако се железнички саобраћај одвија супротно прописима којима се уређује безбедност железничког саобраћаја (члан 19. став 2);
- 4) ако користи железничку инфраструктуру без закљученог уговора (члан 20. став 1. тачка 3);
- 5) ако закључи уговор о коришћењу железничке инфраструктуре по истеку рока из члана 20. став 3. овог закона;
- 6) ако доделу трасе не врши под једнаким условима (члан 24. став 1);
- 7) ако у поступку по захтеву за доделу трасе не примењује критеријуме из члана 24. став 2. овог закона;
- 8) ако не вреднује критеријуме у поступку по захтеву за доделу трасе према утврђеној методологији (члан 24. став 3);
- 9) ако додељену трасу пренесе другом превознику (члан 25. став 1);
- 10) ако утврди висину накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја не примењујући критеријуме из члана 27. став 1. овог закона;
- 11) ако не вреднује критеријуме за утврђивање висине накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја према утврђеној методологији (члан 27. став 2);
- 12) ако гради железничку инфраструктуру без прибављеног одобрења за изградњу (члан 28. став 1);
- 13) ако не објави почетак радова из члана 29. став 1. овог закона;
- 14) ако железничку инфраструктуру не реконструише са елементима из члана 30. став 1. овог закона;
- 15) ако не одржава путни прелаз и остале делове пута на начин из члана 33. ст. 2. и 3. овог закона;

- 16) ако не закључи уговор из члана 35. овог закона;
- 17) ако изгради путни прелаз који служи искључиво за пешаке без издате сагласности управљача (члан 37. став 1);
- 18) ако не изгради коловозни застор на земљаном путу који се укршта са железничком инфраструктуром (члан 38. став 1);
- 19) ако реконструише железничку инфраструктуру без прибављеног одобрења за реконструкцију (члан 39. став 2);
- 20) ако гради, реконструише и модернизује железничку инфраструктуру супротно члану 40. овог закона;
- 21) ако при изградњи, односно реконструкцији објеката изнад електрифицираних железничких пруга или железничких пруга које су планиране за електрификацију не обезбеди водонепропусљивост тих објеката (члан 41. став 1);
- 22) ако приликом чишћења снега са надвожњака изнад електрифицираних железничких пруга не обезбеди одговарајућу механичку заштиту од обурвавања снега на контактну мрежу (члан 41. став 2);
- 23) ако железничку инфраструктуру не одржава у стању које осигурава безбедан и несметан железнички саобраћај, као и квалитетан и уредан превоз и ако у том циљу не врши сталне надзоре и повремене прегледе, као и не отклања утврђене недостатке (члан 42);
- 24) ако не врши одржавање заједничких стубова и заједничке конструкције на мосту изграђеном за железничку инфраструктуру и јавни пут на начин и под условима из члана 44. став 1. овог закона;
- 25) ако гради зграде, поставља постројења и уређаје и друге објекте у заштитном пружном појасу противно члану 46. ст. 1. и 3. овог закона;
- 26) ако на железничком подручју поставља каблове, електричне водове ниског напона за осветљавање, телеграфске и телефонске ваздушне линије и водове, трамвајске и тролејбуске контактне водове и постројења, канализације, цевоводе и друге водове и сличне објекте и постројења, без сагласности управљача (члан 46. став 2);
- 27) ако не предузима мере за заштиту од пожара на железничком подручју пруга, као и мере за заштиту од пожара на железничким возилима (члан 48. став 1);
- 28) ако уредно не уклања дрвеће, растиње и лишће, односно благовремено не уклања сазреле пољопривредне културе и не предузима по потреби друге мере заштите од пожара у прописаном појасу (члан 48. став 2);
- 29) ако не донесе акт о условима за изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту индустријског колосека, железничких возних средстава и других средстава изграђених по посебним техничким нормативима и стандардима и за организовање и регулисање железничког саобраћаја на индустријском колосеку или га донесе без претходно прибављене сагласности министарства надлежног за послове саобраћаја (члан 51. став 5);
- 30) ако обавља превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају на железничкој инфраструктури, а нема лиценцу за превоз и сертификат о безбедности за превоз издате од Дирекције за железнице, односно од надлежног органа друге државе на основу реципроцитета и уговор о коришћењу железничке инфраструктуре (члан 52. став 1);
- 31) ако не донесе акт из члана 52. став 3. овог закона;
- 32) ако не обавља превоз под условима и на начин прописан актом из члана 52. став 4. овог закона;
- 33) ако обавља превоз за време у коме му је одузета лиценца за превоз, односно одузет сертификат о безбедности за превоз (члан 53.);
- 34) ако у вучном возилу воза којим се обавља превоз путника, лица и робе нема документа прописана у члану 63. овог закона;
- 35) ако не објави ред вожње, његове измене и допуне у средствима информисања или на други уобичајени начин (члан 64. став 1);
- 36) ако се не придржава објављеног реда вожње и ако не одржава редовно и уредно превоз за време важења реда вожње (члан 64. став 2);
- 37) ако улаз и излаз путника и лица у воз врши супротно члану 66. овог закона;
- 38) ако обавља превоз за сопствене потребе супротно члану 67. овог закона;
- 39) ако обустави јавни превоз на нерентабилној релацији без обавештавања Владе Републике Србије (члан 74. став 1);
- 40) ако не изврши налог инспектора из члана 85. став 1. овог закона.

Члан 90.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице:

- 1) ако изгради путни прелаз који служи искључиво за пешаке без издате сагласности управљача (члан 37. став 1);
- 2) ако уредно не уклања дрвеће, растиње и лишће, односно благовремено не уклања сазреле пољопривредне културе и не пред-

узима по потреби друге мере заштите од пожара у прописаном појасу (члан 48. став 2).

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 91.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о железници („Службени гласник РС”, бр. 38/91, 41/91, 53/93, 67/93 и 48/94).

Закон о удруживању у Заједницу југословенских железница („Службени лист СФРЈ”, бр. 18/78 и 30/78), престаје да важи 4. маја 2005. године.

Члан 92.

Технички прописи, нормативи и стандарди у области железничког саобраћаја донети на основу Закона о железници („Службени гласник РС”, бр. 38/91, 41/91, 53/93, 67/93 и 48/94), примењују се до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 93.

Јавно железничко транспортно предузеће „Београд”, основано Законом о железници („Службени гласник РС”, број 38/91), престаје са радом даном уписа у судски регистар Јавног предузећа „Железнице Србије”, које је основала Влада Републике Србије посебним актом.

Права, обавезе, средства, запослене, документацију и предмете у вршењу јавних овлашћења Јавног железничког транспортног предузећа „Београд” и оснивачка права и обавезе тог предузећа у предузећима чији је оснивач и у предузећима чији су оснивачи правни претходници Јавног железничког транспортног предузећа „Београд” преузеће Јавно предузеће „Железнице Србије”.

Члан 94.

Дирекција за железнице почеће са радом 5. маја 2005. године.

Члан 95.

Права, обавезе, средства, запослене, документацију и предмете у вршењу јавних овлашћења Заједнице југословенских железница, основане Законом о удруживању у Заједницу југословенских железница („Службени лист СФРЈ”, бр. 18/78 и 30/78), преузеће Дирекција за железнице и Јавно предузеће „Железнице Србије”.

Члан 96.

Овај закон ступа на снагу 1. марта 2005. године.

Одредбе овог закона којима се уређују лиценца и сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, лиценца за превоз и сертификат о безбедности за превоз, као и обавезе јавног превоза у обављању делатности од општег интереса у јавном превозу путника и робе примењују се од 1. јануара 2006. године.

550

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПОШТАНСКИМ УСЛУГАМА

Проглашава се Закон о поштанским услугама, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 3

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПОШТАНСКИМ УСЛУГАМА

1. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се обављање поштанских услуга.

Члан 2.

Поштанске услуге се обављају на основу уговора, у складу са законом, општим условима за обављање поштанских услуга, посебним условима за обављање поштанских услуга и другим актима по-

штанских оператора, као и на основу међународних конвенција, уговора, споразума и других међународних аката.

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) поштанске услуге су услуге које обухватају пријем, пренос и уручење поштанских пошиљака;
- 2) универзална поштанска услуга представља скуп поштанских услуга које се константно обављају на територији Републике Србије, под једнаким условима за све кориснике, у оквиру прописаног квалитета и по приступачним ценама;
- 3) резервисане поштанске услуге су услуге које држава гарантује поштанском оператору универзалне поштанске услуге, као ексклузивна права у оквирима одређеног лимита по маси и цени;
- 4) нерезервисане поштанске услуге обухватају:
 - поштанске услуге из домена универзалне поштанске услуге које превазилазе утврђене лимите по маси и/или цени за резервисане услуге, и
 - све друге поштанске услуге, укључујући и услуге додатне вредности;
- 5) услуге додатне вредности су поштанске услуге комерцијалног сервиса које имају посебне захтеве у погледу квалитета (време и место пријема и уручења, брзина преноса, електронско праћење пошиљака од пријема до уручења и др.) и начина преноса чиме се могу означити као курирске, експресне, убрзане, хибридне и сл.;
- 6) поштанске пошиљке су писмоносне пошиљке и упутнице, у класичној или електронској форми и пакети, на којима је означена адреса или које су на други начин означене тако да се неспорно може утврдити примаоца;
- 7) писмоносне пошиљке су пошиљке које подразумевају: кореспонденцију, штампане ствари, робу и друге предмете;
- 8) кореспонденција је преписка између пошиљкоца и примаоца;
- 9) секограм је отворена поштанска пошиљка чија је садржина прилагођена и намењена слепим лицима;
- 10) упутница је документ који служи као основ за исплату новчаног износа примаоцу;
- 11) пакети су пошиљке, паковане на прописан начин које садрже робу и друге предмете и имају декларацију о садржини пошиљке;
- 12) регистроване пошиљке су пошиљке о којима поштански оператор води посебну евиденцију и издаје потврду о пријему;
- 13) препоручене пошиљке су регистроване пошиљке за које корисник услуге може да добије, на свој захтев, доказ о уручењу;
- 14) вредносне пошиљке су регистроване пошиљке које су осигуране до висине вредности означене од стране пошиљкоца;
- 15) откупна пошиљка је пошиљка која се уручује примаоцу уз претходну наплату откупног износа у корист пошиљкоца те пошиљке;
- 16) електронски сервиси су услуге које обухватају пријем, пренос и уручење електронским путем свих електронски сертификованих поштанских пошиљака;
- 17) електронски потпис је скуп података у електронском облику који су придружени или су логички повезани са електронским документом и који служе за идентификацију потписника;
- 18) квалификовани електронски потпис је електронски потпис којим се поуздано гарантује идентитет потписника и интегритет електронских докумената и онемогућава накнадно порицање одговорности за њихов садржај;
- 19) електронски сертификат је електронски документ којим се потврђује веза између података за проверу електронског потписа и идентитета потписника;
- 20) поштански оператор је домаће или страног лица које је непосредни давалац поштанских услуга;
- 21) јавни поштански оператор је давалац поштанских услуга са обавезом пружања универзалне поштанске услуге и ексклузивним правом на обављање резервисаних услуга;
- 22) лиценца је дозвола којом се одобрава обављање универзалне поштанске услуге;
- 23) одобрење је дозвола којом се одобрава обављање нерезервисаних поштанских услуга;
- 24) општи услови за обављање поштанских услуга су услови под којима поштански оператори обављају поштанске услуге;
- 25) посебни услови за обављање поштанских услуга су услови поштанског оператора усаглашени са законом и међународним стандардима и јавно су објављени;
- 26) идентификациони знак је графички симбол и/или скуп карактера који на јединствен начин идентификују одређеног поштанског оператора;
- 27) адресни код је низ карактера који једнозначно одређује адресу примаоца, јединствен за територију Републике Србије;
- 28) поштарина је цена коју плаћа корисник за извршење поштанске услуге;

29) тарифни став је унапред одређена категорија поштанских пошиљака за које поштански оператор утврђује цену;

30) поштанску мрежу сачињавају јединице поштанске мреже и ресурси које поштански оператор користи у обављању поштанских услуга;

31) јединица поштанске мреже је место где се обављају поштанске услуге; јединица поштанске мреже јавног поштанског оператора мора бити дефинисана називом и поштанским бројем;

32) поштански сандучић је средство поштанске мреже за пријем нерегистрованих поштанских пошиљака;

33) кућни сандучић је средство поштанске мреже за уручење поштанских пошиљака;

34) тајност података подразумева заштиту личних података, поверљивост пренетих или меморисаних података и заштиту приватности;

35) корисник поштанске услуге је пошиљалац или прималац;

36) пошиљалац је лице које захтева извршење поштанске услуге;

37) прималац је лице коме је упућена поштанска пошиљка.

Члан 4.

Начела на којима се заснива уређивање односа у области поштанских услуга су:

1) обављање универзалне поштанске услуге прописаног квалитета и по приступачним ценама за све кориснике на територији Републике Србије;

2) заштита интереса корисника поштанских услуга;

3) стварање услова за задовољавање потреба корисника за поштанским услугама;

4) обезбеђивање максималног квалитета поштанских услуга;

5) неповредивост поштанских пошиљака и тајност података;

6) подстицање конкуренције на тржишту поштанских услуга;

7) обезбеђивање услова за развој поштанских услуга;

8) усклађивање регулативе у области поштанских услуга са међународном регулативом;

9) савесност и поштења.

Члан 5.

У обављању и коришћењу поштанских услуга и остваривању међусобних права и обавеза које из тога произлазе, поштански оператори и корисници поштанских услуга придржавају се начела савесности и поштења. Поштански оператори су дужни да предузму потребне организационе, технолошке и друге мере у циљу обављања квалитетне поштанске услуге.

Члан 6.

Поштански оператори су дужни да при обављању поштанских услуга обезбеде неповредивост поштанских пошиљака и тајност података.

Сви даваоци поштанских услуга и њихови запослени дужни су да чувају тајност, а ова обавеза остаје и у случају престанка њиховог радног односа код даваоца поштанских услуга.

Начело неповредивости тајности поштанских пошиљака може се нарушити само у случајевима и под условима одређеним законом.

Члан 7.

Поштанске услуге се, по правилу, обављају на основу уговора по приступу.

Корисници поштанских услуга имају право и обавезу да одаберу ону врсту услуге која одговара природи, врсти и значају, односно стварној вредности пошиљке за корисника.

Члан 8.

Корисници поштанских услуга могу поштанске услуге да остваре преко пуномоћника у складу са општим прописима о пуномоћју.

Пуномоћје се може издати за уручење свих пошиљака или за појединачну пошиљку.

Пуномоћје оверено од надлежних органа важи за време које је у њему означено, а пуномоћје које је оверено од поштанског оператора важи само за услуге тог оператора и то за време које је у њему назначено.

Члан 9.

Поштански оператор је дужан да, у складу са потребама корисника, одреди и на уобичајан начин истакне радно време са корисницима поштанских услуга.

Минимум радног времена јединица поштанске мреже јавног поштанског оператора утврђује Републичка агенција за поштанске услуге у складу са потребама корисника.

Члан 10.

Цена за извршење поштанских услуга плаћа се унапред, ако уговором поштанског оператора и корисника поштанских услуга није другачије одређено.

Члан 11.

Поштански оператор може приликом обављања поштанских услуга користити поштанску мрежу, техничко-технолошка решења или базе података других поштанских оператора, на основу уговора.

Увођење и одржавање базе података адресних кодова поведра се јавном поштанском оператору.

II. УНИВЕРЗАЛНА ПОШТАНСКА УСЛУГА

Члан 12.

Универзална поштанска услуга представља скуп поштанских услуга које се обављају у континуитету, на територији Републике Србије, у оквиру прописаног квалитета, по приступачним ценама и под једнаким условима за све кориснике, без дискриминације.

Универзална поштанска услуга развија се у складу са технолошким и економским развојем и потребама корисника.

Члан 13.

Универзална поштанска услуга, у унутрашњем и међународном поштанском саобраћају, обухвата:

1) пријем, пренос и уручење писмоносних пошиљака, укључујући регистроване пошиљке, масе до два kg, као и писмоносне пошиљке у електронској форми;

2) пријем, пренос и уручење пакета масе до 10 kg у унутрашњем поштанском саобраћају и уручење пакета масе до 20 kg у међународном поштанском саобраћају;

3) пријем, пренос и исплату путница у класичној и електронској форми;

4) пријем, пренос и уручење секограма до седам kg.

Најмање и највеће димензије пошиљака, у међународном саобраћају, морају бити у складу са важећим актима Светског поштанског савеза.

Члан 14.

Информације о условима који се тичу доступности универзалне поштанске услуге, врстама услуга, њиховим посебним карактеристикама, поштаринама и прописаним стандардима квалитета објављује Републичка агенција за поштанске услуге у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 15.

Универзалну поштанску услугу обавља јавни поштански оператор, а други поштански оператори могу обављати универзалну поштанску услугу, осим резервисаних, на основу лиценце.

Јавни поштански оператор има ексклузивно право на коришћење речи или дела речи „пошта” на било ком језику или писму, у називу фирме или пословању.

Право на коришћење речи или дела речи „пошта” на било ком језику или писму има и правно лице у коме јавни поштански оператор има акције, односно уделе.

Члан 16.

Обављањем универзалне поштанске услуге обезбеђује се свим корисницима могућност приступа поштанској мрежи јавног поштанског оператора на разумној удаљености од места становања, укључујући поштанске сандучиће на јавним местима и у службеним просторијама поштанског оператора.

Јавни поштански оператор је дужан да обезбеди густину приступних места која одговара потребама корисника, а у складу са технолошким и економским развојем. Друга лица могу, на основу уговора, у име и за рачун јавног поштанског оператора, обављати одређене услуге из домена универзалне поштанске услуге.

Члан 17.

Универзална поштанска услуга се обавља сваки радни дан, а не мање од пет дана у недељи, осим у случајевима државних и верских празника, више силе и угрожености здравља и сигурности запослених код оператора.

Обављање појединих услуга из домена универзалне поштанске услуге може се прекинути или обуставити у циљу заштите јавног интереса и другим случајевима предвиђеним законом.

Републичка агенција за поштанске услуге може, у посебним околностима и географским условима, да уреди другачије обављање универзалне поштанске услуге.

Члан 18.

Поделу доставних подручја јединица поштанске мреже на којима се обавља универзална поштанска услуга одређује јавни

поштански оператор тако да обухвати сва насељена места у земљи, и то:

1) уже доставно подручје јединице поштанске мреже на коме се универзална поштанска услуга обавља на начин из члана 17. овог закона;

2) шире доставно подручје јединице поштанске мреже на коме се универзална поштанска услуга обавља најмање два пута недељно;

3) најшире доставно подручје јединице поштанске мреже на коме се универзална поштанска услуга обавља најмање једном недељно.

Републичка агенција за поштанске услуге, на предлог даваоца универзалне поштанске услуге, утврђује и доставна подручја која обухватају територије где нема становника са пребивалиштем, односно, на којима не постоји обавеза обављања универзалне поштанске услуге.

III. РЕЗЕРВИСАНЕ ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

Члан 19.

Резервисане поштанске услуге обухватају:

1) пријем и/или пренос и/или уручење писмоносних пошиљака, до утврђеног лимита по маси и цени;

2) пријем и/или пренос и/или исплату упутница у класичној и електронској форми.

Резервисаном поштанском услугом сматра се и пријем и/или пренос и/или уручење писмена у судском, управном и прекршајном поступку, без обзира на лимите.

Лимите по маси и цени из става 1. овог члана утврђује Републичка агенција за поштанске услуге уз сагласност Владе Републике Србије, при чему они не могу бити већи од 350 грама и петоструког износа поштарине за писмо прве стопе тежине и најбржег степена преноса.

Резервисане поштанске услуге обавља јавни поштански оператор.

Члан 20.

Све друге поштанске услуге, које нису обухваћене чланом 19. овог закона, представљају комерцијални сервис, где јавни поштански оператор и други поштански оператори конкуришу на тржишту поштанских услуга.

IV. ПОШТАРИНА

Члан 21.

Тарифни ставови из области универзалне поштанске услуге морају бити јединствени.

Тарифне ставове утврђује Републичка агенција за поштанске услуге.

Члан 22.

Давалац универзалне поштанске услуге одређује поштарине полазећи од реалних трошкова, уважавајући принцип да поштарина треба да буде приступачна за кориснике.

Члан 23.

На акт јавног поштанског оператора, којим се утврђују поштарине за резервисане поштанске услуге, сагласност даје Влада Републике Србије.

Члан 24.

Јавни поштански оператор води одвојене рачуне за резервисане и нерезервисане поштанске услуге.

Заједнички трошкови, односно трошкови који не могу директно да се припишу појединачним услугама, распоређују се, кад је то могуће, на основу директне анализе њиховог извора.

Ако директна анализа није могућа, категорије заједничких трошкова се деле на основу индиректног повезивања са другим категоријама трошкова које је могуће утврдити.

Када ни директне ни индиректне мере утврђивања трошкова не могу да се спроведу, одређена категорија трошкова ће бити утврђена на основу општег показатеља одређеног и израчунатог посебно за резервисане, а посебно за нерезервисане поштанске услуге.

V. ПОШТАНСКЕ ПОШИЛЈКЕ

Члан 25.

Поштанске пошиљке морају да задовољавају услове предвиђене овим законом, општим условима за обављање поштанских услуга и посебним условима за обављање поштанских услуга.

Члан 26.

На свакој поштанској пошиљци мора бити означено, читко и јасно, назив односно име и презиме примаоца, пуна адреса или

адресни код примаоца или ознака на основу које се неспорно може утврдити прималац, у складу са општим условима за обављање поштанских услуга.

Члан 27.

За одређене поштанске пошиљке морају бити испуњени и услови предвиђени другим законима, односно прописима донетим на основу закона, а нарочито:

1) за пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, чију садржину чине предмети за чији је пренос потребно одобрење надлежних државних органа, пошиљалац је дужан да такво одобрење приложи;

2) за пошиљке у међународном поштанском саобраћају, чија садржина подлеже царинском прегледу, односно девизној контроли, поступа се у складу са царинским, односно девизним прописима.

Члан 28.

Пријем поштанских пошиљака обавља се у јединици поштанске мреже, посредством поштанског сандучића, односно посредством овлашћеног лица, у пословним просторијама корисника или електронским путем.

Поштански оператор је дужан да сваку примљену поштанску пошиљку и документа која се на ту пошиљку односе означи својим идентификационим знаком у класичној или електронској форми.

Члан 29.

Забрањен је пријем и пренос поштанских пошиљака које садрже:

1) опасне и штетне материје, као и предмете чији пренос угрожава здравље и живот људи, друге поштанске пошиљке, поштанска постројења и транспортна средства и опрему, осим материја чији је пренос дозвољен по поступку, под условима и на начин који је утврђен законом, међународним конвенцијама и другим међународним актима;

2) опојне дроге, осим када су прималац и пошиљалац законом овлашћени за промет дрогом, односно имају овлашћење за њихово коришћење;

3) живе животиње, осим животиња чији је пренос одређен посебним условима за обављање поштанских услуга;

4) другу робу и предмете чији је пренос забрањен законом и другим прописима.

Члан 30.

Поштански оператор, по правилу, уручује поштанске пошиљке лично примаоцу или овлашћеном лицу.

Регистроване пошиљке могу се уручити и одраслом члану домаћинства, лицу запосленом у домаћинству, односно у пословној просторији примаоца, под условом и по поступку утврђеним општим условима за обављање поштанских услуга.

Остале пошиљке могу се уручити и убацивањем у кућне сандучиће.

Судска писмена и писмена у управном и прекршајном поступку уручују се у складу са законом.

Члан 31.

Поштански оператор је дужан да поштанске пошиљке из домена универзалне поштанске услуге пренесе и уручи примаоцима, у складу са стандардима квалитета, у роковима:

1) два радна дана на ужем доставном подручју јединице поштанске мреже;

2) четири радна дана на ширем доставном подручју јединице поштанске мреже;

3) седам радних дана на најширем доставном подручју јединице поштанске мреже.

Рокови из става 1. овог члана рачунају се почев од наредног радног дана од дана пријема поштанске пошиљке.

Рокове преноса и уручења поштанских пошиљака ван домена резервисаних поштанских услуга одређује поштански оператор посебним условима за обављање поштанских услуга.

Члан 32.

У случају неуспеле доставе регистроване пошиљке, прималац се обавештава о приспећу пошиљке.

Ако је примаоцу остављен извештај о приспећу пошиљке пре истека рока за пренос и уручење пошиљке, сматра се да је поштански оператор испунио своју обавезу преноса и уручења пошиљке у прописаном року.

Члан 33.

Поштанска пошиљка која се уручује у јединици поштанске мреже може се подићи у роковима, утврђеним посебним условима за обављање поштанских услуга, не краћим од:

1) пет радних дана – ако пошиљка гласи на примаоца који се налази на ужем доставном подручју;

2) десет дана – ако пошиљка гласи на примаоца који се налази на ширем и најширем доставном подручју;

3) 30 дана – ако је пошиљка упућена на „пост-рестант“.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, пакет из иностранства може се подићи:

1) у року од 15 дана – ако пакет гласи на примаоца који се налази на ужем или ширем доставном подручју;

2) у року од 30 дана – ако пакет гласи на примаоца који се налази на најширем доставном подручју.

Ако пошиљка садржи живе животиње, чији је пренос дозвољен, мора се подићи у року од 24 часа, без обзира на то да ли пошиљка гласи на примаоца који се налази на ужем, ширем или најширем доставном подручју.

Рокови из ст. 1. и 2. овог члана рачунају се почев од наредног дана од дана достављања извештаја о приспећу пошиљке, односно од дана приспећа „пост рестант“ пошиљке или приспећа пошиљке за преградак у надлежну јединицу поштанске мреже.

Члан 34.

Пошиљалац има право да располаже послатом поштанском пошиљком до уручења те пошиљке примаоцу.

Прималац може да одбије пријем поштанске пошиљке припеле на његову адресу.

Члан 35.

Ако пошиљалац није другачије одредио, поштанска пошиљка се враћа у следећим случајевима:

1) прималац је одбио да прими пошиљку;

2) прималац је непознат на назначеној адреси;

3) адреса примаоца је непотпуна;

4) прималац није подигао пошиљку у прописаном року;

5) прималац је преминуо.

Изузетно од одредбе става 1. тачка 5. овог члана, писмоносне пошиљке које нису регистроване могу се уручити члану домаћинства преминулог примаоца.

Члан 36.

Поштанска пошиљка за коју се утврди да не може да се уручи ни примаоцу, ни пошиљаоцу, у роковима предвиђеним посебним условима за обављање поштанских услуга, сматра се неиспоручивом пошиљком.

Члан 37.

Поштански оператор је обавезан да комисијски прегледа неиспоручиве поштанске пошиљке из домена универзалне поштанске услуге, што подразумева и отварање ради утврђивања адресе примаоца или пошиљаоца.

Ако се после комисијског прегледа поштанска пошиљка не може уручити примаоцу или вратити пошиљаоцу, поштански оператор:

1) писмоносну пошиљку која садржи само кореспонденцију комисијски одмах уништава;

2) поштанску пошиљку која садржи робу и друге предмете чува једну годину, рачунајући од дана комисијског прегледа;

3) упутницу чува три године, рачунајући од дана када је установљено да је неисплатива;

4) исправе и друга документа, пронађена у поштанској пошиљци, доставља у року од 30 дана од дана комисијског прегледа, органу који је исправе и друга документа издао или надлежном органу општине на чијој је територији предметна пошиљка примљена.

За неиспоручиве поштанске пошиљке ван домена универзалне поштанске услуге примењују се посебни услови за обављање поштанских услуга.

Члан 38.

Робу и друге предмете које поштанска пошиљка садржи, по истеку рока чувања, поштански оператор излаже јавној продаји.

Ако је садржај поштанске пошиљке подложен квару, оператор предметну пошиљку уништава или је продаје непосредном погодбом.

Члан 39.

Новчана средства добијена продајом садржине поштанске пошиљке чувају се годину дана од истека рока за чување пошиљке.

Средства из става 1. овог члана исплаћују се пошиљаоцу ако у року поднесе захтев за исплату, умањена за трошкове чувања, јавне продаје и исплате ових средстава.

Ако пошиљалац не поднесе захтев за исплату у року из става 1. овог члана, новчана средства од продаје садржине неиспоручиве поштанске пошиљке и новчани износ неисплативе упутнице постају ванредни приход поштанског оператора.

Члан 40.

Поштански оператор обавља поштанске услуге уз наплату поштарине.

Као доказ да је поштарина плаћена прихвата се поштанска марка у оптицају на поштанској пошиљци, електронска поштанска марка, отисак електронски формираног жига, отисак машине за франкирање и одговарајуће ознаке, односно рачун, у складу са одредбама уговора између поштанског оператора и корисника.

Члан 41.

За писма и дописнице за које поштарина није плаћена или је недовољно плаћена, исту плаћа прималац, односно пошиљалац приликом враћања такве пошиљке, ако поштански оператор није другачије прописао посебним условима за обављање поштанских услуга.

Ако пошиљалац приликом враћања поштанске пошиљке одбије да плати поштарину, пошиљка се сматра неиспоручивом.

Све регистроване пошиљке подлежу плаћању лежарине, односно повратне поштарине, ако за њихово неуручење није одговоран поштански оператор.

Секоеграми су ослобођени плаћања поштарине, изузев у случају авионског преноса.

Члан 42.

На доставном подручју јединице поштанске мреже инвестициони, односно власници стамбених зграда, станова и пословних објеката дужни су да на улазу у стамбену зграду, пословни објекат, двориште или на други начин, у договору са јавним поштанским оператором, поставе кућне сандучиће. Одржавање кућних сандучића је обавеза власника односних објеката.

Кућни сандучићи морају да буду пројектовани према техничким условима које прописује Републичка агенција за поштанске услуге и постављени на начин који омогућава сигурно уручење поштанских пошиљака.

Члан 43.

Јавни поштански оператор поставља поштанске сандучиће на јавним површинама и саобраћајницама, по одобрењу надлежног органа, а у складу са стандардима квалитета доступности поштанске мреже.

VI. ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 44.

Поштански оператор је дужан да квалитетно и на прописан начин обавља поштанске услуге.

Минималне стандарде квалитета утврђује Републичка агенција за поштанске услуге.

Члан 45.

У случају губитка или оштећења садржине регистроване пошиљке или умањена њене садржине или прекорачења рока за пренос и уручење регистроване пошиљке, поштански оператор одговара у границама утврђеним одредбама чл. 46. до 48. овог закона и посебним условима за обављање поштанских услуга.

Поштански оператор ослобађа се одговорности из става 1. овог члана ако докаже да је до губитка регистроване пошиљке или оштећења садржине регистроване пошиљке или умањена њене садржине или до прекорачења рока за пренос и уручење регистроване пошиљке, дошло услед узрока који се нису могли предвидети ни избећи или отклонити, због природе садржине регистроване пошиљке или кривицом пошиљаоца.

Члан 46.

У случају губитка или потпуног или делимичног оштећења садржине регистроване пошиљке, или прекорачења рока за пренос и уручење регистроване пошиљке у унутрашњем саобраћају, поштански оператор дужан је да пошиљаоцу или овлашћеном лицу накнади штету, и то:

1) губитак или потпуно оштећење регистроване пошиљке – десетоструки износ плаћене поштарине за пренос те пошиљке;

2) губитак или потпуно оштећење вредносне пошиљке – износ означен на пошиљци увећан за наплаћену поштарину по вредности и десетоструки износ плаћене поштарине за пренос те пошиљке;

3) губитак или погрешну исплату упутнице – износ у висини упутничког износа увећан за наплаћену поштарину по вредности и десетоструки износ плаћене поштарине за пренос те пошиљке;

4) прекорачење рока за пренос и уручење регистроване пошиљке – петоструки износ плаћене поштарине за пренос те пошиљке;

5) оштећење или умањење садржаја регистроване пошиљке – износ у висини утврђеног или процењеног дела оштећења или ума-

њења садржаја пошиљке, али не већи од износа који би се исплатио у случају губитка или потпуног оштећења пошиљке.

У међународном саобраћају примењују се међународне конвенције и друга међународна акта, као и посебни услови за обављање поштанских услуга.

Члан 47.

Ако пошиљалац или овлашћено лице докаже да је због губитка или потпуног или делимичног оштећења садржине регистроване пошиљке или прекорачења рока за пренос и уручење регистроване пошиљке, претрпео штету већу од износа који је поштански оператор дужан да накнади према одредбама члана 46. овог закона, поштански оператор је дужан да накнади доказану директну штету.

Члан 48.

Ако је откупна пошиљка уручена примаоцу, односно овлашћеном лицу, поштански оператор одговара пошиљаоцу за откупни износ пошиљке.

Члан 49.

Пошиљалац је одговоран за избор врсте поштанске услуге према природи, садржини, стварној вредности или значају поштанске пошиљке за њега.

Пошиљалац је одговоран и за правилно паковање садржине и затварање поштанске пошиљке. Паковање и затварање поштанских пошиљака мора да одговара врсти, облику, маси и вредности предмета у пошиљци.

Члан 50.

За штету која је проузрокована садржином или неодговарајућим паковањем поштанске пошиљке, одговоран је пошиљалац.

Члан 51.

Посебним условима за обављање поштанских услуга могу се предвидети повољнији услови за корисника у погледу одговорности и накнаде штете поштанског оператора.

VII. РЕКЛАМАЦИЈЕ И ПОТРАЖИВАЊА КОРИСНИКА

Члан 52.

Ако пошиљалац или овлашћено лице сматра да поштанска пошиљка није уручена примаоцу или да му је уручена са закашњењем, може поштанском оператору да поднесе рекламацију у року од шест месеци од дана предаје пошиљке.

Рекламација из става 1. овог члана подноси се поштанском оператору коме је поштанска пошиљка предата.

Поштански оператор је дужан да се изјасни о основаности рекламације, у року од 30 дана од дана њеног подношења.

Ако пошиљалац или овлашћено лице не поднесе рекламацију из става 1. овог члана у предвиђеном року, губи права која му по одредбама овог закона припадају у случају губитка поштанске пошиљке, односно прекорачења рока за пренос и уручење пошиљке.

Члан 53.

Ако се приликом уручења регистроване пошиљке примаоцу или овлашћеном лицу утврди да се њена маса слаже са масом утврђеном приликом предаје те пошиљке на пренос, и да на њеном спољном омоту не постоје видљиви знаци повреде или оштећења, као и да су печати и друга средства за повезивање или затварање те пошиљке неоштећени, сматра се да је пошиљка исправна у смислу одредаба овог закона.

Прималац или овлашћено лице може поштанском оператору да изјави рекламацију због оштећења или умањења садржине регистроване пошиљке, одмах приликом уручења пошиљке или најкасније наредног радног дана.

Члан 54.

Потраживање накнаде штете и друга потраживања из уговора о обављању поштанских услуга, корисник поштанских услуга или овлашћено лице може остварити подношењем захтева поштанском оператору у писменој форми, на начин предвиђен посебним условима за обављање поштанских услуга или подношењем тужбе суду – уколико поштански оператор не исплати то потраживање у року од 30 дана од дана подношења захтева за накнаду штете.

На потраживање корисника поштанских услуга или овлашћеног лица поштански оператор плаћа затезну камату од дана подношења захтева из става 1. овог члана.

На потраживање поштанског оператора камата тече од дана подношења захтева кориснику поштанских услуга.

Члан 55.

Ако се изгубљена поштанска пошиљка или део те пошиљке пронађе после исплате износа одређеног овим законом или накна-

де штете, поштански оператор је дужан да о томе обавести пошиљаоца или овлашћено лице, коме је тај износ, односно накнада штете исплаћена.

У случају из става 1. овог члана, пошиљалац, односно овлашћено лице, може захтевати да му се преда пронађена поштанска пошиљка, односно део те пошиљке, под условом да врати износ који му је исплаћен умањен за накнаду штете коју би добио за прекорачење рока уручења, и то у року од тридесет дана од дана саопштења да је изгубљена пошиљка, односно да је део пошиљке пронађен.

Ако пошиљалац, односно овлашћено лице, у року из става 2. овог члана, не поднесе захтев да му се преда пронађена поштанска пошиљка, односно део те пошиљке, поштански оператор стиче право располагања пронађеном пошиљком, односно делом те пошиљке.

Члан 56.

Потраживања поштанских оператора према корисницима поштанских услуга и потраживања корисника поштанских услуга према поштанским операторима застаревају, и то:

- 1) потраживања због мање, односно више наплаћене поштарине за поштанске услуге или других трошкова – за шест месеци;
- 2) потраживања која се наплаћују у тромесечним или краћим роковима – за једну годину;
- 3) друга потраживања – за једну годину, ако овим законом није другачије одређено.

Рокови застарелости из става 1. овог члана почињу да теку:

- 1) код потраживања мање или више наплаћене поштарине или других трошкова – од дана плаћања;
- 2) код потраживања која се односе на откупнину – по истеку петнаест дана од дана истека рока за уручење;
- 3) код потраживања због делимичног губитка или оштећења или због прекорачења рока за пренос и уручење поштанске пошиљке – од дана уручења;
- 4) код потраживања због губитка регистроване пошиљке – по истеку 30 дана од дана истека рока за пренос пошиљке;
- 5) у другим случајевима – од дана настанка потраживања.

Члан 57.

Застаревање се прекида када се поштанском оператору достави захтев за исплату потраживања у писменој форми и наставља даље да тече кад је кориснику поштанских услуга или овлашћеном лицу достављен писмени одговор на тај захтев и да су му враћене исправе приложене уз захтев.

Застарелост не може ни у ком случају да наступи пре него што протекне рок од 30 дана од дана пријема одговора поштанског оператора на захтев.

Накнадни захтеви по истом предмету не обустављају застаревање.

Члан 58.

Ако се у токовима преноса пронађе ствар за коју се утврди да припада некој поштанској пошиљци, нађена ствар се враћа у ту пошиљку.

Ако не може да се утврди којој поштанској пошиљци припада нађена ствар, остаје код поштанског оператора на чувању.

Ако се власник нађене ствари не јави и не преузме је у року од месец дана од дана када је нађена, поштански оператор нађену ствар продаје по поступку утврђеном општим условима за обављање поштанских услуга.

Ако се власник нађених исправа и других докумената не јави у року од тридесет дана, поштански оператор ће исправе и друга документа доставити органу који их је издао или надлежном органу општине.

Члан 59.

Износ добијен продајом нађене ствари по одбитку трошкова и нађена новчана средства чувају се годину дана од дана када су нађени.

Ако се власник не јави у року из става 1. овог члана, износ од продаје нађене ствари, односно нађена новчана средства, постају ванредни приход поштанског оператора.

Члан 60.

Ако је ствар нађена у пословним просторијама поштанског оператора, које су намењене за непосредан рад са корисницима поштанских услуга, важе општи прописи о нађеним стварима.

Члан 61.

Посебним условима за обављање поштанских услуга могу се предвидети повољнији услови за корисника у погледу рекламације и потраживања корисника.

VIII. ОРГАНИ И НАДЛЕЖНОСТИ

Члан 62.

Овлашћења и надлежности у области поштанских услуга, остварују Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), министарство надлежно за послове поштанских услуга (у даљем тексту: Министарство) и Републичка агенција за поштанске услуге.

Члан 63.

Влада утврђује политику и стратегију развоја, основна одређења и принципе обављања поштанских услуга, руководећи се јавним интересом у овој области, професионалним принципима поштанске струке, начелима Светског поштанског савеза, других међународних организација, као и преузетим међународним обавезама.

Члан 64.

Министарство спроводи политику Владе у области поштанских услуга и врши надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу њега.

Члан 65.

Оснива се Републичка агенција за поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција).

Агенција је независан регулаторни орган.

Агенција је самостални правни субјект и функционално је независна од било ког државног органа, као и од свих организација и лица која се баве поштанским услугама.

Агенција је дужна да својим деловањем, у складу са овим законом, омогући конкуренцију и спречи сваки вид монополског деловања на тржишту поштанских услуга.

Члан 66.

Агенција:

1) доноси опште услове за обављање поштанских услуга, стандарде квалитета у обављању поштанских услуга и прати њихову примену;

2) утврђује, уз сагласност Владе, лимите по маси и цени за резервисане поштанске услуге;

3) утврђује време трајања ексклузивног обављања резервисаних поштанских услуга;

4) даје сагласност на посебне услове за обављање поштанских услуга;

5) прописује ближе услове из члана 80. став 5. овог закона;

6) издаје и одузима лиценце поштанским операторима за обављање универзалне поштанске услуге;

7) издаје и одузима одобрења поштанским операторима за обављање нерезервисаних поштанских услуга;

8) води регистар издатих дозвола поштанским операторима;

9) утврђује висину трошкова за издавање лиценце, односно одобрења и висину годишње накнаде за обављање поштанских услуга, као и рокове за измирење обавеза плаћања;

10) прати да ли се поштански оператори придржавају услова садржаних у издатим лиценцама, односно одобрењима, а у случају повреда тих услова или одредаба овог закона, предузима мере из своје надлежности;

11) одређује тарифне ставове за универзалну поштанску услугу;

12) одобрава поштанским операторима издавање редовних поштанских марака и вредносница;

13) предузима мере у циљу унапређења конкуренције на тржишту поштанских услуга;

14) доноси план издавања пригодних поштанских марака и вредносница, ако законом није другачије одређено;

15) прати рад поштанских оператора по примедбама, односно преговорима корисника;

16) прати развој у области поштанских услуга;

17) прикупља информације, формира и одржава базу података од значаја за област поштанских услуга и редовно објављује податке;

18) остварује међународне контакте у области поштанске регулативе, ако законом није другачије одређено;

19) обезбеђује јавност у раду;

20) доноси пословник о свом раду;

21) обавља и друге послове утврђене законом.

Акта из става 1. тач. 1), 2), 3), 5), 9) и 11) овог члана, Агенција објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Послове из става 1. тач. 1) до 12) овог члана, Агенција обавља као поверене послове.

Члан 67.

Агенција има својство правног лица, које стиче уписом у регистар.

Агенција послује по прописима о јавним службама.

Орган Агенције је Савет, који доноси све одлуке из надлежности Агенције.

Агенцију представља и заступа председник Савета, а у случају његове спречености, Агенцију заступа заменик председника Савета.

Председник Савета, односно заменик председника Савета када врши његову функцију, може, у целини или делимично, пренети функцију заступања Агенције другом члану Савета, само на основу одлуке Савета.

За обављање појединих стручних послова из своје надлежности, Агенција може ангажовати друга домаћа или страна правна или физичка лица.

Члан 68.

Агенцијом управља Савет.

Савет има пет чланова које бира и разрешава Народна скупштина.

Мандат чланова Савета траје шест година.

Председника и заменика председника Савета бирају чланови Савета из својих редова.

Чланови Савета су у радном односу по основу свог избора у Савет.

Савет доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова Савета.

Рад Савета је јаван.

Члан 69.

За чланове Савета могу се бирати само лица која имају одговарајућа стручна знања и искуство из области поштанских услуга.

За чланове Савета не могу се бирати лица која су осуђивана на казну затвора за кривично дело злоупотребе службеног положаја, преваре, корупције, крађе или другог кривичног дела које их чини недостојним за обављање ових функција, посланици у Скупштини Србије и Црне Горе, народни посланици, као ни посланици у скупштини аутономне покрајине, одборници, друга изабрана и постављена лица, нити функционери у органима политичких странака и других политичких организација или лица која стекну директни или индиректни удео у власништву код оператора поштанских услуга.

Предлог за избор чланова Савета, Влада утврђује на основу кандидатуре коју подноси Министарство, одговарајуће научне институције, као и регистрована удружења поштанских оператора и/или корисника.

Члан 70.

Чланови Савета бирају се најкасније 60 дана пре истека мандата претходних чланова Савета. У случају да избор чланова Савета не буде извршен до истека мандата претходних чланова Савета, претходни чланови Савета настављају да обављају функције до избора нових чланова Савета.

Члан 71.

Народна скупштина може разрешити члана Савета само у следећим случајевима:

1) ако је због болести или другог разлога неспособан да обавља дужност дужи од шест месеци у континуитету;

2) ако буде правоснажно осуђен на казну затвора за кривично дело злоупотребе службеног положаја, преваре, корупције, крађе или другог кривичног дела које га чини недостојним за обављање функције;

3) ако својим деловањем предузима радње које су у супротности са одредбама овог закона;

4) ако стекне директни или индиректни удео у власништву код оператора поштанских услуга;

5) ако буде изабран или постављен у смислу члана 69. став 2. овог закона;

6) ако постане функционер у органима политичких странака и других политичких организација;

7) ако се утврди да је у току трајања мандата повредио правила о сукобу интереса, утврђена законом.

Предлог за разрешење чланова Савета подноси Влада или Савет.

Члан 72.

Савет доноси статут Агенције којим се, између осталог, ближе уређује унутрашња организација и начин рада Агенције.

На статут Агенције сагласност даје Влада.

Члан 73.

Председник Савета:

1) организује и руководи радом Савета;

2) извршава одлуке Савета;

3) представља и заступа Агенцију;

4) има овлашћења директора у остваривању права, обавеза и одговорности по основу рада.

Члан 74.

Финансирање Агенције врши се у складу са финансијским планом који за сваку годину доноси Савет.

Финансијским планом утврђују се укупни приходи и расходи Агенције, укључујући и резерве за непредвиђене издатке, као и елементи за целовито сагледавање политике зарада и запослености у Агенцији.

Финансијски план се доноси најкасније до 15. децембра текуће године за наредну годину.

На финансијски план из става 1. овог члана сагласност даје Влада.

Сви обрачуни прихода и расхода Агенције подлежу годишњој ревизији од стране независног овлашћеног ревизора. Обрачуни се обављају најкасније три месеца по завршетку финансијске године.

Независног овлашћеног ревизора одређује Савет Агенције, у складу са законом.

За прву годину рада Агенције, средства се обезбеђују из буџетске резерве у виду краткорочне позајмице, у складу са законом, а на основу финансијског плана на који сагласност даје Влада, којим се утврђује и динамика враћања средстава у буџет из редовних прихода Агенције.

Члан 75.

Плата председника Савета не може бити већа од плате председника радног тела Народне скупштине Републике Србије, а плата чланова Савета не може бити већа од плате народног посланика у Народној скупштини Републике Србије, исплаћене у претходном месецу.

Члан 76.

Савет подноси Народној скупштини годишњи извештај о својим активностима који нарочито обухвата:

- 1) развој поштанских услуга у Републици Србији;
- 2) примену принципа тарифне политике у области поштанских услуга;
- 3) достигнути ниво реализације универзалне поштанске услуге са проценом степена задовољења потреба корисника;
- 4) извештај о дозволама издатим операторима и условима обављања поштанских услуга на основу њих.

Члан 77.

Одлуке Савета којима се решава о правима и обавезама поштанских оператора и корисника су коначне.

Против одлука Савета може се покренути управни спор.

IX. ДОЗВОЛЕ**Члан 78.**

Поштански оператор обавља поштанске услуге на основу дозволе.

Члан 79.

Агенција издаје дозволу домаћим и страним лицима.

Врсте дозвола су:

- 1) одобрење;
- 2) лиценца.

Члан 80.

У захтеву за доделу дозволе домаће, односно страно лице наводи нарочито: поштанске услуге за које тражи дозволу, територију на којој ће обављати наведене услуге, временски период за који се тражи дозвола и свој идентификациони знак.

Захтев за доделу дозволе се подноси на обрасцу који прописује Агенција.

Уз захтев за доделу одобрења достављају се посебни услови за обављање поштанских услуга.

Уз захтев за доделу лиценце достављају се посебни услови за обављање поштанских услуга и доказ о испуњавању услова за издавање лиценце.

Услов за издавање лиценце је да подносилац захтева поседује поштанску мрежу.

Члан 81.

Агенција је дужна да о уредном захтеву за доделу дозволе одлучи у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Ако Агенција не донесе одлуку из става 1. овог члана дозвола се сматра додељеном наредног дана по истеку тог рока.

Члан 82.

Поштански оператор плаћа Агенцији трошкове за издавање дозволе и годишњу накнаду за обављање поштанских услуга.

Трошкове за издавање дозволе одређује Савет Агенције, с тим што ти трошкови не могу прећи износ од 200 евра у динарској противвредности.

Годишња накнада за обављање поштанских услуга утврђује се у висини до 0,5% од оствареног прихода поштанског оператора у обављању поштанских услуга, а у складу са финансијским планом Агенције.

Средства остварена од годишње накнаде за обављање поштанских услуга користе се за финансирање рада Агенције.

Члан 83.

Дозвола садржи нарочито:

- 1) спецификацију поштанских услуга;
- 2) територију на којој се обављају поштанске услуге;
- 3) период важења дозволе и датум почетка обављања поштанских услуга;
- 4) висину трошкова за издавање дозволе и рокове за измирење обавеза плаћања.

Члан 84.

Одобрење се издаје на ограничен рок трајања од једне до десет година у складу са поднетим захтевом. Лиценца се издаје на период до двадесет година.

Члан 85.

Корисник дозволе је дужан да користи предмет дозволе, односно обавља поштанске услуге у складу са законом, по правилима струке, поштујући начело поштења и савесности.

Корисник дозволе може да престане да користи предмет дозволе и пре истека рока на који је дозвола издата.

У случају из става 2. овог члана корисник дозволе је дужан да о престанку коришћења предмета дозволе обавести Агенцију у року не краћем од 30 дана пре престанка рада и измири све преузете обавезе према корисницима поштанских услуга и другим лицима.

Члан 86.

Дозвола може бити одузета у случају да корисник дозволе не обавља поштанске услуге у складу са законом.

У случају из става 1. овог члана Агенција одређује начин измирења преузетих обавеза корисника дозволе према корисницима поштанских услуга, односно поступање са поштанским пошиљкама. Трошкове настале по овом основу дужан је да накнади корисник дозволе.

X. НАДЗОР**Члан 87.**

Надзор над применом овог закона и других прописа којима се уређује обављање поштанских услуга обавља Министарство.

Инспекцијски надзор из става 1. овог члана Министарство обавља преко инспектора за поштанске услуге (у даљем тексту: инспектор).

Члан 88.

Инспектор је дужан да у вршењу послова надзора сарађује са другим инспекторима, правосудним, прекршајним и другим надлежним органима.

Инспектор је дужан да узме у поступак пријаве грађана, предузећа и других правних лица у вези са пословима из своје надлежности и да о поступку и резултатима поступка обавести, у применом року, подносиоца пријаве.

Инспектор је дужан да предузима и предлаже потребне превентивне мере за спречавање повреде прописа којима се уређује обављање поштанских услуга.

Члан 89.

У вршењу надзора инспектор има право и дужност да:

- 1) прегледа просторије где се обављају поштанске услуге;
- 2) прегледа пословне књиге и другу документацију која се односи на обављање поштанских услуга;
- 3) прегледа возила којима се превозе поштанске пошиљке;
- 4) узима писмене и усмене изјаве од одговорних лица и сведока о питањима која су од значаја за утврђивање чињеничног стања.

Члан 90.

Инспектор је овлашћен да:

- 1) наложи да му се стави на увид потребна документација ако се не налази у објекту у коме се врши контрола;
- 2) наложи отклањање утврђене неправилности, када приликом вршења инспекцијског надзора утврди да пропис није примењен или је неправилно примењен и утврди за то потребан рок;
- 3) нареди повраћај више наплаћене поштарине;
- 4) поднесе пријаву надлежном органу за учињено кривично дело или привредни преступ, односно поднесе захтев за покретање прекршајног поступка;
- 5) привремено одузме поштанске пошиљке чији је садржај забрањен;

6) привремено одузме предмете који су били употребљени, намењени или су настали извршењем прекршаја, привредног преступа или кривичног дела и изда потврду о одузетим предметима;

7) привремено решењем забрани обављање делатности, затварањем просторије у којој се обавља делатност или на други одговарајући начин у случајевима када се:

1. инспектору онемогући вршење послова надзора, и

2. неовлашћено обавља делатност.

Инспектор ће решењем утврдити време трајања привремене забране обављања делатности из става 1. тачка 7) овог члана, у коме су лица дужна да одклоне противправно стање због кога је мера изречена.

Члан 91.

Ако инспектор приликом вршења надзора утврди да пропис није примењен или да је неправилно примењен, донеће решење о отклањању утврђене неправилности у року од три дана од дана извршеног надзора.

Решење о привременој забрани обављања делатности и решење о одузимању робе, инспектор доноси у року од 24 часа од дана затварања објекта, односно одузимања поштанске пошљице.

Члан 92.

Против решења инспектора допуштена је жалба министру надлежном за поштанске услуге у року од осам дана од дана пријема решења.

Одлука по жалби против решења инспектора донеће се у року од осам дана од дана пријема жалбе и списка предмета.

Жалба изјављена на решење инспектора не одлаже његово извршење.

Члан 93.

У вршењу инспекцијског надзора, инспектор дужан је да о уоченим неправилностима обавести Агенцију и, по потреби, предложи Агенцији предузимање мера из њене надлежности.

XI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 94.

Новчаном казном од 2.000.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице које обавља универзалне поштанске услуге без лиценце (члан 15. став 1).

За привредни преступ из става 1. овог члана, новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара, казниће се и одговорно лице у правном лицу.

Члан 95.

Новчаном казном од 1.000.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице – поштански оператор ако обавља поједине поштанске услуге без дозволе (члан 78).

За привредни преступ из става 1. овог члана, новчаном казном од 50.000 до 200.000 динара казниће се и одговорно лице у правном лицу – поштанском оператору.

Члан 96.

Новчаном казном од 100.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ јавни поштански оператор ако не води одвојене рачуне за резервисне и нерезервисане услуге (члан 24. став 1).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 5.000 до 200.000 динара и одговорно лице у јавном поштанском оператору.

Члан 97.

Новчаном казном од 200.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај јавни односно други поштански оператор:

1) ако не обезбеди неповредивост поштанских пошљица и тајност података (члан 6. став 1);

2) ако не одреди и на уобичајени начин не објави радно време са корисницима поштанских услуга (члан 9. став 1);

3) ако обавља универзалну поштанску услугу супротно члану 17. овог закона;

4) ако обавља пријем и пренос поштанских пошљица чија је садржина забрањена (члан 29);

5) ако не пренесе и не уручи поштанске пошљице у прописаним роковима (члан 31);

6) ако поступа супротно члану 37. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара и одговорно лице у јавном поштанском оператору односно поштанском оператору.

Члан 98.

Новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

1) не обезбеди неповредивост поштанских пошљица и тајност података (члан 6. став 1);

2) не одреди и на уобичајени начин не објави радно време са корисницима поштанских услуга (члан 9. став 1);

3) обавља универзалне поштанске услуге без лиценце (члан 15. став 1);

4) обавља универзалну поштанску услугу супротно члану 17. овог закона;

5) обавља пријем и пренос поштанских пошљица чија је садржина забрањена (члан 29);

6) не пренесе и не уручи поштанске пошљице у прописаним роковима (члан 31);

7) поступа супротно члану 37. овог закона.

Члан 99.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) не обезбеди неповредивост поштанских пошљица и тајност података (члан 6. став 1);

2) не одреди и на уобичајени начин не објави радно време са корисницима поштанских услуга (члан 9. став 1);

3) обавља универзалне поштанске услуге без лиценце (члан 15. став 1);

4) обавља универзалну поштанску услугу супротно члану 17. овог закона;

5) обавља пријем и пренос поштанских пошљица чија је садржина забрањена (члан 29);

6) не пренесе и не уручи поштанске пошљице у прописаним роковима (члан 31);

7) поступа супротно члану 37. овог закона.

XII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 100.

Влада подноси Народној скупштини предлог за избор чланова Савета Агенције у року од тридесет дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 101.

Савет Агенције конституисаће се у року од 45 дана од дана избора чланова.

Савет је обавезан да на конститутивној седници изабере председника и заменика председника Савета, донесе пословник о свом раду и акт о систематизацији послова и задатака.

Члан 102.

Влада ће у року од 30 дана од дана избора чланова Савета Агенције обезбедити просторне, техничке, финансијске и друге материјалне услове за почетак рада Агенције.

Члан 103.

Финансијски план за прву годину рада Агенције, Савет Агенције донеће у року од 30 дана од дана свог конституисања.

Подзаконска акта, у складу са овим законом, Савет Агенције донеће у року од шест месеци од дана свог конституисања.

До доношења аката из става 2. овог члана, примењиваће се важећи прописи, односно општа акта, који нису у супротности са овим законом.

Члан 104.

Поштански оператори који у време ступања на снагу овог закона обављају поштанске услуге, обавезни су да ускладе своје пословање и обављање делатности у области поштанских услуга с одредбама овог закона у року од једне године од дана избора чланова Савета Агенције.

Захтев за издавање лиценце односно одобрења за обављање поштанских услуга, поштански оператори из става 1. овог члана, могу поднети у року од три месеца од дана избора чланова Савета Агенције.

Ако поштански оператори не поднесу захтев из става 2. овог члана, наредног дана од дана истека тог рока, престају са радом.

Члан 105.

До доношења акта из члана 66. став 1. тачка 2) овог закона резервисаним поштанским услугама у погледу пријема, сортирања, преноса и уручења поштанских пошљица сматрају се писмоносне пошљице чија је маса 350 грама, а цена петоструки износ поштарине за писмо прве стопе тежине и најбржи степен преноса.

Члан 106.

До доношења акта Владе Републике Србије о оснивању јавног поштанског оператора на основу члана 31. став 3. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС”, бр. 25/00 и 25/02), јавним поштанским оператором, у смислу овог закона, сматра се Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија”.

Члан 107.

Даном ступања на снагу акта из члана 104. овог закона престају да важе одредбе Закона о системима веза („Службени гласник РС”, бр. 38/91, 41/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 20/97) којима су уређени: оснивање и делатност јавног предузећа за обављање ПТТ саобраћаја (чл. 8, 9. и 10), организовање Предузећа ПТТ као холдинг предузећа (члан 11а ст. 1, 3, 4. и 5), именовање органа управе зависног предузећа (члан 11в), однос матичног и зависног предузећа (члан 11д), средства за оснивање и рад Предузећа ПТТ (члан 13. и члан 14. ст. 1, 2. и 5), статус запослених у матичном и зависном предузећу (члан 14б), спровођење стечајног поступка над Предузећем ПТТ (члан 17), статут Предузећа ПТТ (члан 18), органи управе Предузећа ПТТ (чл. 19, 20, 21. и 22), обавезе Предузећа ПТТ у случају штрајка (члан 23) и обавезе Предузећа ПТТ у случају проглашавања ванредног стања (члан 24).

Члан 108.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

551

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПОСРЕДОВАЊУ – МЕДИЈАЦИЈИ

Проглашава се Закон о посредовању – медијацији, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 4

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПОСРЕДОВАЊУ – МЕДИЈАЦИЈИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Подручје примене

Члан 1.

Овим законом се одређују правила поступка посредовања – медијације (у даљем тексту: посредовања) у спорним односима, а нарочито: у имовинскоправним односима физичких и правних лица, трговинским, породичним, радним и другим грађанскоправним односима, управним и кривичним, у којима стране могу слободно да располажу, уколико законом није прописана искључива надлежност суда или другог органа.

Одредбе овог закона ће се примењивати независно од тога да ли се посредовање обавља пре или после покретања поступка за решавање спорног односа, са или без упута суда или другог органа.

Одредбе овог закона не примењују се на спорове поводом отказа уговора о раду и исплате минималне зараде.

Појам посредовања

Члан 2.

Посредовање је сваки поступак, без обзира на његов назив у којем стране желе да спорни однос реше мирним путем уз помоћ једног или више посредника – медијатора који странама помажу да постигну споразум.

Посредник – медијатор (у даљем тексту: посредник) није овлашћен да странама намеће обавезујући споразум.

II. НАЧЕЛА ПОСТУПКА

Доброволност

Члан 3.

Посредовање се спроводи на основу изричите сагласности страна.

Једнакост и равноправност страна

Члан 4.

У поступку посредовања стране имају једнака права.

У поступку посредовања стране су равноправне.

Посредници морају да поступају независно и непристрасно.

Приватност поступка

Члан 5.

У поступку посредовања, јавност је искључена.

У поступку посредовања учествују стране, њихови законски заступници и пуномоћници, а са дозволом страна и трећа лица.

Сва лица која учествују у поступку посредовања дужна су да поштују начело приватности поступка.

Поверљивост

Члан 6.

Све информације, предлози и изјаве везани за поступак посредовања су тајни, уколико се стране нису друкчије споразумеле, осим оних који се морају открити у складу са законом или у циљу примене или спровођења споразума о поравнању, као и када то јавни интерес налаже.

Информације, предлози и изјаве изнети у току поступка посредовања и предлози дати искључиво у сврху измирења, не могу се користити у парничном, арбитражном или другом поступку, нити саопштити на други начин.

Информације, предлоге и изјаве из става 2. овог члана суд или други орган који води поступак неће прихватити уколико буду понуђени.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се без обзира да ли се парнични, арбитражни или други поступак односи на спорни однос који је био предмет поступка посредовања.

Хитност

Члан 7.

Поступак посредовања је хитан.

III. ПОСТУПАК ПОСРЕДОВАЊА

Покретање поступка

Члан 8.

Уколико се стране нису друкчије споразумеле, поступак посредовања започиње прихватањем предлога за покретање поступка.

Ако се страна која је примила предлог за спровођење поступка посредовања у року од 15 дана од дана пријема предлога, или у року за одговор који је наведен у предлогу не изјасни, сматра се да је предлог за посредовање одбијен.

Спровођење поступка

Члан 9.

Стране могу да се споразумеју о начину на који ће се поступак посредовања спровести.

Уколико стране не постигну споразум о начину спровођења поступка, посредник ће спровести поступак посредовања на начин који сматра да је одговарајући, имајући у виду околности спорног односа, интересе које стране желе да остваре уз поштовање начела хитности.

Посредник може да води заједничке и одвојене разговоре са странама, као и да уз сагласност једне стране другој пренесе и предочи предлоге и ставове о појединим питањима.

Посредник може да даје предлог могућих начина за решавање спора, али не и предлог самог решења.

Окончање поступка

Члан 10.

Поступак посредовања се окончава:

1. закључивањем споразума страна;
2. одлуком посредника, после консултације са странама, да се поступак обуставља, јер даљи поступак није оправдан;
3. изјавом стране о одустајању од даљег поступка.

Застарелост и преклузија

Члан 11.

Покретањем поступка посредовања не прекида се застарелост потраживања.

Покретање поступка посредовања не утиче на законске рокове за покретање и вођење одговарајућег поступка, осим када је посредовање процесни услов за покретање тог поступка по посебним прописима.

IV. ПОСРЕДОВАЊЕ ПОСЛЕ ПОКРЕТАЊА ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Упућивање на посредовање

Члан 12.

Када стране предложе или суд оцени да би спор могао успешно да се реши посредовањем, упутиће стране на поступак посредовања.

Суд упућује стране на поступак посредовања по пријему одговора на тужбу или после одржаног припремног рочишта.

Суд може и у каснијем току парничног поступка, све до његовог правноснажног окончања, да упути стране на посредовање.

Трајање поступка

Члан 13.

Поступак посредовања може да траје 30 дана.

Суд или други орган може да продужи време трајања поступка посредовања из оправданих разлога, на захтев посредника или страна.

Посредовање у поступку по жалби

Члан 14.

У поступку по жалби, судија известилац ће на предлог страна и уз њихову сагласност упутити стране на поступак посредовања, одредити рок од 30 дана за окончање овог поступка и застати са поступком одлучивања о жалби.

Посредник у поступку по жалби може да буде само судија.

Наставак поступка по жалби

Члан 15.

Ако поступак посредовања није успео, а у сваком случају по протеку рока од 30 дана од дана упућивања, наставиће се поступак одлучивања о жалби.

Споразум страна

Члан 16.

Дејства споразума постигнутог у поступку посредовања зависе од воље страна и форме у којој је споразум закључен.

Посредник је дужан да обавести стране о могућим дејствима постигнутог споразума и о начину испуњења обавеза које су њиме преузете.

На захтев страна, посредник ће учествовати у сачињавању и изради споразума.

Споразум постигнут у поступку посредовања, уз узајамно пуштање страна, закључен пре заснивања парничног поступка или у току парничног поступка, има снагу вансудског поравнања, уколико је састављен у писаној форми и није противан јавном поретку.

Посредник је дужан да о споразуму постигнутом у поступку посредовања без одлагања обавести суд пред којим је покренут парнични поступак.

Споразум који стране постигну у поступку посредовања има снагу судског поравнања ако га на записник узме судија, након оцене да је сагласан са јавним поретком.

Ако се не постигне споразум у поступку посредовања због несавласности о правним питањима, стране могу постићи писмену сагласност о чињеничним питањима. Та сагласност их обавезује у даљем поступку, ако је сагласност оверио посредник или други овлашћени орган и ако су се стране одрекле тајности података из те сагласности.

Сходна примена одредаба Закона о облигационим односима и Закона о парничном поступку

Члан 17.

На закључење, дејства и престанак споразума, постигнутог у поступку посредовања, сходно ће се примењивати одредбе Закона о облигационим односима, које уређују вансудско поравнање и Закона о парничном поступку које уређују судско поравнање.

V. ПОСРЕДНИК

Опште одредбе

Члан 18.

Посредник је трећа неутрална особа која посредује између две стране у циљу решавања њиховог спорног односа, а у складу са начелима посредовања.

Посредовање могу обављати судије, адвокати и други истакнути стручњаци из различитих области, у зависности од врсте спорног односа у коме посредују.

Списак посредника

Члан 19.

Председник суда односно старешина другог органа именује посредника из реда истакнутих стручњака (судија, адвоката и др.) који испуњавају услове за обављање посредовања предвиђених

овим законом и уписује га у Списак посредника (у даљем тексту: Списак).

Именовање и упис посредника у Списак врши се на основу захтева заинтересованог лица, који може бити упућен и преко организације посредника.

О упису именованог посредника у Списак, председник суда односно старешина другог органа обавештава организацију посредника.

Ближи начин вођења Списка уређује министар надлежан за послове правосуђа.

Услови за обављање посредовања

Члан 20.

Посредник мора да испуњава следеће услове:

1. да има високу стручну спрему;
 2. најмање пет година радног искуства у поступцима решавања спорова и конфликта;
 3. да је прошао програм обуке за посредника;
 4. да је уписан у Списак;
 5. да није под истрагом и да није осуђиван за намерно почињено кривично дело;
 6. да је достојан за обављање посредовања.
- Изузетно, посредник може да буде и лице које не испуњава услове из става 1. тач. 1–4. овог члана.

У споровима са страним елементом, посредник може да буде и страни држављанин ако је овлашћен да обавља послове посредовања у другој држави, уз сагласност страна.

Програм обуке за посредника прописује министар надлежан за послове правосуђа.

Одређивање посредника у предмету

Члан 21.

У случају посредовања пре покретања судског или неког другог поступка, стране споразумно бирају посредника или се обраћају председнику суда односно старешини другог органа ради одређивања посредника са Списка.

У случају посредовања после покретања судског или другог поступка, стране споразумно бирају посредника са Списка.

Уколико се стране не споразумеју, председник суда односно старешина другог органа одређује посредника са Списка посредника по редоследу на Списку.

Искључење посредника

Члан 22.

Посредник се мора искључити из поступка посредовања уколико је судија, арбитар или суди истим странама у другом спору или је лице које поступа или је поступало у неком другом поступку.

Посредник не може да буде адвокат који заступа једну од страна у поступку или ју је раније заступао, нити њен законски заступник или старалац или је то био.

Изузеће посредника

Члан 23.

Посредник се мора изузети из поступка посредовања у коме има лични интерес, или ако постоје друге околности које доводе у сумњу његову непристрасност.

Посредник је дужан да стране обавести о свим околностима које би могле да доведу у сумњу његову непристрасност.

Посредник може водити поступак посредовања и у случају из претходног става, уколико су стране, након што су обавештене о постојању тих околности, сагласне да он води поступак.

Сходна примена закона

Члан 24.

На искључење и изузеће посредника сходно ће се примењивати одредбе посебних закона о искључењу односно изузећу.

Дужности посредника

Члан 25.

Посредник је дужан да води и оконча поступак посредовања, без одуговлачења.

Посредник не може странама да намеће решење.

Посредник је дужан да посредује на неутралан начин, без икаквих предрасуда у погледу страна и предмета спора.

Посредник не може давати обећања нити гарантовати одређени резултат поступка.

Права посредника**Члан 26.**

Посредник има право да се упозна са околностима спорног односа.

Стране су дужне да посреднику доставе потребне податке и своје виђење спорног односа.

Стране су дужне да посреднику доставе доказе, потребне ради оцене да ли је постигнут споразум у супротности са јавним поретком.

Посредник има право на трошкове.

Одговорност посредника**Члан 27.**

Посредник одговара за штету коју нанесе странама својим незаконитим поступањем према општим правилима о одговорности за штету.

VI. ТРОШКОВИ ПОСТУПКА**Споразум о трошковима****Члан 28.**

Стране се могу споразумети о трошковима посредовања.

Предујмљивање трошкова**Члан 29.**

Трошкове посредовања стране предујмљују на једнаке делове.

Коначно сношење трошкова**Члан 30.**

Када је поступак посредовања окончан споразумом, свака страна сноси своје трошкове, а трошкове посредника стране сnose на једнаке делове, ако у споразуму нису друкчије одредиле.

Када поступак посредовања није успео, а до посредовања је дошло у току поступка за решавање спорног односа, о трошковима посредовања одлучиће се у парничном или другом поступку уз коначну одлуку.

Када поступак посредовања није успео, а стране су покренуле поступак посредовања пре поступка за решавања спорног односа, свака страна сноси своје трошкове, а трошкове посредника на једнаке делове.

Трошкови се одређују према адвокатској Тарифи.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 31.**

Министар надлежан за послове правосуђа донеће, у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона, подзаконска акта за његово спровођење.

Члан 32.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се протеком 90 дана од дана објављивања.

552

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О АКЦИОНОМ ПЛАНУ ХАРМОНИЗАЦИЈЕ ЕКОНОМСКИХ СИСТЕМА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ДРЖАВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА РАДИ СПРЕЧАВАЊА И УКЛАЊАЊА ПРЕПРЕКА СЛОБОДНОМ ПРОТОКУ ЉУДИ, РОБЕ, УСЛУГА И КАПИТАЛА

Проглашава се Закон о измени Закона о Акционом плану хармонизације економских система држава чланица државне заједнице Србија и Црна Гора ради спречавања и уклањања препрека слободном протоку људи, робе, услуга и капитала, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 5

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О АКЦИОНОМ ПЛАНУ ХАРМОНИЗАЦИЈЕ ЕКОНОМСКИХ СИСТЕМА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ДРЖАВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА РАДИ СПРЕЧАВАЊА И УКЛАЊАЊА ПРЕПРЕКА СЛОБОДНОМ ПРОТОКУ ЉУДИ, РОБЕ, УСЛУГА И КАПИТАЛА

Члан 1.

У Закону о Акционом плану хармонизације економских система држава чланица државне заједнице Србија и Црна Гора ради спречавања и уклањања препрека слободном протоку људи, робе, услуга и капитала („Службени гласник РС”, бр. 67/03, 81/03 и 98/03) у Акционом плану хармонизације економских система држава чланица државне заједнице Србија и Црна Гора ради спречавања и уклањања препрека слободном протоку људи, робе, услуга и капитала, у поглављу „III. СЛОБОДАН ПРОТОК РОБЕ”, у делу „1. Области хармонизације”, у тачки 11. подтач. 3), 6), 8) и 10) бришу се, а подтачка 4) мења се и гласи:

„4) међународни споразуми, у складу са чланом 15. став 1. Уставне повеље;”.

У делу „2. Циљеви хармонизације” тач. 15, 20. и 22. бришу се, а тачка 18. мења се и гласи:

„18. У области спољнотрговинских режима циљ хармонизације је успостављање спољнотрговинских режима, на бази правила и праксе Светске трговинске организације.

Сагласно одредби члана 15. став 2. Уставне повеље, државе чланице ће у консултацијама са Европском унијом и чланицама Светске трговинске организације договорити оквир за вођење ових преговора.”

У делу „4. Планиране мере хармонизације” у тачки 30. у фунотни 13 додају се речи: „и Прилог 13: Списак тарифних ознака.”, а тач. 31, 34. и 36. бришу се.

У поглављу „V. СЛОБОДАН ПРОТОК КАПИТАЛА”, у делу „4. Планиране мере хармонизације”, у тачки 79. у ставу 1. друга реченица и став 2. бришу се.

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

553

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О ОСНИВАЊУ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ЗА ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

Проглашава се Закон о престанку важења Закона о оснивању Јавног предузећа за ваздушни саобраћај, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 6

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О ОСНИВАЊУ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ЗА ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

Члан 1.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о оснивању Јавног предузећа за ваздушни саобраћај („Службени гласник РС”, број 9/92).

Члан 2.

Даном почетка рада Јавно предузеће за ваздушни саобраћај „JAT AIRWAYS” преузима права, обавезе, средства, запослене, документацију и предмете у вршењу јавних овлашћења Јавног предузећа „ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ” и оснивачка права и обавезе тог предузећа у предузећима чији је оснивач, осим оснивачких права и обавеза тог предузећа у Јавном предузећу Аеродром „Београд”, основаног Одлуком Управног одбора Јавног пре-

дузећа „ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ“, број 01 од 13. марта 1992. године.

Даном уписа у одговарајући регистар Јавног предузећа за ваздушни саобраћај „ЈАТ AIRWAYS“ престаје са радом Јавно предузеће „ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ“.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу 1. јула 2005. године.

554

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ПОРОДИЧНОГ ЗАКОНА

Проглашава се Породични закон, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 7

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ПОРОДИЧНИ ЗАКОН

Први део

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина закона

Члан 1.

Овим законом уређују се: брак и односи у браку, односи у ванбрачној заједници, односи детета и родитеља, усвојење, хранитељство, старатељство, издржавање, имовински односи у породици, заштита од насиља у породици, поступци у вези са породичним односима и лично име.

Породица

Члан 2.

- (1) Породица ужива посебну заштиту државе.
- (2) Свако има право на поштовање свог породичног живота.

Брак

Члан 3.

- (1) Брак је законом уређена заједница живота жене и мушкарца.
- (2) Брак се може склопити само на основу слободног пристанка будућих супружника.
- (3) Супружници су равноправни.

Ванбрачна заједница

Члан 4.

- (1) Ванбрачна заједница је трајнија заједница живота жене и мушкарца, између којих нема брачних сметњи (ванбрачни партнери).
- (2) Ванбрачни партнери имају права и дужности супружника под условима одређеним овим законом.

Рађање, мајка и дете

Члан 5.

- (1) Жена слободно одлучује о рађању.
- (2) Мајка и дете уживају посебну заштиту државе.

Дете

Члан 6.

- (1) Свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета.
- (2) Држава има обавезу да предузима све потребне мере за заштиту детета од занемаривања, од физичког, сексуалног и емоционалног злостављања те од сваке врсте експлоатације.

(3) Држава има обавезу да поштује, штити и унапређује права детета.

(4) Дете рођено ван брака има једнака права као дете рођено у браку.

(5) Усвојено дете има једнака права према усвојитељима као дете према родитељима.

(6) Држава је дужна да детету без родитељског старања обезбеди заштиту у породичној средини увек када је то могуће.

Родитељи

Члан 7.

- (1) Родитељско право припада мајци и оцу заједно.
- (2) Родитељи су равноправни у вршењу родитељског права.
- (3) Забрањена је злоупотреба родитељског права.
- (4) Усвојитељи имају правни положај родитеља.

Издржавање

Члан 8.

- (1) Издржавање је право и дужност чланова породице одређених овим законом.
- (2) Одржавање од права на издржавање нема правног дејства.

Имовински односи

Члан 9.

Имовински односи у породици уређују се законом, а могу се уређивати и споразумно, у складу са овим законом.

Насиље у породици

Члан 10.

- (1) Забрањено је насиље у породици.
- (2) Свако има, у складу са законом, право на заштиту од насиља у породици.

Пунолетство и пословна способност

Члан 11.

- (1) Пунолетство се стиче са навршеном 18. годином живота.
- (2) Потпуна пословна способност стиче се пунолетством и склапањем брака пре пунолетства уз дозволу суда.
- (3) Суд може дозволити стицање потпуне пословне способности малолетном лицу које је навршило 16. годину живота, а постало је родитељ и достигло је телесну и душевну зрелост потребну за самостално старање о сопственој личности, правима и интересима.
- (4) О дозволи из ст. 2. и 3. овог члана суд одлучује у ванпарничном поступку.

Орган старатељства

Члан 12.

- (1) Послове заштите породице, помоћи породици и старатељства, у смислу овог закона, врши центар за социјални рад (у даљем тексту: орган старатељства).
- (2) Када орган старатељства у обављању послова утврђених овим законом решава у управним стварима, обавља ове послове као поверене.
- (3) Организацију рада органа старатељства, стандарде стручног рада те садржај и начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Лично име

Члан 13.

- (1) Свако има право на лично име.
- (2) Право на лично име стиче се рођењем.
- (3) Лично име се може променити под условима одређеним овим законом.

Надзор

Члан 14.

- (1) Надзор над радом органа старатељства врши министарство надлежно за породичну заштиту.
- (2) Надзор над стручним радом органа старатељства врши министарство надлежно за породичну заштиту.
- (3) Министар надлежан за породичну заштиту прописује начин вршења надзора над стручним радом органа старатељства.

Други део

БРАК

I. СКЛАПАЊЕ БРАКА

Различитост полова, изјава воље и надлежност

Члан 15.

Брак склапају два лица различитог пола давањем изјава воље пред матичарем.

Заједница живота

Члан 16.

Брак се склапа ради остваривања заједнице живота супружника.

Сметње за склапање брака

Брачносћ

Члан 17.

Брак не може склопити лице које је већ у браку.

Несјособносћ за расуђивање

Члан 18.

Брак не може склопити лице које је неспособно за расуђивање.

Крвно сродсћво

Члан 19.

Брак не могу склопити крвни сродници у правој линији, а од сродника у побочној линији брак не могу склопити: рођени брат и сестра, брат и сестра по оцу или мајци, стриц и синовика, ујак и сестричина, тетка и братанац, тетка и сестрић, деца рођене браће и сестара, те деца браће и сестара по оцу или мајци.

Адоптивно сродсћво

Члан 20.

Сродство засновано усвојењем (адоптивно сродство) представља сметњу за склапање брака на исти начин као и крвно сродство.

Тазбинско сродсћво

Члан 21.

(1) Брак не могу склопити тазбински сродници у првом степеноу праве линије: свекар и снаха, зет и ташта, очух и пасторка те маћеха и пасторак.

(2) Суд може, из оправданих разлога, дозволити склапање брака између тазбинских сродника из става 1. овог члана.

Сћараћелсћво

Члан 22.

Брак не могу склопити старатељ и штићеник.

Малолетсћво

Члан 23.

(1) Брак не може склопити лице које није навршило 18. годину живота.

(2) Суд може, из оправданих разлога, дозволити склапање брака малолетном лицу које је навршило 16. годину живота, а достигло је телесну и душевну зрелост потребну за вршење права и дужности у браку.

Слобода воље

Члан 24.

Брак не може склопити лице чија воља није слободна.

II. ДЕЈСТВА БРАКА

Заједница живота, поштовање и помагање

Члан 25.

Супружници су дужни да воде заједнички живот те да се узајамно поштују и помажу.

Избор рада и занимања

Члан 26.

Супружници су независни у избору рада и занимања.

Место становања и заједничко домаћинство

Члан 27.

Супружници споразумно одређују место становања и одлучују о вођењу заједничког домаћинства.

Издржавање

Члан 28.

Супружници су дужни да се узајамно издржавају под условима одређеним овим законом.

Имовински односи

Члан 29.

(1) Имовина супружника може бити заједничка и посебна имовина.

(2) Супружници могу, под условима одређеним овим законом, своје имовинске односе уредити брачним уговором.

III. ПРЕСТАНАК БРАКА

Начини престанка брака

Члан 30.

(1) Брак престаје смрћу супружника, поништењем и разводом.

(2) Брак престаје поништењем и разводом на дан правноснажности пресуде о поништењу односно разводу.

(3) Брак престаје поништењем ако је ништав или рушљив, у складу са овим законом.

Ништавост брака

Различитост полова, изјава воље и надлежност

Члан 31.

Брак је ништав ако су га склопила два лица истог пола, ако изјаве воље супружника нису биле потврдне или ако брак није склопљен пред матичарем.

Заједница живота

Члан 32.

(1) Брак је ништав ако није склопљен ради остваривања заједнице живота супружника.

(2) Брак између лица из става 1. овог члана неће се поништити ако је заједница живота супружника накнадно успостављена.

Брачносћ

Члан 33.

(1) Брак је ништав ако је склопљен за време трајања ранијег брака једног супружника.

(2) Нови брак неће се поништити ако је ранији брак у међувремену престао.

Несјособносћ за расуђивање

Члан 34.

(1) Брак је ништав ако га је склопило лице неспособно за расуђивање.

(2) Ако лице из става 1. овог члана накнадно постане способно за расуђивање, брак је рушљив.

Сродсћво

Члан 35.

(1) Брак је ништав ако су га међусобно склопили крвни, адоптивни или тазбински сродници између којих није дозвољено склапање брака.

(2) Брак између тазбинских сродника из става 1. овог члана не мора се поништити ако постоје оправдани разлози.

Сћараћелсћво

Члан 36.

Брак је ништав ако су га међусобно склопили старатељ и штићеник.

Рушљивост брака*Малолетство***Члан 37.**

(1) Брак је рушљив ако га је склопило малолетно лице без дозволе суда.

(2) Брак малолетника не мора се поништити ако се задовоље услови из члана 23. став 2. овог закона.

*Принуда***Члан 38.**

(1) Брак је рушљив ако је на његово склапање супружник пристао под принудом.

(2) Принуда постоји када је други супружник или неко трећи силом или претњом изазвао оправдан страх код супружника и када је он због тога пристао на склапање брака.

(3) Страх се сматра оправданим када се из околности види да је угрожен живот, тело или друго значајно добро једног или другог супружника односно трећег лица.

*Заблуда***Члан 39.**

(1) Брак је рушљив када је на његово склапање супружник пристао у заблуди о личности другог супружника или о некој његовој битној особини.

(2) Заблуда о личности постоји када је супружник мислио да склапа брак са једним лицем, а склопио је брак са другим лицем (заблуда о физичкој личности), односно када је склопио брак са лицем са којим је желео, али то лице није оно за које се издавало (заблуда о грађанској личности), а супружник који је у заблуди не би склопио брак да је за то знао.

(3) Заблуда о некој битној особини постоји када се ради о таквој особини због које супружник који је у заблуди не би склопио брак да је за њу знао.

Развод брака*Споразум о разводу***Члан 40.**

(1) Супружници имају право на развод брака ако закључе писмени споразум о разводу.

(2) Споразум о разводу обавезно садржи и писмени споразум о вршењу родитељског права и писмени споразум о деоби заједничке имовине.

(3) Споразум о вршењу родитељског права може имати облик споразума о заједничком вршењу родитељског права или споразума о самосталном вршењу родитељског права.

*Развод по иницијативи***Члан 41.**

Сваки супружник има право на развод брака ако су брачни односи озбиљно и трајно поремећени или ако се објективно не може остваривати заједница живота супружника.

Трећи део**ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА****I. ПОРОДИЧНИ СТАТУС ДЕТЕТА****1. Материнство и очинство***Материнство***Члан 42.**

Мајка детета јесте жена која га је родила.

*Утврђивање материнства судском одлуком***Члан 43.**

(1) Ако жена која је родила дете није уписана у матичну књигу рођених као мајка детета, њено материнство може бити утврђено правноснажном судском пресудом.

(2) Право на утврђивање материнства имају дете и жена која тврди да је мајка детета.

*Оспоравање материнства***Члан 44.**

(1) Материнство жене која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета – може бити оспорено.

(2) Право на оспоравање материнства имају: дете, жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета, жена која тврди да је мајка ако истом тужбом тражи и утврђивање свог материнства, те мушкарац који се по овом закону сматра оцем детета.

(3) Није допуштено оспоравање материнства утврђеног правноснажном судском пресудом.

(4) Није допуштено оспоравање материнства после усвојења детета.

(5) Није допуштено оспоравање материнства после смрти детета.

*Очинство***Члан 45.**

(1) Оцем детета које је рођено у браку сматра се муж мајке детета.

(2) Оцем детета које је рођено у року од 300 дана од дана престанка брака сматра се муж мајке детета из тог брака ако је брак престао смрћу мужа и ако мајка није склопила нови брак у том року.

(3) Оцем детета које је рођено у новом браку сматра се муж мајке детета из тог брака.

(4) Оцем детета које је рођено ван брака сматра се мушкарац чије је очинство утврђено признањем, односно чије је очинство утврђено правноснажном судском пресудом.

*Ко може да призна очинство***Члан 46.**

Очинство може да призна мушкарац који је навршио 16. годину живота и који је способан за расуђивање.

*Када се може признати очинство***Члан 47.**

(1) Очинство се може признати само ако је дете живо у тренутку признања.

(2) Изузетно, признање очинства производи дејство иако је дато пре рођења детета, ако се дете живо роди.

*Сагласност мајке***Члан 48.**

(1) Са признањем очинства мора да се сагласи мајка ако је навршила 16. годину живота и ако је способна за расуђивање.

(2) Ако мајка не може дати сагласност, довољна је сагласност детета, под условом да је сагласност дата у складу са чланом 49. став 1. овог закона.

*Сагласност детета***Члан 49.**

(1) Са признањем очинства мора да се сагласи дете ако је навршило 16. годину живота и ако је способно за расуђивање.

(2) Ако дете не може дати сагласност, довољна је сагласност мајке.

*Сагласност старијег детета***Члан 50.**

Ако ни мајка ни дете не могу дати сагласност, сагласност са признањем очинства даје старатељ детета уз претходну сагласност органа старатељства.

*Како се може признати очинство***Члан 51.**

(1) Изјава о признању очинства може се дати пред матичарем, органом старатељства или судом.

(2) Изјава о признању очинства може се дати и у тестаменту.

*Опозивање признања***Члан 52.**

Ни изјава о признању очинства, ни изјава о сагласности са признањем очинства – не може се опозвати.

*Ницијавоси признања***Члан 53.**

Ништаве су и изјава о признању очинства, и изјава о сагласности са признањем очинства, ако нису били испуњени услови за њихову пуноважност предвиђени овим законом.

*Рушљивост признања***Члан 54.**

Рушљиве су и изјава о признању очинства, и изјава о сагласности са признањем очинства, ако су дате под принудом или у заблуди.

*Утврђивање очинства судском одлуком***Члан 55.**

(1) Ако очинство није утврђено признањем, може бити утврђено правноснажном судском пресудом.

(2) Право на утврђивање очинства имају: дете, мајка и мушкарац који тврди да је отац детета.

*Оспоравање очинства***Члан 56.**

(1) Очинство мушкараца који је уписан у матичну књигу рођењих као отац детета – може бити оспорено.

(2) Право на оспоравање очинства имају: дете, мајка, муж мајке и мушкарац који тврди да је отац детета ако истом тужбом тражи и утврђивање свог очинства.

(3) Није допуштено оспоравање очинства утврђеног правноснажном судском пресудом.

(4) Није допуштено оспоравање очинства утврђеног признањем оних лица која су се сагласила са признањем очинства.

(5) Није допуштено оспоравање очинства после усвојења детета.

(6) Није допуштено оспоравање очинства после смрти детета.

2. Материнство и очинство у случају зачећа уз биомедицинску помоћ

*Материнство***Члан 57.**

(1) Мајка детета зачетог уз биомедицинску помоћ јесте жена која га је родила.

(2) Ако је дете зачето уз биомедицинску помоћ дарованом јајном ћелијом, материнство жене која је даровала јајну ћелију не може се утврђивати.

*Очинство***Члан 58.**

(1) Оцем детета које је зачето уз биомедицинску помоћ сматра се муж мајке, под условом да је за поступак биомедицински потпомогнутог оплођења дао писмени пристанак.

(2) Оцем детета које је зачето уз биомедицинску помоћ сматра се и ванбрачни партнер мајке, под условом да је за поступак биомедицински потпомогнутог оплођења дао писмени пристанак.

(3) Очинство мушкараца који се сматра оцем детета у смислу ст. 1. и 2. овог члана не може се оспоравати.

(4) Мушкарац који се сматра оцем детета у смислу ст. 1. и 2. овог члана има право на оспоравање очинства само ако дете није зачето поступком биомедицински потпомогнутог оплођења.

(5) Ако је дете зачето уз биомедицинску помоћ дарованим семенем ћелијама, очинство мушкараца који је даровао семене ћелије не може се утврђивати.

II. ДЕТЕ ПОД РОДИТЕЉСКИМ СТАРАЊЕМ

1. Права детета*Порекло***Члан 59.**

(1) Дете, без обзира на узраст, има право да зна ко су му родитељи.

(2) Право детета да зна ко су му родитељи може бити ограничено само овим законом.

(3) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може извршити увид у матичну књигу рођених и у другу документацију која се односи на његово порекло.

*Живот са родитељима***Члан 60.**

(1) Дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других.

(2) Право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета.

(3) Суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици.

(4) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити са којим ће родитељем живети.

*Лични односи***Члан 61.**

(1) Дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи.

(2) Право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета.

(3) Суд може донети одлуку о ограничавању права детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи ако постоје разлози да се тај родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици.

(4) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи.

(5) Дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост ако ово право није ограничено судском одлуком.

*Развој дејтејта***Члан 62.**

(1) Дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој.

(2) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може дати пристанак за предузимање медицинског захвата.

*Образовање дејтејта***Члан 63.**

(1) Дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима.

(2) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити коју ће средњу школу похађати.

*Пословна способност дејтејта***Члан 64.**

(1) Дете које није навршило 14. годину живота (млађи малолетник) може предузимати правне послове којима прибавља искључиво права, правне послове којима не стиче ни права ни обавезе и правне послове малог значаја.

(2) Дете које је навршило 14. годину живота (старији малолетник) може предузимати, поред правних послова из става 1. овог члана, и све остале правне послове уз претходну или накнадну сагласност родитеља, односно сагласност органа старатељства за правне послове из члана 193. став 3. овог закона.

(3) Дете које је навршило 15. годину живота може предузимати правне послове којима управља и располаже својом зарадом или имовином коју је стекло сопственим радом.

(4) Дете може предузимати и друге правне послове када је то предвиђено законом.

*Мишљење дејтејта***Члан 65.**

(1) Дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења.

(2) Дете има право да благовремено добије сва обавештења која су му потребна за формирање свог мишљења.

(3) Мишљењу детета мора се посветити дужна пажња у свим питањима која га се тичу и у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, а у складу са годинама и зрелашћу детета.

(4) Дете које је навршило 10. годину живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима.

(5) Дете које је навршило 10. годину живота може се само, односно преко неког другог лица или установе, обратити суду или органу управе и затражити помоћ у остваривању свог права на слободно изражавање мишљења.

(6) Суд и орган управе утврђују мишљење детета у сарадњи са школским психологом односно органом старатељства, породичним саветодавним или другом установом специјализованом за посредовање у породичним односима, а у присуству лица које дете само изабере.

*Дужности дејтејџа***Члан 66.**

(1) Дете је дужно да родитељима помаже у складу са својим годинама и зрелости.

(2) Дете које стиче зараду или има приходе од имовине дужно је да делимично подмирује потребе свог издржавања, односно издржавања родитеља и малолетног брата односно сестре, под условима одређеним овим законом.

2. Родитељско право*Смисао родитељског права***Члан 67.**

Родитељско право изведено је из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета.

Садржина родитељског права*Старање о дејтејџу***Члан 68.**

- (1) Родитељи имају право и дужност да се старају о детету.
- (2) Старање о детету обухвата: чување, подизање, васпитавање, образовање, заступање, издржавање те управљање и располагање имовином детета.
- (3) Родитељи имају право да добију сва обавештења о детету од образовних и здравствених установа.

*Чување и подизање дејтејџа***Члан 69.**

- (1) Родитељи имају право и дужност да чувају и подижу дете тако што ће се они лично старати о његовом животу и здрављу.
- (2) Родитељи не смеју подвргавати дете понижавајућим поступцима и казнама које вређају људско достојанство детета и дужни су да дете штите од таквих поступака других лица.
- (3) Родитељи не смеју остављати без надзора дете предшколског узраста.
- (4) Родитељи могу привремено поверити дете другом лицу само ако то лице испуњава услове за старатеља.

*Васпитавање дејтејџа***Члан 70.**

Родитељи имају право и дужност да са дететом развијају однос заснован на љубави, поверењу и узајамном поштовању, те да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности емоционалног, етичког и националног идентитета своје породице и друштва.

*Образовање дејтејџа***Члан 71.**

- (1) Родитељи имају дужност да обезбеде основно школовање детету, а о даљем образовању детета дужни су да се старају према својим могућностима.
- (2) Родитељи имају право да детету обезбеде образовање које је у складу са њиховим верским и етичким уверењима.

*Заступање дејтејџа***Члан 72.**

- (1) Родитељи имају право и дужност да заступају дете у свим правним пословима и у свим поступцима изван граница пословне и процесне способности детета (законско заступање).
- (2) Родитељи имају право и дужност да заступају дете у свим правним пословима и у свим поступцима у границама пословне и процесне способности детета, осим ако није другачије одређено законом (вољно заступање).
- (3) Родитељи имају право да предузимају правне послове којима управљају и располажу приходом који је стекло дете млађе од 15 година.

*Издржавање дејтејџа***Члан 73.**

Родитељи имају право и дужност да издржавају дете под условима одређеним овим законом.

*Управљање и располагање имовином дејтејџа***Члан 74.**

Родитељи имају право и дужност да управљају и располажу имовином детета под условима одређеним овим законом.

Вршење родитељског права*Заједничко вршење родитељског права***Члан 75.**

- (1) Родитељи родитељско право врше заједнички и споразумно када воде заједнички живот.
- (2) Родитељи родитељско право врше заједнички и споразумно и када не воде заједнички живот ако закључе споразум о заједничком вршењу родитељског права и ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

*Споразум о заједничком вршењу родитељског права***Члан 76.**

- (1) Споразумом о заједничком вршењу родитељског права родитељи детета писмено се саглашавају да ће родитељска права и дужности обављати заједнички, међусобним споразумевањем, које мора бити у најбољем интересу детета.
- (2) Саставни део споразума о заједничком вршењу родитељског права јесте и споразум о томе шта ће се сматрати пребивалиштем детета.

*Самостално вршење родитељског права***Члан 77.**

- (1) Један родитељ сам врши родитељско право када је други родитељ непознат, или је умро, или је потпуно лишен родитељског права односно пословне способности.
- (2) Један родитељ сам врши родитељско право када само он живи са дететом, а суд још није донео одлуку о вршењу родитељског права.
- (3) Један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права.
- (4) Један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а закључили су споразум о заједничком или самосталном вршењу родитељског права, али суд процени да тај споразум није у најбољем интересу детета.
- (5) Један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот ако закључе споразум о самосталном вршењу родитељског права и ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

*Споразум о самосталном вршењу родитељског права***Члан 78.**

- (1) Споразум о самосталном вршењу родитељског права обухвата споразум родитеља о поверавању заједничког детета једном родитељу, споразум о висини доприноса за издржавање детета од другог родитеља и споразум о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем.
- (2) Споразумом о самосталном вршењу родитељског права преноси се вршење родитељског права на оног родитеља коме је дете поверено.
- (3) Родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право.
- (4) Питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.

Надзор над вршењем родитељског права*Превентивни надзор***Члан 79.**

Превентивни надзор над вршењем родитељског права обавља орган старатељства када доноси одлуке којима омогућава родитељима да врше родитељско право, а које су му стављене у надлежност овим законом.

*Корективни надзор***Члан 80.**

- (1) Корективни надзор над вршењем родитељског права обавља орган старатељства када доноси одлуке којима исправља родитеље у вршењу родитељског права.
- (2) У обављању корективног надзора орган старатељства доноси одлуке којима:
 1. упозорава родитеље на недостатке у вршењу родитељског права;

2. упућује родитеље на разговор у породично саветовалиште или у установу специјализовану за посредовање у породичним односима;

3. захтева од родитеља да положи рачун о управљању имовином детета.

(3) У обављању корективног надзора орган старатељства покреће и судске поступке у складу са законом.

Лишење родитељског права

Потпуно лишење родитељског права

Члан 81.

(1) Родитељ који злоупотребава права или грубо занемарује дужности из садржине родитељског права може бити потпуно лишен родитељског права.

(2) Родитељ злоупотребава права из садржине родитељског права:

1. ако физички, сексуално или емоционално злоставља дете;
2. ако изабљује дете силећи га на претерани рад, или на рад који угрожава морал, здравље или образовање детета, односно на рад који је забрањен законом;
3. ако подстиче дете на вршење кривичних дела;
4. ако навикава дете на одавање рђавим склоностима;
5. ако на други начин злоупотребава права из садржине родитељског права.

(3) Родитељ грубо занемарује дужности из садржине родитељског права:

1. ако је напустио дете;
2. ако се уопште не стара о детету са којим живи;
3. ако избегава да издржава дете или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи;
4. ако с намером и неоправдано избегава да створи услове за заједнички живот са дететом које се налази у установи социјалне заштите за смештај корисника;
5. ако на други начин грубо занемарује дужности из садржине родитељског права.

(4) Судска одлука о потпуном лишењу родитељског права лишава родитеља свих права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава дете.

(5) Судском одлуком о потпуном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици.

Делимично лишење родитељског права

Члан 82.

(1) Родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права.

(2) Судска одлука о делимичном лишењу родитељског права може лишити родитеља једног или више права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава дете.

(3) Родитељ који врши родитељско право може бити лишен права и дужности на чување, подизање, васпитавање, образовање и заступање детета, те на управљање и располагање имовином детета.

(4) Родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

(5) Судском одлуком о делимичном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици.

Враћање родитељског права

Члан 83.

Родитељу се може вратити родитељско право када престану разлози због којих је био потпуно или делимично лишен родитељског права.

Престанак родитељског права

Када родитељско право престaje

Члан 84.

- (1) Родитељско право престaje:
1. када дете наврши 18. годину живота;
 2. када дете стекне потпуну пословну способност пре пунолетства;
 3. када дете буде усвојено;
 4. када родитељ буде потпуно лишен родитељског права;
 5. када умру дете или родитељ.

(2) Родитељско право не престаје родитељу када његово дете усвоји његов супружник.

Продужење родитељског права

Када се родитељско право продужава

Члан 85.

Родитељско право се може продужити и после пунолетства детета ако је дете због болести или сметњи у психо-физичком развоју неспособно да се само стара о себи и о заштити својих права односно интереса или ако својим поступцима угрожава сопствена права и интересе.

Када престaje продужено родитељско право

Члан 86.

Продужено родитељско право може да престане када престану разлози због којих је родитељско право било продужено.

Уписивање судске одлуке у јавне регистре

Члан 87.

(1) Правноснажна судска одлука о лишењу и враћању родитељског права, као и одлука о продужењу и престанку продуженог родитељског права, уписује се у матичну књигу рођених.

(2) Ако дете има непокретности, одлука из става 1. овог члана уписује се и у јавни регистар права на непокретностима.

Четврти део

УСВОЈЕЊЕ

I. ЗАСНИВАЊЕ УСВОЈЕЊА

Надлежност

Члан 88.

Усвојење се заснива одлуком органа старатељства.

Општа подобност усвојеника

Интерес усвојеника

Члан 89.

Дете се може усвојити ако је то у његовом најбољем интересу.

Малолетство усвојеника

Члан 90.

- (1) Усвојити се може само малолетно дете.
- (2) Не може се усвојити дете пре него што наврши трећи месец живота.
- (3) Не може се усвојити малолетно дете које је стекло потпуну пословну способност.

Породични сјаиус усвојеника

Члан 91.

Усвојити се може:

1. дете које нема живе родитеље;
2. дете чији родитељи нису познати или је непознато њихово бораиште;
3. дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права;
4. дете чији су родитељи потпуно лишени пословне способности;
5. дете чији су се родитељи сагласили са усвојењем.

Крвно сродство

Члан 92.

Не може се усвојити крвни сродник у правој линији, а од сродника у побочној линији рођени брат или сестра, односно брат или сестра по оцу или мајци.

Адоптивно сродство

Члан 93.

- (1) Не може се усвојити дете које је већ усвојено.
- (2) Супружник или ванбрачни партнер усвојитеља може усвојити његово раније усвојено дете.

Сјаиљство

Члан 94.

Старатељ не може усвојити свог штићеника.

*Сагласност родитеља усвојеника***Члан 95.**

- (1) Дете се може усвојити само уз сагласност родитеља.
- (2) Родитељ даје сагласност за усвојење са означавањем или без означавања усвојитеља.
- (3) Родитељ не може дати сагласност за усвојење пре него што дете наврши други месец живота.
- (4) Родитељ може повући сагласност за усвојење у року од 30 дана од дана када је дао сагласност.
- (5) Право из става 4. родитељ може искористити само једном.

Када није потребна сагласност родитеља усвојеника

Члан 96.

- Сагласност родитеља за усвојење није потребна:
1. ако је родитељ потпуно лишен родитељског права;
 2. ако је родитељ лишен права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета;
 3. ако је родитељ потпуно лишен пословне способности.

*Сагласност стипарије усвојеника***Члан 97.**

Ако је дете под старатељством, сагласност за усвојење даје његов старатељ.

*Сагласност усвојеника***Члан 98.**

Са усвојењем мора да се сагласи дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање.

Општа подобност усвојитеља*Старост усвојитеља***Члан 99.**

- (1) Разлика у годинама између усвојитеља и усвојеника не може бити мања од 18 нити већа од 45 година.
- (2) Изузетно, министар надлежан за породичну заштиту може дозволити усвојење лицу које је старије од усвојеника мање од 18 година или лицу које је старије од усвојеника више од 45 година ако је такво усвојење у најбољем интересу детета.

*Лична својства усвојитеља***Члан 100.**

- (1) Усвојити може само лице за које је утврђено да има лична својства на основу којих се може закључити да ће родитељско право вршити у најбољем интересу детета.
- (2) Не може усвојити:
 1. лице које је потпуно или делимично лишено родитељског права;
 2. лице које је потпуно или делимично лишено пословне способности;
 3. лице оболело од болести која може штетно деловати на усвојеника;
 4. лице осуђено за кривично дело из групе кривичних дела против брака и породице, против полне слободе и против живота и тела.

*Брачни статус усвојитеља***Члан 101.**

- (1) Усвојити могу супружници или ванбрачни партнери заједно.
- (2) Независно од става 1. овог члана, може усвојити лице које је супружник или ванбрачни партнер родитеља детета.
- (3) Изузетно, министар надлежан за породичну заштиту може дозволити усвојење и лицу које само живи ако за то постоје нарочито оправдани разлози.

*Припрема усвојитеља***Члан 102.**

- (1) Усвојити може само лице које је припремљено за усвојење по посебном програму, осим ако не усваја супружник или ванбрачни партнер родитеља односно усвојиоца детета.
- (2) Програм припреме за усвојење прописује министар надлежан за породичну заштиту.

*Држављанство усвојитеља***Члан 103.**

- (1) Страни држављанин може усвојити дете под условом:
 1. да се не могу наћи усвојитељи међу домаћим држављанима;
 2. да се министар надлежан за породичну заштиту сагласио са усвојењем.
- (2) Сматраће се да се усвојитељи не могу наћи међу домаћим држављанима ако је прошло више од годину дана од дана уношења података о будућем усвојенику у Јединствени лични регистар усвојења.
- (3) Изузетно, министар надлежан за породичну заштиту може дозволити усвојење страном држављанину и пре истека рока из става 2. овог члана ако је то у најбољем интересу детета.

II. ДЕЈСТВА УСВОЈЕЊА**Однос усвојеника и усвојитеља****Члан 104.**

Усвојењем се између усвојеника и његових потомака и усвојитеља и њихових сродника заснивају једнака права и дужности као између детета и родитеља односно других сродника.

Однос усвојеника и родитеља**Члан 105.**

- (1) Усвојењем престаје родитељско право родитеља, осим ако дете не усваја супружник или ванбрачни партнер родитеља детета.
- (2) Усвојењем престају права и дужности детета према његовим сродницима, те права и дужности сродника према њему.

III. ПРЕСТАНАК УСВОЈЕЊА**Начин престанка усвојења****Члан 106.**

- (1) Усвојење престаје поништењем, ако је ништаво или рушљиво.
- (2) Усвојење се не може раскинути.

Ништавост усвојења**Члан 107.**

Ништаво је усвојење приликом чијег заснивања нису били испуњени услови за његову пуноважност предвиђени овим законом.

Рушљивост усвојења**Члан 108.**

Рушљиво је усвојење приликом чијег заснивања је сагласност за усвојење дата под принудом или у заблуди.

Последице престанка**Члан 109.**

Након престанка усвојења о старању над дететом одлучује орган старатељства.

Пети део**ХРАНИТЕЉСТВО****I. ЗАСНИВАЊЕ ХРАНИТЕЉСТВА****Надлежност****Члан 110.**

- (1) Хранитељство се заснива одлуком органа старатељства.
- (2) Орган старатељства може засновати и повремено хранитељство.
- (3) Министар надлежан за породичну заштиту прописује ближе услове за заснивање хранитељства.

Општа подобност храненика*Интерес храненика***Члан 111.**

Хранитељство се може засновати ако је то у најбољем интересу детета.

*Малолетство хранјеника***Члан 112.**

(1) Хранитељство се може засновати само ако је дете малолетно.

(2) Засновано хранитељство може се продужити и после навршених 18 година живота хранјеника, ако дете има сметњу у психо-физичком развоју и ако је неспособно да се само стара о себи и о заштити својих права.

*Породични сјајус хранјеника***Члан 113.**

(1) Хранитељство се може засновати ако је дете без родитељског старања.

(2) Хранитељство се може засновати и ако је дете под родитељским старањем, али има сметње у психо-физичком развоју или је дете са поремећајем у понашању.

(3) Дететом без родитељског старања у смислу овог закона сматра се: дете које нема живе родитеље, дете чији су родитељи непознати или је непознато њихово бораиште, дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права односно пословне способности, дете чији родитељи још нису стекли пословну способност, дете чији су родитељи лишени права на чување и подизање односно васпитавање детета и дете чији се родитељи не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин.

(4) Када су хранјеници браћа и сестре, по правилу се хранитељство заснива са истим хранитељем.

*Сајласност родитеља хранјеника***Члан 114.**

(1) Хранитељство се може засновати само уз сагласност родитеља детета.

(2) Није потребна сагласност родитеља за заснивање хранитељства када је дете без родитељског старања.

*Сајласност сјајатеља хранјеника***Члан 115.**

Ако је дете под старатељством, сагласност за заснивање хранитељства даје његов старатељ.

*Сајласност хранјеника***Члан 116.**

Са заснивањем хранитељства мора да се сагласи дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање.

Општа подобност хранитеља*Лична својства хранитеља***Члан 117.**

(1) Хранитељ може бити само лице за које је утврђено да има лична својства на основу којих се може закључити да ће се старати о детету у његовом најбољем интересу.

(2) Хранитељ не може бити:

1. лице које је потпуно или делимично лишено родитељског права;
2. лице које је потпуно или делимично лишено пословне способности;
3. лице оболело од болести која може штетно деловати на хранјеника;
4. лице осуђено за кривично дело из групе кривичних дела против брака и породице, против полне слободе и против живота и тела.

*Припрема хранитеља***Члан 118.**

(1) Хранитељ може бити лице које је, по правилу, припремљено за хранитељство по посебном програму.

(2) Програм припреме за хранитељство прописује министар надлежан за породичну заштиту.

II. ДЕЈСТВА ХРАНИТЕЉСТВА**Права и дужности хранитеља****Члан 119.**

(1) Хранитељ има право и дужност да чува, подиже, васпитава и образује дете.

(2) Хранитељ има дужност да се посебно стара да се дете оспособи за самосталан живот и рад.

(3) Хранитељ има право на накнаду, у складу са законом.

Права и дужности родитеља**Члан 120.**

Родитељи детета које је на хранитељству имају право и дужност да заступају дете, да управљају и располажу имовином детета, да издржавају дете, да са дететом одржавају личне односе и да одлучују о питањима која битно утичу на живот детета заједнички и споразумно са хранитељем, осим ако нису потпуно или делимично лишени родитељског права односно пословне способности или се ради о родитељима који се не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин.

III. ПРЕСТАНАК ХРАНИТЕЉСТВА**Начини престанка хранитељства****Члан 121.**

(1) Хранитељство престаје:

1. када дете наврши 18. годину живота;
2. када дете стекне потпуно пословну способност пре пунолетства;
3. када дете буде усвојено;
4. када умру дете или хранитељ;
5. раскидом хранитељства.

(2) Хранитељство се може продужити најкасније до навршене 26. године живота детета ако се дете редовно школује.

(3) У случају смрти хранитеља, лице које је са њим живело у истој породичној заједници има првенство приликом заснивања новог хранитељства.

Раскид хранитељства**Члан 122.**

(1) Хранитељство се може раскинути одлуком органа старатељства.

(2) Орган старатељства може донети одлуку о раскиду хранитељства на захтев хранитеља, на захтев родитеља односно старатеља хранјеника или на њихов споразумни захтев.

(3) Орган старатељства дужан је да донесе одлуку о раскиду хранитељства ако утврди да је престала потреба за хранитељством или да хранитељство више није у најбољем интересу детета.

Последице престанка**Члан 123.**

(1) Након престанка хранитељства смрћу хранитеља или раскидом хранитељства, о детету под родитељским старањем настављају да се старају родитељи.

(2) Након престанка хранитељства смрћу хранитеља или раскидом хранитељства, о старању над дететом без родитељског старања одлучује орган старатељства.

Шести део**СТАРATEЉСТВО****I. СТАВЉАЊЕ ПОД СТАРАТЕЉСТВО****Ко се ставља под старатељство****Члан 124.**

Под старатељство се стављају дете без родитељског старања (малолетни штићеник) или пунолетно лице које је лишено пословне способности (пунолетни штићеник).

Одлука о стављању под старатељство**Члан 125.**

(1) Одлуку о стављању под старатељство доноси орган старатељства.

(2) Одлука о стављању под старатељство обавезно садржи и план старања.

(3) Одлуком о стављању под старатељство орган старатељства поставља старатеља и одлучује о смештају штићеника.

(4) Орган старатељства покушаће најпре да смести штићеника у сродничку породицу.

(5) Ако штићеник има имовину, попис и процену вредности имовине штићеника врши стална комисија органа старатељства.

(6) Начин рада, састав и финансирање сталне комисије прописује министар надлежан за породичну заштиту.

II. СТАРАТЕЉ

1. Постављање старатеља

Ко се поставља за старатеља

Члан 126.

(1) За старатеља се поставља лице које има лична својства и способности потребне за обављање дужности старатеља, а пристао је да буде старатељ.

(2) За старатеља се првенствено постављају супружник, сродник или хранитељ штићеника, осим ако интерес штићеника не налаже другачије.

Мишљење штићеника

Члан 127.

Штићеник који је навршио 10. годину живота и који је способан за расуђивање има право да предложи лице које ће му бити постављено за старатеља.

Ко се не може поставити за старатеља

Члан 128.

За старатеља се не може поставити:

1. лице које је потпуно или делимично лишено пословне способности;
2. лице које је потпуно или делимично лишено родитељског права;
3. лице чији су интереси у супротности са интересима штићеника;
4. лице од кога се, с обзиром на његове личне односе са штићеником, родитељима штићеника или другим сродницима, не може очекивати да ће правилно обављати послове старатеља.

Старатељ више штићеника

Члан 129.

Исто лице може се поставити за старатеља више штићеника ако на то пристане и ако је то у интересу штићеника.

Колективни старатељ

Члан 130.

Директор установе социјалне заштите за смештај корисника односно лице запослено у тој установи може се поставити за старатеља штићеника смештених у ту установу ако на то пристане и ако је то у интересу штићеника.

Нејасредни старатељ

Члан 131.

(1) Орган старатељства може одлучити, ако је то у интересу штићеника, да лицу под старатељством не поставља старатеља него да дужност старатеља врши непосредно.

(2) Решењем о непосредном вршењу послова старатеља одређује се стручњак органа старатељства који ће у његово име обављати послове старатеља.

(3) Послове старатеља за чију је пуноважност, када их старатељ обавља, потребно одобрење органа старатељства, стручњак органа старатељства може пуноважно да обави само ако није носилац старатељских управних овлашћења и под условима и на начин на који их обавља старатељ.

(4) Орган старатељства може да закључи правни посао са штићеником о коме се непосредно стара само уз сагласност министарства надлежног за породичну заштиту.

Привремени старатељ

Члан 132.

(1) Орган старатељства може одлучити да постави привременог старатеља штићенику, као и детету под родитељским старањем односно пословно способном лицу ако процени да је то неопходно ради привремене заштите личности, права или интереса тих лица.

(2) Под условима из става 1. овог члана орган старатељства дужан је да постави привременог старатеља:

1. лицу чије је бораваште непознато, а оно нема законског заступника или пуномоћника;
2. непознатом сопственику имовине;
3. лицу чији су интереси у супротности са интересима његовог законског заступника, односно лицима која имају супротне интересе а истог законског заступника (колизијски старатељ);

4. страном држављанину који се налази или има имовину на територији Републике Србије;

5. лицу које захтева да му буде постављен привремени старатељ и за то наведе оправдан разлог;

6. другом лицу када је то предвиђено законом.

(3) Одлуком о постављању привременог старатеља одређује се правни посао или врста правног посла коју он може предузети у зависности од околности сваког конкретног случаја.

2. Разрешење старатеља

Када се старатељ разрешава

Члан 133.

(1) Орган старатељства дужан је да без одлагања разреши старатеља ако утврди да је он из било ког разлога престао да обавља дужност, или да злоупотређује права односно грубо занемарује дужности старатеља, или да је наступила нека околност због које он не би могао бити постављен за старатеља.

(2) Орган старатељства дужан је да разреши старатеља у року од 30 дана од дана када утврди да он обавља дужност старатеља несавесно или да би за штићеника било корисније да му се за старатеља постави друго лице.

(3) Орган старатељства дужан је да разреши старатеља у року од 60 дана од дана када овај то затражи.

Дужности органа старатељства

Члан 134.

(1) Орган старатељства дужан је да, приликом разрешавања једног старатеља, благовремено спроведе поступак постављања новог старатеља.

(2) Ако штићеник има имовину, попис и процену вредности имовине штићеника врши стална комисија органа старатељства.

III. ДЕЈСТВА СТАРАТЕЉСТВА

1. Дужности старатеља

Старање о штићенику

Члан 135.

(1) Старатељ је дужан да се савесно стара о штићенику.

(2) Старање о штићенику обухвата: старање о личности, заступање, прибављање средстава за издржавање те управљање и располагање имовином штићеника.

Старање о личности

Члан 136.

(1) Старатељ је дужан да се стара да чување, подизање, васпитавање и образовање малолетног штићеника што пре доведе до његовог оспособљавања за самосталан живот.

(2) Старатељ је дужан да се стара да се отклоне разлози због којих је пунолетни штићеник лишен пословне способности те да се он што пре оспособи за самосталан живот.

(3) Старатељ је дужан да посеђује штићеника и непосредно се обавештава о условима у којима штићеник живи.

Заступање штићеника

Члан 137.

(1) Старатељ је дужан да заступа штићеника.

(2) Штићеник има једнаку пословну способност као дете под родитељским старањем.

(3) Старатељ заступа штићеника једнако као што родитељ заступа дете.

(4) Старатељ може само уз претходну сагласност органа старатељства:

1. да одлучи о школовању штићеника;
2. да одлучи о предузимању медицинског захвата над штићеником;
3. да да сагласност за предузимање правних послова штићеника старијег од 14 година;
4. да предузима правне послове којима управља и располаже приходом који је стекао штићеник млађи од 15 година.

Прибављање средстава за издржавање штићеника

Члан 138.

(1) Старатељ је дужан да предузима све потребне мере како би прибавио средства за издржавање штићеника.

- (2) Средства за издржавање штићеника прибављају се из:
1. штићеникових прихода;
 2. средстава добијених од лица која су по закону дужна да издржавају штићеника;
 3. штићеникове имовине;
 4. средстава социјалне заштите;
 5. других извора.

Управљање имовином штићеника

Члан 139.

- (1) Старатељ је дужан да управља имовином штићеника коју овај није стекао радом.
- (2) Старатељ је самосталан у обављању послова редовног управљања имовином штићеника.
- (3) Старатељ може само уз претходну сагласност органа старатељства обављати послове који прелазе оквир редовног управљања имовином штићеника.

Располагање имовином штићеника

Члан 140.

- (1) Старатељ располаже имовином штићеника коју овај није стекао радом.
- (2) Располагање имовином штићеника старатељ може предузимати само уз претходну сагласност органа старатељства.
- (3) Главницу имовине штићеника старатељ може употребити само за његово издржавање или када то захтева неки други важан интерес штићеника.
- (4) Приходи од имовине штићеника могу се употребити и за подмирење оправданих трошкова учињених током обављања послова старатељства односно за плаћање награде старатељу, а на основу одлуке органа старатељства.

Одговорност старатеља

Члан 141.

- (1) Старатељ одговара за штету коју проузрокује штићенику током обављања послова старатељства, осим ако не докаже да је штета настала без његове кривице.
- (2) Кривица старатеља постоји када је штету проузроковао намерно или грубом непажњом.
- (3) За штету из става 1. овог члана солидарно одговара и орган старатељства.

Извештавање органа старатељства

Члан 142.

- (1) Старатељ је дужан да органу старатељства подноси извештаје и полаже рачуне о свом раду почетком сваке календарске године за претходну годину (редовни извештај), када орган старатељства то затражи (ванредни извештај), односно након престанка старатељства (завршни извештај).
- (2) Старатељ је дужан да редовни извештај поднесе до краја месеца фебруара за претходну годину, а ванредни односно завршни извештај у року од 15 дана од дана када то затражи орган старатељства.
- (3) Извештај старатеља треба да садржи податке о личности штићеника, о условима смештаја, здрављу, васпитавању и образовању, као и о свему другом што је од значаја за личност штићеника.
- (4) Извештај треба да садржи и податке о управљању и располагању штићениковом имовином те штићениковим приходима и расходима у протеклом периоду, као и коначно стање његове имовине.
- (5) Начин подношења извештаја и полагања рачуна прописује министар надлежан за породичну заштиту.

2. Права старатеља

Право на накнаду трошкова

Члан 143.

- (1) Старатељ има право на накнаду оправданих трошкова учињених током обављања послова старатељства.
- (2) Накнада трошкова старатељу исплаћује се првенствено из штићеникових прихода, осим ако се тиме не угрожава штићениково издржавање.

Право на награду

Члан 144.

- (1) Старатељ има право на награду.
- (2) Награда старатељу исплаћује се првенствено из штићеникових прихода, осим ако се тиме не угрожава штићениково издржавање.

- (3) Услов за накнаду трошкова и награду старатељу прописује министар надлежан за породичну заштиту.

IV. ПРЕСТАНАК СТАРАТЕЉСТВА

Начини престанка старатељства

Члан 145.

- (1) Старатељство престаје:
1. када малолетни штићеник наврши 18. годину живота;
 2. када малолетни штићеник стекне потпуну пословну способност пре пунолетства;
 3. када малолетни штићеник буде усвојен;
 4. када буде донета правноснажна судска одлука о враћању родитељског права односно о стицању или враћању пословне способности родитељу малолетног штићеника;
 5. када буде донета правноснажна судска одлука о враћању пословне способности пунолетном штићенику;
 6. када штићеник умре.
- (2) Старатељство може да престане и када родитељ који се није старао о детету или се старао о детету на неодговарајући начин почне да се стара о детету на одговарајући начин.
- (3) Престанком старатељства престају права и дужности старатеља.
- (4) Старатељство не престаје разрешењем или смрћу старатеља.

V. ЛИШЕЊЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ

Потпуно лишење пословне способности

Члан 146.

- (1) Пунолетно лице које због болести или сметњи у психичком развоју није способно за нормално расуђивање те због тога није у стању да се само стара о себи и о заштити својих права и интереса може бити потпуно лишено пословне способности.
- (2) Пословна способност лица из става 1. овог члана једнака је пословној способности млађег малолетника.

Делимично лишење пословне способности

Члан 147.

- (1) Пунолетно лице које због болести или сметњи у психичком развоју својим поступцима непосредно угрожава сопствена права и интересе или права и интересе других лица може бити делимично лишено пословне способности.
- (2) Пословна способност лица из става 1. овог члана једнака је пословној способности старијег малолетника.
- (3) Судском одлуком о делимичном лишењу пословне способности одредиће се правни послови које лице делимично лишено пословне способности може односно не може самостално предузимати.

Враћање пословне способности

Члан 148.

- Пунолетном лицу лишеном пословне способности може се вратити пословна способност када престану разлози због којих је оно било потпуно или делимично лишено пословне способности.

Одлуке о лишењу и враћању пословне способности

Члан 149.

- (1) Одлуку о лишењу пословне способности и одлуку о враћању пословне способности доноси суд у ванпарничном поступку.
- (2) Правноснажна судска одлука о лишењу и враћању пословне способности доставља се без одлагања органу старатељства.

Уписивање судске одлуке у јавне регистре

Члан 150.

- (1) Правноснажна судска одлука о лишењу и враћању пословне способности уписује се у матичну књигу рођених.
- (2) Ако лице лишено пословне способности има непокретности, одлука из става 1. овог члана уписује се и у јавни регистар права на непокретностима.

Седми део

ИЗДРЖАВАЊЕ

I. ИЗДРЖАВАЊЕ СУПРУЖНИКА

Ко има право на издржавање

Члан 151.

(1) Супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно његовим могућностима.

(2) Нема право на издржавање супружник који је у време склапања ништавог или рушљивог брака знао за узрок ништавости односно рушљивости.

(3) Нема право на издржавање супружник ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за другог супружника.

II. ИЗДРЖАВАЊЕ ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА

Ко има право на издржавање

Члан 152.

(1) Ванбрачни партнер који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог ванбрачног партнера сразмерно његовим могућностима.

(2) На издржавање ванбрачног партнера сходно се примењују одредбе овог закона о издржавању супружника.

III. ИЗДРЖАВАЊЕ МАЈКЕ ДЕТЕТА

Ко има право на издржавање

Члан 153.

(1) Мајка детета која нема довољно средстава за издржавање има право на издржавање од оца детета за време од три месеца пре порођаја и годину дана после порођаја.

(2) Нема право на издржавање мајка ако би прихватање њеног захтева за издржавање представљало очигледну неправду за оца.

IV. ИЗДРЖАВАЊЕ ДЕТЕТА, РОДИТЕЉА И ДРУГИХ СРОДНИКА

Издржавање малолетног детета

Члан 154.

(1) Малолетно дете има право на издржавање од родитеља.

(2) Малолетно дете има право на издржавање од других крвних сродника у правој усходној линији ако родитељи нису живи или немају довољно средстава за издржавање.

(3) Дужност малолетног детета да делимично подмирује потребе свог издржавања од сопствене зараде или имовине супсидијарна је у односу на дужност родитеља и крвних сродника.

Издржавање пунолетног детета

Члан 155.

(1) Пунолетно дете које је неспособно за рад, а нема довољно средстава за издржавање, има право на издржавање од родитеља све док такво стање траје.

(2) Пунолетно дете које се редовно школује има право на издржавање од родитеља сразмерно њиховим могућностима, а најкасније до навршене 26. године живота.

(3) Пунолетно дете у смислу ст. 1. и 2. овог члана има право на издржавање од крвних сродника у правој усходној линији сразмерно њиховим могућностима ако родитељи нису живи или ако немају довољно средстава за издржавање.

(4) Нема право на издржавање пунолетно дете ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за родитеље односно друге крвне сроднике.

Издржавање родитеља

Члан 156.

(1) Родитељ који је неспособан за рад, а нема довољно средстава за издржавање, има право на издржавање од пунолетног детета или другог крвног сродника у правој нисходној линији, односно од малолетног детета које стиче зараду или има приходе од имовине, сразмерно његовим могућностима.

(2) Нема право на издржавање родитељ ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за дете односно другог крвног сродника.

Издржавање брата односно сестре

Члан 157.

Малолетни брат односно сестра имају право на издржавање од пунолетног брата или сестре, односно од малолетног брата или сестре који стиче зараду или има приходе од имовине, ако родитељи нису живи или ако немају довољно средстава за издржавање.

Издржавање адоптивних сродника

Члан 158.

На издржавање адоптивних сродника примењују се одредбе овог закона о издржавању детета, родитеља и других крвних сродника.

Издржавање тазбинских сродника

Члан 159.

(1) Малолетни пасторак има право на издржавање од маћехе односно очуха.

(2) Нема право на издржавање малолетни пасторак ако је брак између родитеља и маћехе односно очуха престао поништењем или разводом.

(3) Маћеха односно очух који су неспособни за рад, а немају довољно средстава за издржавање, имају право на издржавање од пунолетног пасторка сразмерно његовим могућностима.

(4) Немају право на издржавање маћеха односно очух ако би прихватање захтева за издржавање представљало очигледну неправду за пасторка.

V. ОДРЕЂИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК ИЗДРЖАВАЊА

Критеријуми одређивања издржавања

Члан 160.

(1) Издржавање се одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања.

(2) Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода и других околности од значаја за одређивање издржавања.

(3) Могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица те других околности од значаја за одређивање издржавања.

(4) Минимална сума издржавања представља суму коју као накнаду за хранење односно за лица на породичном смештају периодично утврђује министарство надлежно за породичну заштиту, у складу са законом.

Начин одређивања издржавања

Члан 161.

(1) Издржавање се, по правилу, одређује у новцу.

(2) Издржавање се може одредити и на други начин, али само ако се поверилац и дужник издржавања о томе споразумеју.

Висина издржавања

Члан 162.

(1) Поверилац издржавања може по свом избору захтевати да висина издржавања буде одређена у фиксном месечном новчаном износу или у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања.

(2) Ако се висина издржавања одређује у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања (зарада, накнада зараде, пензија, ауторски хонорар итд.), висина издржавања, по правилу, не може бити мања од 15% нити већа од 50% редовних месечних новчаних примања дужника издржавања умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање.

(3) Ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ дужник издржавања.

Трајање издржавања

Члан 163.

(1) Издржавање може трајати одређено или неодређено време.

(2) Издржавање супружника после престанка брака не може трајати дуже од пет година.

(3) Изузетно, издржавање супружника по престанку брака може се продужити и после истека рока од пет година ако нарочито оправдани разлози спречавају супружника повериоца издржавања да ради.

Промена висине издржавања

Члан 164.

Висина издржавања може се смањити или повећати ако се промене околности на основу којих је донета претходна одлука.

Право на регрес

Члан 165.

(1) Лице које је фактички давало издржавање, а није имало правну обавезу, има право на накнаду од лица које је по овом закону било дужно да даје издржавање.

(2) Ако је више лица истовремено било дужно да даје издржавање, њихова обавеза је солидарна.

Редослед у издржавању

Члан 166.

(1) Супружник остварује право на издржавање првенствено од другог супружника.

(2) Крвни сродници остварују међусобно право на издржавање редоследом којим наслеђују на основу закона.

(3) Тазбински сродници остварују међусобно право на издржавање после крвних сродника.

(4) Ако има више поверилаца издржавања, право детета на издржавање има првенство.

(5) Ако је више лица истовремено дужно да даје издржавање, њихова обавеза је подељена.

Престанак издржавања

Члан 167.

(1) Издржавање престаје:

1. када истекне време трајања издржавања;
2. смрћу повериоца или дужника издржавања.

(2) Издржавање може да престане:

1. када поверилац издржавања стекне довољно средстава за издржавање, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете;
2. када дужник издржавања изгуби могућност за давање издржавања или давање издржавања постане за њега очигледно неправично, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете.

(3) Издржавање супружника престаје и када поверилац издржавања склопи нови брак односно ванбрачну заједницу.

(4) Супружник чије је право на издржавање једном престало не може поново остварити право на издржавање од истог супружника.

Осми део

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ

I. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ СУПРУЖНИКА

1. Посебна имовина

Сјишцање

Члан 168.

(1) Имовина коју је супружник стекао пре склапања брака представља његову посебну имовину.

(2) Имовина коју је супружник стекао у току трајања брака деобом заједничке имовине односно наслеђем, поклоном или другим правним послом којим се прибављају искључиво права представља његову посебну имовину.

Управљање и располажање

Члан 169.

Сваки супружник самостално управља и располаже својом посебном имовином.

Увећање вредности

Члан 170.

(1) Ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до незнатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на потраживање у новцу сразмерно свом доприносу.

(2) Ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до знатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на удео у тој имовини сразмерно свом доприносу.

2. Заједничка имовина

Појам заједничке имовине

Сјишцање

Члан 171.

(1) Имовина коју су супружници стекли радом у току трајања заједнице живота у браку представља њихову заједничку имовину.

(2) Супружници могу брачним уговором другачије уредити своје имовинске односе.

Игра на срећу

Члан 172.

Имовина стечена игром на срећу у току трајања заједнице живота у браку представља заједничку имовину, осим ако супружник који је остварио добитак не докаже да је у игру уложио посебну имовину.

Право интелектуалне својине

Члан 173.

Имовина стечена коришћењем права интелектуалне својине у току трајања заједнице живота у браку представља заједничку имовину.

Управљање и располажање

Члан 174.

(1) Заједничком имовином супружници управљају и располажу заједнички и споразумно.

(2) Сматра се да послове редовног управљања супружник увек предузима уз сагласност другог супружника.

(3) Супружник не може располагати својим уделом у заједничкој имовини нити га може оптеретити правним послом међу живима.

Увећање вредности

Члан 175.

Ако је после престанка заједничког живота у браку дошло до увећања вредности заједничке имовине, сваки супружник има право на потраживање у новцу односно право на удео у увећаној вредности сразмерно свом доприносу.

Уписивање у јавни рејстар

Члан 176.

(1) Сматра се да су супружници извршили деобу заједничке имовине ако су у јавни регистар права на непокретностима уписа на оба супружника као сувласници на одређеним уделима.

(2) Сматра се да је упис извршен на име оба супружника и када је извршен на име само једног од њих, осим ако након уписа није закључен писмени споразум супружника о деоби заједничке имовине односно брачни уговор, или је о правима супружника на непокретности одлучивао суд.

Деоба заједничке имовине

Појам деобе

Члан 177.

Деобом заједничке имовине, у смислу овог закона, сматра се утврђивање сувласничког односно суповерилачког удела сваког супружника у заједничкој имовини.

Време деобе

Члан 178.

Деоба заједничке имовине може се вршити за време трајања брака и после његовог престанка.

Споразумна деоба

Члан 179.

Супружници могу закључити споразум о деоби заједничке имовине (споразумна деоба).

*Судска деоба***Члан 180.**

(1) Ако супружници не могу да се споразумеју о деоби заједничке имовине, деобу заједничке имовине врши суд (судска деоба).

(2) Претпоставља се да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки.

(3) Већи удео једног супружника у стицању заједничке имовине зависи од његових остварених прихода, вођења послова у домаћинству, старања о деци, старања о имовини те других околности од значаја за одржавање или увећање вредности заједничке имовине.

(4) Већи удео у стицању заједничке имовине утврђује се у истој сразмери за сва права и обавезе у тренутку престанка заједнице живота у браку.

(5) Већи удео једног супружника у стицању појединог права из заједничке имовине може се утврдити само ако је то право економски самостално у односу на остала права из заједничке имовине, а супружник је у стицању тог права учествовао и приходима од своје посебне имовине.

*Право на деобу***Члан 181.**

Право на деобу заједничке имовине имају: супружници, наследници умрлог супружника и повериоци оног супружника из чије се посебне имовине нису могла намирити њихова потраживања.

*Деоба ствари за личну употребу супружника***Члан 182.**

(1) Ствари за личну употребу једног супружника припадају му у искључиву својину без урачунавања у његов удео ако њихова вредност није несразмерно велика у односу на вредност заједничке имовине и вредност ствари за личну употребу другог супружника.

(2) Ако је вредност ствари из става 1. овог члана несразмерно велика, оне припадају у искључиву својину супружнику са урачунавањем у његов удео.

*Деоба ствари намењених деци***Члан 183.**

(1) Ствари намењене детету припадају у искључиву својину супружнику који врши родитељско право без урачунавања у његов удео.

(2) Ако родитељи врше родитељско право заједнички, над стварима намењеним детету имају право заједничке својине.

*Деоба ствари за вршење заната или занимања***Члан 184.**

Ствари за вршење заната или занимања једног супружника припадају му у искључиву својину са урачунавањем у његов удео.

*Деоба предмета домаћинства***Члан 185.**

Предмети домаћинства на којима један супружник након престанка заједнице живота у браку има државину у трајању од најмање три године припадају му у искључиву својину са урачунавањем у његов удео.

Одговорност за обавезе*Одговорност за сопствене обавезе***Члан 186.**

За сопствене обавезе преузете пре или након склапања брака одговара супружник који их је преузео својом посебном имовином, као и својим уделом у заједничкој имовини.

*Одговорност за заједничке обавезе***Члан 187.**

(1) За обавезе преузете ради подмирења потреба заједничког живота у браку, као и за обавезе које по закону терете оба супружника, одговарају супружници солидарно својом заједничком и посебном имовином.

(2) Супружник који је из своје посебне имовине подмирио заједничку обавезу има право на накнаду од другог супружника сразмерно његовом уделу у заједничкој имовини.

3. Уговори супружника*Брачни уговор***Члан 188.**

(1) Супружници односно будући супружници могу своје имовинске односе на постојећој или будућој имовини уредити уговором (брачни уговор).

(2) Брачни уговор мора бити закључен у писменом облику и мора бити оверен од стране судије, који је дужан да пре овере супружницима прочита уговор и упозори их да се њиме искључује законски режим заједничке имовине.

(3) Брачни уговор који се односи на непокретности уписује се у јавни регистар права на непокретностима.

*Уговор о управљању и располагању заједничком имовином***Члан 189.**

(1) Супружници могу закључити уговор на основу кога ће један од њих управљати и располагати целокупном заједничком имовином или неким њеним деловима.

(2) Уговор из става 1. овог члана може се односити: само на управљање или само на располагање или само на поједине послове управљања и располагања.

(3) Управљање обухвата и располагање у оквиру редовног пословања, осим ако није другачије уговорено.

(4) Уговор о управљању и располагању заједничком имовином који се односи на непокретности уписује се у јавни регистар права на непокретностима.

*Уговор о поклону***Члан 190.**

(1) Ако брак престане разводом или поништењем, уобичајени поклони које су супружници учинили један другоме у току трајања заједничког живота у браку не враћају се.

(2) Враћају се поклони чија је вредност несразмерно велика у односу на вредност заједничке имовине супружника, а које су супружници учинили један другом у току трајања заједничког живота у браку.

(3) Право на повраћај поклона нема супружник ако би прихватање његовог захтева за повраћај поклона представљало очигледну неправду за другог супружника.

(4) Поклони се враћају према стању у коме су се налазили у тренутку престанка заједничког живота у браку.

II. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ВАНБРАЧНИХ ПАРТНЕРА**Заједничка имовина****Члан 191.**

(1) Имовина коју су ванбрачни партнери стекли радом у току трајања заједнице живота у ванбрачној заједници представља њихову заједничку имовину.

(2) На имовинске односе ванбрачних партнера сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника.

III. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА**Управљање имовином детета****Члан 192.**

(1) Дете самостално управља имовином коју стекне радом.

(2) Родитељи имају право и дужност да управљају имовином детета коју оно није стекло радом.

Располагање имовином детета**Члан 193.**

(1) Дете самостално располаже имовином коју стекне радом.

(2) Родитељи имају право да располажу имовином детета коју оно није стекло радом.

(3) Располагање непокретном имовином и покретном имовином велике вредности родитељи могу предузимати само уз претходну или накнадну сагласност органа старатељства.

(4) Главницу имовине детета родитељи могу употребити само за његово издржавање или када то захтева неки други важан интерес детета.

(5) Приходе од имовине детета родитељи могу употребити и за сопствено издржавање односно за издржавање свог другог заједничког малолетног детета.

Право становања (habitatio)

Члан 194.

(1) Дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану.

(2) Право становања траје до пунолетства детета.

(3) Немају право становања дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља.

IV. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ЧЛАНОВА ПОРОДИЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ**Заједничка имовина**

Члан 195.

(1) Имовина коју су заједно са супружницима односно ванбрачним партнерима стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници представља њихову заједничку имовину.

(2) Члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се крвни, тазбински и адоптивни сродници супружника односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе.

(3) На имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2. (уписивање у јавни регистар) и члана 180. став 2. (претпоставка о једнаким уделитема).

Примена закона којим се уређују својинскоправни односи и примена закона којим се уређују облигациони односи

Члан 196.

На имовинске односе супружника, ванбрачних партнера, детета и родитеља те чланова породичне заједнице који нису уређени овим законом, примењују се одредбе закона којим се уређују својинскоправни односи и закона којим се уређују облигациони односи.

Девети део**ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ****Насиље у породици**

Члан 197.

(1) Насиље у породици, у смислу овог закона, јесте понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице.

(2) Насиљем у породици, у смислу става 1. овог члана, сматра се нарочито:

1. наношење или покушај наношења телесне повреде;
2. изазивање страха претњом убиства или наношења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу;
3. присиљавање на сексуални однос;
4. навођење на сексуални однос или сексуални однос са лицем које није навршило 14. годину живота или немоћним лицем;
5. ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима;
6. вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање.

(3) Члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се:

1. супружници или бивши супружници;
2. деца, родитељи и остали крвни сродници, те лица у тазбинском или адоптивном сродству, односно лица која везује хранитељство;
3. лица која живе или су живела у истом породичном домаћинству;
4. ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери;
5. лица која су међусобно била или су још увек у емотивној или сексуалној вези, односно која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено, иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

Мере заштите

Члан 198.

(1) Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице.

(2) Мере заштите од насиља у породици јесу:

1. издавање налога за исељење из породичног стана или куће, без обзира на право својине односно закупа непокретности;
 2. издавање налога за усељење у породични стан или кућу, без обзира на право својине односно закупа непокретности;
 3. забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености;
 4. забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице;
 5. забрана даљег узнемиравања члана породице.
- (3) Мера заштите од насиља у породици може трајати највише годину дана.
- (4) Време проведено у притвору као и свако лишење слободе у вези с кривичним делом односно прекршајем урачунава се у време трајања мере заштите од насиља у породици.

Продужавање мере заштите

Члан 199.

Мера заштите од насиља у породици може се продужавати све док не престану разлози због којих је мера била одређена.

Престанак мере заштите

Члан 200.

Мера заштите од насиља у породици може престати пре истека времена трајања ако престану разлози због којих је мера била одређена.

Десети део**ПОСТУПЦИ У ВЕЗИ СА ПОРОДИЧНИМ ОДНОСИМА****I. ПОСТУПАК ПРЕД СУДОМ****1. Заједничке одредбе***Садржина овог дела закона*

Члан 201.

Одредбама овог дела закона уређују се посебни парнични поступци у вези са породичним односима.

Примена закона којим се уређује парнични поступак

Члан 202.

На поступак суда који је у вези са породичним односима примењују се одредбе закона којим се уређује парнични поступак, ако овим законом није другачије одређено.

Састав већа

Члан 203.

(1) Поступак у вези са породичним односима у првом степену суди веће састављено од једног судије и двоје судија поротника, а у поступку по жалби веће састављено од троје судија.

(2) Судије из става 1. овог члана морају бити лица која су стекла посебна знања из области права детета.

(3) Судије поротници из става 1. овог члана бирају се из редова стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима.

(4) Програм и начин стицања посебних знања из става 2. овог члана споразумно прописују министар надлежан за породичну заштиту и министар надлежан за правосудје.

Хијносћ постојука

Члан 204.

(1) Поступак у вези са породичним односима хитан је ако се односи на дете или родитеља који врши родитељско право.

(2) У поступку у вези са породичним односима тужба се не доставља туженом на одговор.

(3) Поступак из става 1. овог члана суд ће, по правилу, спровести на највише два рочишта.

(4) Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од 15 дана од дана када су тужба или предлог примљени у суду.

(5) Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 30 дана од дана када му је достављена жалба.

Испражно начело

Члан 205.

У поступку у вези са породичним односима суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела.

Искључивање јавности

Члан 206.

(1) У поступку у вези са породичним односима јавност је искључена.

(2) Подаци из судских списка спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

Одлука о трошковима

Члан 207.

О накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности.

Ревизија

Члан 208.

Ревизија је увек дозвољена у поступцима у вези са породичним односима, осим ако овим законом није другачије одређено.

2. Поступак у брачном спору*Месна надлежност*

Члан 209.

У брачном спору месно је надлежан суд одређен законом којим се уређује парнични поступак.

Покрећивање постојања

Члан 210.

(1) Поступак ради утврђивања постојања или непостојања брака, као и за поништење и развод брака (брачни спор), покреће се тужбом.

(2) Поступак за развод брака покреће се и предлогом за споразумни развод брака.

Тужба за утврђење постојања или непостојања брака

Члан 211.

Тужбу за утврђење постојања или непостојања брака могу поднети супружници, лица која имају правни интерес да буде утврђено постојање или непостојање брака и јавни тужилац.

Тужба за поништење ништактовог брака

Члан 212.

(1) Тужбу за поништење брака из узрока наведених у чл. 31-33, члану 34. став 1. и чл. 35. и 36. овог закона могу поднети супружници, лица која имају правни интерес да брак буде поништен и јавни тужилац.

(2) У случајевима из става 1. овог члана брак се може поништити и после његовог престанка.

(3) Право на подизање тужбе за поништење ништавог брака не застарева.

Доказивање ништактовог брака (брачности)

Члан 213.

(1) У поступку за поништење брака који је склопљен за време трајања ранијег брака једног супружника, постојање ранијег брака доказује се изводом из матичне књиге венчаних.

(2) Ако тужилац постојање ранијег брака не може доказати изводом из матичне књиге венчаних, суд ће му наложити да у одређеном року покрене парницу ради утврђивања да ранији брак постоји, а ако он то не учини, сматраће се да је тужба повучена.

(3) Ако тужени оспорава пуноважност ранијег брака који је уписан у матичну књигу венчаних, суд ће му наложити да у одређеном року покрене парницу за поништење ранијег брака, а ако он то не учини, сматраће се да је од своје тврдње одустао.

Накнадни нестипанак узрока ништактовог брака (брачности)

Члан 214.

Суд ће одбити тужбени захтев за поништење брака ако је ранији брак престао до закључења главне расправе.

Тужба за поништење руцљивој брака (малолетство)

Члан 215.

(1) Супружник који је у време склапања брака био малолетан може поднети тужбу за поништење брака склопљеног без дозволе суда у року од годину дана од дана стицања пунолетства.

(2) Родитељи малолетног супружника, односно његов старатељ, могу поднети тужбу за поништење брака склопљеног без дозволе суда до пунолетства малолетног супружника.

Тужба за поништење руцљивој брака (принуда и заблуда)

Члан 216.

Супружник који је брак склопио под принудом или у заблуди може поднети тужбу за поништење брака у року од годину дана од дана када је принуда престала или је заблуда уочена.

Тужба за поништење руцљивој брака (неспособност за расуђивање)

Члан 217.

Супружник који није био способан за расуђивање у тренутку склапања брака, а накнадно постане способан за расуђивање, може поднети тужбу за поништење брака у року од годину дана од дана престанка неспособности за расуђивање, односно од дана правноснажности судске одлуке о враћању пословне способности.

Наследници и старатељ

Члан 218.

(1) Право на тужбу за поништење брака не прелази на наследнике супружника.

(2) Наследници супружника могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за поништење брака.

(3) Старатељ малолетног или пословно неспособног супружника може поднети тужбу за поништење брака само уз претходну сагласност органа старатељства.

Тужба за развод брака

Члан 219.

Тужбу за развод брака могу поднети оба супружника.

Наследници и старатељ

Члан 220.

(1) Право на тужбу за развод брака не прелази на наследнике супружника.

(2) Наследници супружника могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за развод брака.

(3) Наследници супружника који су покренули брачни спор предлогом за споразумни развод брака могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за развод брака.

(4) Старатељ пословно неспособног супружника може поднети тужбу за развод брака само уз претходну сагласност органа старатељства.

Пуномоћник

Члан 221.

(1) Ако тужбу у брачном спору подноси пуномоћник странке, пуномоћје мора бити оверено и издато само ради заступања у брачном спору.

(2) Пуномоћје мора да садржи наводе у погледу врсте тужбе и основа за подношење тужбе.

(3) У брачном спору који је покренут предлогом за споразумни развод брака супружнике не може заступати исти пуномоћник.

Одрицање од тужбеног захтева

Члан 222.

У брачном спору одрицање од тужбеног захтева има исто правно дејство као повлачење тужбе.

Повлачење тужбе

Члан 223.

(1) У брачном спору тужилац може тужбу повући до закључења главне расправе без пристанка туженог, а са пристанком туженог док поступак није правноснажно завршен.

(2) Предлог за споразумни развод брака могу повући један или оба супружника док поступак није правноснажно завршен.

(3) Ако је до повлачења тужбе или предлога у складу са ст. 1. и 2. овог члана дошло после доношења првостепене пресуде, суд ће решењем утврдити да је пресуда без правног дејства и да се поступак обуставља.

Пресуда и судско поравнање

Члан 224.

(1) У брачном спору не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

(2) У брачном спору странке не могу да закључе судско поравнање.

Пресуда о разводу брака на основу споразума о разводу

Члан 225.

(1) Споразум супружника о вршењу родитељског права уноси се у изреку пресуде о разводу брака уколико суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

(2) Споразум супружника о деоби заједничке имовине уноси се у изреку пресуде којом се брак разводи на основу споразума о разводу брака.

Пресуда у брачном спору

Члан 226.

(1) Суд је дужан да пресудом у брачном спору одлучи о вршењу родитељског права.

(2) Суд може пресудом у брачном спору одлучити о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

(3) Суд може пресудом у брачном спору одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

Побијање пресуде

Члан 227.

(1) Пресуда којом се брак разводи на основу споразума о разводу може се побијати само због битних повреда одредаба парничног поступка или због тога што је споразум о разводу закључен под принудом или у заблуди.

(2) Правноснажна пресуда у брачном спору не може се побијати ванредним правним лековима у погледу дела у коме је донета одлука о поништењу или разводу брака.

Смртй старијих

Члан 228.

(1) Ако у току брачног спора умре један или умру оба супружника, првостепени суд ће решењем утврдити да се поступак обуставља.

(2) Одредба става 1. овог члана не дира у право наследника да наставе поступак у складу са чл. 218. и 220. овог закона.

Поступак посредовања

Садржина посредовања

Члан 229.

Поступак посредовања (у даљем тексту: посредовање) обухвата поступак за покушај мирена (у даљем тексту: мирене) и поступак за покушај споразумног окончања спора (у даљем тексту: нагодба).

Када се спроводи посредовање

Члан 230.

(1) Посредовање се редовно спроводи уз поступак у брачном спору који је покренут тужбом једног од супружника.

(2) Посредовање у брачном спору се не спроводи:

1. ако један од супружника не пристане на посредовање;
2. ако је један од супружника неспособан за расуђивање;
3. ако је боравиште једног од супружника непознато;
4. ако један или оба супружника живе у иностранству.

Ко спроводи посредовање

Члан 231.

(1) Посредовање, по правилу, спроводи суд.

(2) Уз позив на рочиште за посредовање доставља се и тужба за поништење или развод брака.

(3) Судија који руководи посредовањем не може учествовати у доношењу одлуке у некој каснијој фази поступка, осим ако је посредовање успело.

Како се спроводи посредовање

Члан 232.

(1) По пријему тужбе за поништење или развод брака, суд заказује рочиште за посредовање које се одржава само пред судијом појединачно.

(2) Судија који руководи посредовањем дужан је да препоручи супружницима да се подвргну и психо-социјалном саветовању.

(3) Ако супружници пристану на психо-социјално саветовање, суд ће на њихов предлог, или уз њихову сагласност, поверити

посредовање надлежном органу старатељства, брачном или породичном саветовалишту, односно другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

(4) Поверовање се врши достављањем тужбе за поништење или развод брака.

Мирене

Када се спроводи мирене

Члан 233.

Мирене се спроводи само у брачном спору који је покренут тужбом за развод брака.

Сврха мирена

Члан 234.

Сврха мирена јесте да се поремећени однос супружника разреши без конфликта и без развода брака.

Позив на мирене

Члан 235.

(1) На мирене се позивају оба супружника.

(2) Пуномоћници не могу заступати супружнике нити могу присуствовати мирени.

Када је мирене успело

Члан 236.

Ако се супружници помире, сматраће се да је тужба за развод брака повучена.

Када мирене није успело

Члан 237.

(1) Ако се један или оба супружника, иако су уредно позвани, не одазову позиву за мирене, сматраће се да мирене није успело и наставиће се поступак нагодбе.

(2) Ако не дође до помирења, у смислу става 1. овог члана, али суд односно установа којој је поверен поступак посредовања процени да има изгледа да до помирења дође, са миреном се може наставити.

Записник о мирени

Члан 238.

(1) О мирени суд односно установа којој је поверен поступак посредовања саставља записник који садржи изјаве супружника о томе да су се помирили односно да мирене није успело.

(2) Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да о резултату мирена обавести суд којем је поднета тужба за развод брака и достави му записник о мирени.

Трајање мирена

Члан 239.

(1) Суд односно установа којој је поверен поступак посредовања дужни су да мирене спроведу у року од два месеца од дана достављања тужбе суду односно установи.

(2) Ако установа којој је поверен поступак посредовања не обавести суд о резултатима мирена у року од три месеца од дана када јој је достављена тужба за развод брака, поступак мирена ће спровести суд.

(3) Рочиште за мирене суд је дужан да закаже тако да се одржи у року од 15 дана од дана када је истекао рок из става 2. овог члана.

Нагодба

Када се спроводи нагодба

Члан 240.

Нагодба се спроводи у брачном спору који је покренут тужбом за поништење брака, односно тужбом за развод брака а мирене супружника није успело.

Сврха нагодбе

Члан 241.

(1) Сврха нагодбе јесте да се поремећени однос супружника разреши без конфликта након поништења или развода брака.

(2) Суд односно установа којој је поверен поступак посредовања настојаће да супружници постигну споразум о вршењу родитељског права и споразум о деоби заједничке имовине.

Позив на нагодбу

Члан 242.

На нагодбу се позивају оба супружника и њихови пуномоћници.

Када је нагодба успела

Члан 243.

(1) Ако супружници постигну споразум о вршењу родитељског права и споразум о деоби заједничке имовине, сматраће се да је нагодба успела.

(2) Ако супружници постигну само споразум о вршењу родитељског права или само споразум о деоби заједничке имовине, сматраће се да је нагодба делимично успела.

(3) Ако је нагодба успела или је делимично успела, споразум супружника о деоби заједничке имовине уноси се у изреку пресуде о поништењу или разводу брака.

(4) Ако је нагодба успела или је делимично успела, споразум супружника о вршењу родитељског права уноси се у изреку пресуде о поништењу или разводу брака уколико суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

Када нагодба није успела

Члан 244.

(1) Ако се један или оба супружника, иако су уредно позвани, не одазову позиву на нагодбу, сматраће се да нагодба није успела и наставиће се поступак по тужби за поништење или развод брака.

(2) Ако не дође до нагодбе, у смислу става 1. овог члана, али суд односно установа којој је поверен поступак посредовања процени да има изгледа да се нагодба постигне, са нагодбом се може наставити.

Записник о нагодби

Члан 245.

(1) О нагодби суд односно установа којој је поверен поступак посредовања саставља записник који садржи споразум супружника о вршењу родитељског права и о деоби заједничке имовине, односно изјаве супружника да нагодба није успела.

(2) Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да о резултату нагодбе обавести суд којем је поднета тужба за поништење или развод брака и достави му записник о нагодби.

Трајање нагодбе

Члан 246.

(1) Суд је дужан да нагодбу спроведе у року од два месеца од дана када је окончан поступак мирења односно од дана када је суду достављена тужба за поништење брака.

(2) Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да нагодбу спроведе у року од два месеца од дана када је окончан поступак мирења односно од дана када јој је достављена тужба за поништење брака.

(3) Ако установа којој је поверен поступак посредовања не обавести суд о резултатима нагодбе у року од три месеца од дана када је окончан поступак мирења односно од дана када јој је достављена тужба за поништење брака, поступак нагодбе ће спровести суд.

(4) Рочиште за нагодбу суд је дужан да закаже тако да се одржи у року од 15 дана од дана када је истекао рок из става 3. овог члана.

3. Поступак у спору о материнству и очинству*Месна надлежност*

Члан 247.

У спору о материнству и очинству месно је надлежан суд одређен законом којим се уређује парнични поступак.

Покрећане њосиљке

Члан 248.

Поступак ради утврђивања и оспоравања материнства (спор о материнству), ради утврђивања и оспоравања очинства и ради поништења признања очинства (спор о очинству) покреће се тужбом.

Тужба ради утврђивања материнства

Члан 249.

(1) Дете може поднети тужбу ради утврђивања материнства без обзира на рок.

(2) Жена која тврди да је мајка детета може поднети тужбу ради утврђивања свог материнства у року од годину дана од дана сазнања да је она родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Тужба ради оспоравања материнства

Члан 250.

(1) Дете може поднети тужбу ради оспоравања материнства без обзира на рок.

(2) Жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета може поднети тужбу ради оспоравања свог материнства у року од годину дана од дана сазнања да она није родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(3) Жена која тврди да је мајка детета може поднети тужбу ради оспоравања материнства жени која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета у року од годину дана од дана сазнања да је она родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(4) Мушкарац који се по овом закону сматра оцем детета може поднети тужбу ради оспоравања материнства у року од годину дана од дана сазнања да жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета није родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Тужба ради утврђивања очинства

Члан 251.

(1) Дете може поднети тужбу ради утврђивања очинства без обзира на рок.

(2) Мајка може поднети тужбу ради утврђивања очинства у року од годину дана од дана сазнања да мушкарац кога сматра оцем детета није признао очинство, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(3) Мушкарац који тврди да је отац детета може поднети тужбу ради утврђивања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да се са његовим признањем очинства нису сагласили мајка, односно старатељ детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Тужба ради оспоравања очинства

Члан 252.

(1) Дете може поднети тужбу ради оспоравања очинства без обзира на рок.

(2) Мајка може поднети тужбу ради оспоравања очинства мушкарцу који се по овом закону сматра оцем детета у року од годину дана од дана сазнања да он није отац, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(3) Муж мајке може поднети тужбу ради оспоравања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да он није отац детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(4) Мушкарац који тврди да је отац детета може поднети тужбу ради оспоравања очинства мушкарцу који се по овом закону сматра оцем детета у року од годину дана од дана сазнања да је он отац детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

(5) Мушкарац који се сматра оцем детета зачетог уз биомедицинску помоћ може поднети тужбу ради оспоравања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да дете није зачето поступком биомедицински потпомогнутог оплођења, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Тужба ради њосиљке признања очинства

Члан 253.

(1) Тужбу ради поништења изјаве о признању очинства, као и изјаве о сагласности са признањем очинства, из узрока наведених у чл. 46–51. овог закона, могу поднети лица која су дала изјаву, лица која имају правни интерес да изјава буде поништена те јавни тужилац.

(2) Лице које је изјаву о признању очинства, као и изјаву о сагласности са признањем очинства, дало под принудом или у заблуди може поднети тужбу ради поништења изјаве у року од годину дана од дана када је принуда престала или је заблуда уочена.

Наследници и стипендијски тужилац

Члан 254.

(1) Право на тужбу у спору о материнству и очинству не прелази на наследнике.

(2) Наследници тужиоца могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за утврђивање или оспоравање материнства или очинства, односно ради поништења признања очинства.

(3) Старатељ малолетног или пословно неспособног тужиоца може поднети тужбу у спору о материнству и очинству само уз претходну сагласност органа старатељства.

Наследници туженој

Члан 255.

(1) Ако тужени у спору о материнству и очинству није више жив, тужба се подноси против његових наследника.

(2) Ако тужени нема других наследника, тужба се подноси против Републике Србије као наследника.

Супарничарска заједница

Члан 256.

(1) Странке у спору ради утврђивања материнства јесу дете и жена која тврди да је мајка детета.

(2) Странке у спору ради оспоравања материнства јесу: дете, жена која тврди да је мајка детета, жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета и мушкарац који се по овом закону сматра оцем детета (нужни и јединствени супарничари).

(3) Странке у спору ради утврђивања очинства јесу: дете, мајка, мушкарац који се по овом закону сматра оцем и мушкарац који тврди да је отац детета (нужни и јединствени супарничари).

(4) Странке у спору ради оспоравања очинства јесу: дете, мајка, мушкарац који се по овом закону сматра оцем и мушкарац који тврди да је отац детета (нужни и јединствени супарничари).

(5) Странке у спору ради поништења признања очинства јесу: лице које је дало изјаву о признању очинства, лице које је дало изјаву о сагласности са признањем очинства, а лице које има правни интерес да изјава буде поништена само ако се ради о условима за ништавост признања (нужни и јединствени супарничари).

(6) Ако тужбом у спору о материнству и очинству нису обухваћена сва лица која морају бити странке у поступку, суд је дужан да поучи тужиоца да тужи и лице које тужбом није обухваћено или да то лице позове да се придружи тужби као нови тужилац.

(7) Ако тужилац у року који суд одреди не прошири тужбу на сва лица која морају бити странке у поступку или се та лица не придруже тужби као тужиоци, сматраће се да је тужба повучена, а ако тужба буде враћена суду без исправке, суд ће је одбацити.

Пуномоћник

Члан 257.

(1) Ако тужбу у спору о материнству и очинству подноси пуномоћник странке, пуномоћје мора бити оверено и издато само ради заступања у овом спору.

(2) Пуномоћје треба да садржи наводе у погледу врсте тужбе и основа за подизање тужбе.

Пресуда и судско поравнање

Члан 258.

(1) У спору о материнству и очинству не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

(2) У спору о материнству и очинству странке не могу да закључе судско поравнање.

Смрт странака

Члан 259.

(1) Ако у току спора о материнству и очинству умру тужилац или тужени, првостепени суд ће решењем утврдити да се поступак обуставља.

(2) Одредба става 1. овог члана не дира у право наследника да наставе поступак у складу са чланом 254. став 2. овог закона.

Одлука о вршењу или лишењу родитељског права и о заштити од насиља у породици

Члан 260.

(1) Суд је дужан да пресудом у спору о материнству и очинству одлучи о вршењу родитељског права.

(2) Суд може пресудом у спору о материнству и очинству одлучити и о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

(3) Суд може пресудом у спору о материнству и очинству одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

4. Поступак у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права

Месна надлежност

Члан 261.

Дете може поднети тужбу у спору за заштиту свог права и у спору за вршење односно лишење родитељског права пред судом

опште месне надлежности или пред судом на чијем подручју оно има пребивалиште, односно боравиште.

Покрећане тужба

Члан 262.

Поступак у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права покреће се тужбом.

Тужба за заштиту права детета

Члан 263.

(1) Тужбу за заштиту права детета могу поднети: дете, родитељи детета, јавни тужилац и орган старатељства.

(2) Тужба за заштиту права детета може се поднети у погледу свих права која су детету призната овим законом а нису заштићена неким другим поступком.

(3) Право и дужност да обавесте јавног тужиоца или орган старатељства о разлозима за заштиту права детета имају све деце, здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

Тужба за вршење односно лишење родитељског права

Члан 264.

(1) Тужбу за вршење родитељског права могу поднети: дете, родитељи детета и орган старатељства.

(2) Тужбу за лишење родитељског права могу поднети: дете, други родитељ, јавни тужилац и орган старатељства.

(3) Тужбу за враћање родитељског права може поднети, поред лица из става 2. овог члана, и родитељ који је био лишен родитељског права.

(4) Право и дужност да обавесте јавног тужиоца или орган старатељства о разлозима за лишење родитељског права имају све деце, здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

Колизијски стваратељ и привремени заштитник детета

Члан 265.

(1) Ако између детета и његовог законског заступника постоје супротни интереси, дете заступа колизијски старатељ.

(2) Дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање може само односно преко неког другог лица или установе затражити од органа старатељства да му постави колизијског старатеља.

(3) Дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање може само односно преко неког другог лица или установе затражити од суда да му постави привременог заступника због постојања супротних интереса између њега и његовог законског заступника.

Дужност суда

Члан 266.

(1) У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

(2) Ако суд процени да у спору за заштиту права детета или у спору за вршење односно лишење родитељског права дете као странка није заступано на одговарајући начин, дужан је да детету постави привременог заступника.

(3) Ако суд утврди да је у спору за заштиту права детета или у спору за вршење односно лишење родитељског права странка дете које је способно да формира своје мишљење, дужан је:

1. да се стара да дете благовремено добије сва обавештења која су му потребна;

2. да дозволи детету да непосредно изрази своје мишљење и да мишљењу детета посвети дужну пажњу у складу са годинама и зрелошћу детета;

3. да мишљење детета утврди на начин и на месту које је у складу са његовим годинама и зрелошћу, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета.

Дужност колизијског стваратеља или привременог заштитника

Члан 267.

Ако колизијски старатељ или привремени заступник утврди да у спору за заштиту права детета или у спору за вршење односно лишење родитељског права он заступа дете које је способно да формира своје сопствено мишљење, дужан је:

1. да се стара да дете благовремено добије сва обавештења која су му потребна;

2. да детету пружи објашњење које се тиче могућих последица акта који он предузима;

3. да пренесе суду мишљење детета, ако дете није непосредно изразило мишљење пред судом, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета.

Дужности других

Члан 268.

(1) Одредбе чл. 265–267. овог закона примењују се и у другим судским поступцима у вези са породичним односима ако се ти поступци односе и на права детета.

(2) Одредбе чл. 265–267. овог закона дужни су да примењују и органи који воде друге поступке ако се ти поступци односе и на права детета.

Нарочити хигијенски послови

Члан 269.

(1) Поступак за заштиту права детета и поступак за лишење родитељског права нарочито су хитни.

(2) Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.

(3) Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Налаз и стручно мишљење

Члан 270.

Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Пресуда и судско поравнање

Члан 271.

(1) У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

(2) У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права странке не могу да закључе судско поравнање.

Одлука о вршењу родитељског права

Члан 272.

(1) Споразум родитеља о заједничком или самосталном вршењу родитељског права уноси се у изреку пресуде о вршењу родитељског права уколико суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

(2) Ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да њихов споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем доноси суд.

(3) Када суд донесе одлуку о заједничком или самосталном вршењу родитељског права, а дете се не налази код родитеља који треба да врши родитељско право, суд ће наредити да се дете одмах преда родитељу који треба да врши родитељско право.

Одлука о вршењу или лишењу родитељског права и о заштити од насиља у породици

Члан 273.

(1) Суд може пресудом у спору за заштиту права детета одлучити и о вршењу односно лишењу родитељског права.

(2) Суд може пресудом у спору за вршење родитељског права одлучити и о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

(3) Суд може пресудом у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

5. Поступак у спору за поништење усвојења

Месна надлежност

Члан 274.

У спору за поништење усвојења месно је надлежан суд на чијем се подручју налази орган старатељства пред којим је засновано усвојење.

Тужба за поништење усвојења

Члан 275.

(1) Тужбу за поништење усвојења из разлога наведених у чл. 89–103. овог закона могу поднети усвојитељи, усвојеник, родитељи односно старатељ усвојеника, лица која имају правни интерес да усвојење буде поништено, као и јавни тужилац.

(2) Лице које је изјаву о сагласности за усвојење дало под принудом или у заблуди може поднети тужбу за поништење усвојења у року од годину дана од дана када је принуда престала или је заблуда уочена.

Пресуда о поништењу усвојења

Члан 276.

(1) Пресуду о поништењу усвојења суд доставља органу старатељства пред којим је засновано усвојење.

(2) На основу пресуде из става 1. овог члана орган старатељства пред којим је засновано усвојење доноси решење о поништењу решења о новом упису рођења усвојеника.

(3) На основу решења из става 2. овог члана оснажује се први упис рођења усвојеника.

6. Поступак у спору за издржавање

Месна надлежност

Члан 277.

У спору за издржавање месно је надлежан суд одређен законом којим се уређује парнични поступак.

Покрећане послови

Члан 278.

(1) Поступак у спору за издржавање покреће се тужбом.

(2) Тужбу за издржавање може поднети лице које се у смислу овог закона сматра повериоцем односно дужником издржавања.

(3) Тужбу за издржавање детета може поднети и орган старатељства.

Покрећане послови за издржавање супружника односно ванбрачног партнера

Члан 279.

(1) Тужба за издржавање супружника може се поднети током трајања брака, односно током трајања заједнице живота ванбрачних партнера.

(2) Тужба за издржавање супружника може се поднети најкасније до закључења главне расправе у брачном спору.

(3) Изузетно, бивши супружник који из оправданих разлога није поднео тужбу за издржавање у брачном спору може је поднети најкасније у року од годину дана од дана престанка брака, односно од дана када му је учињено последње фактичко давање на име издржавања.

(4) У случају из става 3. овог члана, тужбени захтев може бити усвојен само ако су услови од којих зависи право на издржавање постојали у време престанка брака и још увек постоје у време закључења главне расправе у спору за издржавање.

(5) Тужба за издржавање ванбрачног партнера може се поднети у року од годину дана од дана престанка заједнице живота ванбрачних партнера, односно од дана када је учињено последње фактичко давање на име издржавања.

Нарочити хигијенски послови

Члан 280.

(1) Поступак у спору за издржавање нарочито је хитан.

(2) Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.

(3) Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Одсвојавање од начела диспозиције

Члан 281.

Суд није везан границама тужбеног захтева за издржавање.

Евиденција и документација о издржавању

Члан 282.

(1) Пресуду о издржавању суд је дужан да одмах достави органу старатељства на чијој територији поверилац издржавања има пребивалиште односно боравиште.

(2) Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о издржаваним лицима.

(3) Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

7. Поступак у спору за заштиту од насиља у породици

Месна надлежност

Члан 283.

У спору за заштиту од насиља у породици месно је надлежан, поред суда опште месне надлежности, и суд на чијем подручју има пребивалиште, односно боравиште члан породице према коме је насиље извршено.

Покрећаност

Члан 284.

(1) Поступак у спору за заштиту од насиља у породици покреће се тужбом.

(2) Тужбу за одређивање мере заштите од насиља у породици, као и за продужење мере заштите од насиља у породици, могу поднети: члан породице према коме је насиље извршено, његов законски заступник, јавни тужилац и орган старатељства.

(3) Тужбу за престанак мере заштите од насиља у породици може поднети члан породице против кога је мера одређена.

Нарочита хитност

Члан 285.

(1) Поступак у спору за заштиту од насиља у породици нарочито је хитан.

(2) Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.

(3) Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Орган старатељства

Члан 286.

Ако орган старатељства није покренуо поступак у спору за заштиту од насиља у породици, суд може затражити од органа старатељства да пружи помоћ у прибављању потребних доказа и да изнесе своје мишљење о сврхисходности тражене мере.

Одступање од начела диспозиције

Члан 287.

(1) Суд није везан границама тужбеног захтева за заштиту од насиља у породици.

(2) Суд може одредити и меру заштите од насиља у породици која није тражена ако оцени да се таквом мером најбоље постиже заштита.

Деловодна жалба

Члан 288.

Жалба не задржава извршење пресуде о одређивању или продужењу мере заштите од насиља у породици.

Евиденција и документација о насиљу у породици

Члан 289.

(1) Пресуду у спору за заштиту од насиља у породици суд је дужан да одмах достави како органу старатељства на чијој територији има пребивалиште односно боравиште члан породице према коме је насиље извршено, тако и органу старатељства на чијој територији има пребивалиште односно боравиште члан породице против кога је мера заштите одређена.

(2) Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију како о лицима према којима је насиље извршено, тако и о лицима против којих је одређена мера заштите.

(3) Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

II. ПОСТУПАК ПРЕД ОРГАНОМ УПРАВЕ

1. Заједничке одредбе

Садржина овог дела закона

Члан 290.

Одредбама овог дела закона уређују се посебни управни поступци у вези са породичним односима.

Примена закона којим се уређује општи управни поступак

Члан 291.

(1) На поступак органа управе који је у вези са породичним односима примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије одређено.

(2) У поступку пред органом старатељства примењују се и методе стручног социјалног рада и социјалне заштите.

2. Поступак склапања брака

Захтев за склапање брака

Члан 292.

(1) Будући супружници подносе усмени или писмени захтев за склапање брака матичару општине у којој желе да склопе брак.

(2) О усменом захтеву будућих супружника матичар сачињава записник.

(3) Будући супружници уз захтев за склапање брака подносе извод из матичне књиге рођених за сваког од њих, а по потреби и доказ о спроведеном поступку давања дозволе за склапање брака.

(4) Ако је будући супружник раније био у браку, поднеће доказ да је претходни брак престао уколико ова чињеница није уписана у матичну књигу рођених.

Одбијање захтева за склапање брака

Члан 293.

(1) Матичар утврђује, на основу изјава будућих супружника, приложених исправа и на други начин, да ли су испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим законом.

(2) Матичар ће усмено саопштити подносиоцима захтева да не могу склопити брак ако утврди да нису испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим законом.

(3) На њихово тражење матичар је дужан да у року од осам дана донесе писмено решење о одбијању захтева за склапање брака.

(4) Жалбу против решења о одбијању захтева за склапање брака подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Прихватање захтева за склапање брака

Члан 294.

Матичар одређује дан склапања брака у споразуму са будућим супружницима када утврди да су испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим законом.

Упознавање са правним последицама склапања брака

Члан 295.

Матичар са будућим супружницима обавља разговор без присуства јавности у којем је дужан да их упозна са правним последицама које наступају склапањем брака.

Саветовање у погледу здравља

Члан 296.

(1) Матичар ће препоручити будућим супружницима да се до дана склапања брака узајамно обавесте о стању свог здравља, а по потреби и да посете одговарајућу медицинску установу, како би добили потпуну информацију о свим подацима који се тичу њиховог здравља, дијагнозе и прогнозе болести, лечењу и резултатима лечења.

(2) Матичар ће посебно препоручити будућим супружницима да се упознају са могућностима и предностима планирања породице.

Саветовање у погледу личних и имовинских односа

Члан 297.

(1) Матичар ће препоручити будућим супружницима да посете брачно или породично саветовалиште и да се упознају са важношћу одржавања складних брачних и породичних односа.

(2) Матичар ће препоручити будућим супружницима да се споразумеју о презимену.

Одустајање

Члан 298.

Ако се подносиоци захтева не појаве у договорено време, а изостанак не оправдају, матичар ће констатовати да су одустали од склапања брака.

*Место и начин склапања брака***Члан 299.**

(1) Брак се склапа јавно, на свечан начин, у просторији посебно предвиђеној за ту намену.

(2) Просторија предвиђена за склапање брака мора бити пригодно уређена и у њој мора бити истакнута заставица Републике Србије, а матичар преко груди мора носити ленту у бојама заставе Републике Србије.

(3) Матичар може, изузетно, дозволити да се брак склопи и на другом месту, ако за то постоје нарочито оправдани разлози, ако се обезбеде услови у погледу свечаног изгледа просторије и ако се тиме не вређа достојанство чина склапања брака.

*Учесници приликом склапања брака***Члан 300.**

(1) Склапању брака присуствују будући супружници, два сведока и матичар.

(2) Сведок приликом склапања брака може бити свако пословно способно лице.

*Склапање брака преко пуномоћника***Члан 301.**

(1) Општинска управа може, изузетно, решењем дозволити да се брак склопи у присуству једног будућег супружника и пуномоћника другог будућег супружника ако за то постоје нарочито оправдани разлози.

(2) Пуномоћје за склапање брака мора бити оверено и издао само ради склапања брака.

(3) Пуномоћје треба да садржи личне податке о властодавцу, пуномоћнику и будућем супружнику који ће присуствовати склапању брака, као и датум овере пуномоћја.

(4) Пуномоћје важи 90 дана од дана оверавања.

(5) Жалбу против решења о одбијању захтева за склапање брака преко пуномоћника подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

*Чин склапања брака***Члан 302.**

(1) Склапање брака почиње утврђивањем идентитета будућих супружника и извештајем матичара да су они приступили склапању брака те да су за пуноважност њиховог брака испуњени сви услови предвиђени овим законом.

(2) Ако се брак склапа преко пуномоћника, матичар ће прочитати приложено пуномоћје.

(3) Када матичар утврди да на његов извештај нема приговора, на пригодан начин ће упознати будуће супружнике са правима и дужностима у браку, а затим ће сваког од њих појединачно упитати да ли слободно пристаје да склопи брак са оним другим.

(4) После датих потврђених изјава воље будућих супружника матичар проглашава да је брак склопљен.

(5) После проглашења да је брак склопљен матичар ће упитати супружнике како гласи њихов споразум о презимењу.

*Уписивање брака у матичну књигу***Члан 303.**

(1) Склопљени брак матичар уписује у матичну књигу венчаних и у матичну књигу рођених за оба супружника.

(2) Упис брака у матичну књигу венчаних потписују супружници својим именом и новим презименом, пуномоћник својим именом и презименом поред личног имена супружника кога заступа, сведоци и матичар.

(3) После потписивања матичар уручује супружницима извод из матичне књиге венчаних.

*Достављање извештаја о склопљеном браку***Члан 304.**

(1) Ако је место рођења супружника различито од места склапања брака, матичар доставља извештај о склопљеном браку надлежном матичару.

(2) Ако је брак склопио страни држављанин, матичар ће извод из матичне књиге венчаних доставити министарству надлежном за правосуђе, које ће о склопљеном браку обавестити надлежно инострано дипломатско-конзуларно представништво у нашој земљи.

(3) Матичар ће, у случају из става 2. овог члана, уз извод из матичне књиге венчаних доставити и податке о месту пребивалишта страног држављанина у иностранству.

3. Поступак признања очинства*Изјава о признању очинства***Члан 305.**

(1) Изјава о признању очинства даје се, по правилу, матичару који води матичну књигу рођених за дете и о њој се саставља записник.

(2) Ако је изјава о признању очинства дата матичару који није надлежан, као и ако је изјава дата пред органом старатељства или судом, орган пред којим је признато очинство дужан је да без одлагања записник или исправу која садржи изјаву о признању очинства достави матичару који води матичну књигу рођених за дете.

(3) Изјава о признању очинства не може се дати преко законског заступника или пуномоћника.

*Изјава о сагласности са признањем очинства***Члан 306.**

(1) Када прими изјаву о признању очинства, матичар је дужан да позове мајку и дете, односно мајку или дете, односно старатеља детета, да у року од 30 дана дају изјаву о сагласности са признањем очинства.

(2) Ако је мајка у пријави рођења детета навела да оцем детета сматра мушкарца који је касније признао очинство, неће се тражити њена сагласност у смислу става 1. овог члана.

*Саветовање оца***Члан 307.**

Ако мајка и дете, односно мајка или дете, односно старатељ детета, у року од 30 дана од дана пријема позива из члана 306. став 1. овог закона не дају никакву изјаву или изјаве да одбијају давање сагласности са признањем очинства, матичар је дужан да мушкарца који је признао очинство поучи о његовом праву на утврђивање очинства судском одлуком.

*Саветовање мајке***Члан 308.**

(1) Када мајка пријављује рођење детета ван брака, матичар је дужан да је поучи о њеном праву да именује мушкарца кога сматра оцем детета.

(2) Ако мајка именује мушкарца кога сматра оцем детета, матичар је дужан да позове тог мушкарца да у року од 30 дана да изјаву о признању очинства.

(3) Ако мушкарац кога је мајка именovala оцем детета у року од 30 дана не да никакву изјаву или изјави да он није отац детета, матичар је дужан да мајку поучи о њеном праву на утврђивање очинства судском одлуком.

*Утврђивање испуњености услова за упис признања очинства у матичну књигу***Члан 309.**

(1) Матичар утврђује, на основу изјава странака, приложених исправа и на други начин, да ли су испуњени сви услови за упис признања очинства у матичну књигу рођених.

(2) Матичар ће усмено саопштити мајци да мушкарац за кога је она навела да га сматра оцем детета није признао очинство и о томе ће сачинити службену белешку.

(3) Матичар ће усмено саопштити мушкарцу који је признао очинство да нису испуњени сви услови предвиђени овим законом за упис признања очинства у матичну књигу рођених и о томе ће сачинити службену белешку.

(4) Када утврди да су испуњени сви услови предвиђени овим законом, матичар ће уписати признање очинства у матичну књигу рођених.

*Упис признања очинства у матичну књигу***Члан 310.**

(1) Признање очинства матичар који води матичну књигу рођених за дете.

(2) После уписа признања очинства матичар уручује оцу извод из матичне књиге рођених за дете.

4. Поступак заснивања усвојења*Покрећивање поступка***Члан 311.**

Поступак заснивања усвојења могу покренути орган старатељства по службеној дужности, будући усвојитељи и родитељи односно старатељ детета.

Захтев усвојитеља за заснивање усвојења

Члан 312.

(1) Будући усвојитељи подносе писмени захтев за заснивање усвојења органу старатељства на чијем подручју они имају заједничко пребивалиште, односно боравиште.

(2) Страни држављани подносе писмени захтев за заснивање усвојења преко министарства надлежног за породичну заштиту.

(3) Будући усвојитељи уз захтев за заснивање усвојења подносе извод из матичне књиге рођених за сваког од њих, као и друге доказе о својој подобности да усвоје дете (општа подобност усвојитеља).

Захтев родитеља или сипаритеља деитеља за заснивање усвојења

Члан 313.

(1) Родитељ или старатељ детета подноси писмени захтев за заснивање усвојења органу старатељства на чијем подручју дете има пребивалиште, односно боравиште.

(2) Родитељ или старатељ детета уз захтев за заснивање усвојења подноси извод из матичне књиге рођених за дете, као и друге доказе о подобности детета да буде усвојено (општа подобност усвојеника).

(3) Када прими захтев родитеља за заснивање усвојења, орган старатељства дужан је да му препоручи да се подвргне психо-социјалном саветовању у органу старатељства, породичном саветовалишту или у другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

(4) У примереном року након што је родитељу препоручено психо-социјално саветовање, орган старатељства ће позвати родитеља и дете које је навршило 10. годину живота да пред њим дају писмене изјаве о сагласности за усвојење.

(5) Након што родитељ да писмену изјаву о сагласности за усвојење, орган старатељства је дужан да детету постави привременог старатеља који ће га заступати у поступку заснивања усвојења.

Општа подобност усвојитеља и усвојеника

Члан 314.

(1) Орган старатељства утврђује да ли су будући усвојитељи подобни да усвоје дете (општа подобност усвојитеља) и да ли је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника) на основу изјава будућих усвојитеља, родитеља или старатеља детета, самог детета, на основу приложених исправа и на други начин.

(2) Одлука о општој подобности доноси се на основу налаза и стручног мишљења психолога, педагога, социјалног радника, правника и лекара.

(3) Налаз и мишљење из става 2. овог члана дају стручњаци органа старатељства.

(4) Орган старатељства може затражити налаз и мишљење и од стручњака породичних саветовалишта или других установа специјализованих за посредовање у породичним односима, као и од здравствених установа.

Одбијање захтева за заснивање усвојења

Члан 315.

(1) Орган старатељства доноси писмено решење о одбијању захтева за заснивање усвојења ако утврди да подносиоци захтева нису подобни за усвојитеље (општа подобност усвојитеља), односно да дете није подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника).

(2) Орган старатељства дужан је да решење из става 1. овог члана донесе у року од 60 дана од дана предаје уредног захтева.

(3) Жалбу против решења о одбијању захтева за заснивање усвојења подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Јединствени лични регистар усвојења

Члан 316.

(1) Када утврди да су будући усвојитељи подобни да усвоје дете (општа подобност усвојитеља), односно да је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника), орган старатељства дужан је да податке о будућим усвојитељима односно будућем усвојенику одмах унесе у Јединствени лични регистар усвојења.

(2) Јединствени лични регистар усвојења води министарство надлежно за породичну заштиту.

(3) Јединствени лични регистар усвојења садржи евиденцију података о будућим усвојитељима за које је утврђено да су подобни да усвоје дете (општа подобност усвојитеља) и деци за коју је утврђено да су подобна да буду усвојена (општа подобност усвојеника).

(4) Начин вођења Јединственог личног регистра усвојења прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Избор будућих усвојитеља

Члан 317.

(1) Орган старатељства који је утврдио општу подобност усвојеника бира будуће усвојитеље на основу евиденције из Јединственог личног регистра усвојења и о томе доноси посебан закључак.

(2) Избор будућих усвојитеља не врши се ако дете усваја супружник или ванбрачни партнер родитеља детета, односно ако усвојено дете усваја супружник или ванбрачни партнер усвојитеља детета.

(3) Избор будућих усвојитеља не врши се ако усвојитељи и родитељ односно старатељ детета споразумно изврше избор и ако орган старатељства процени да је такав споразум у најбољем интересу детета.

Прилагођавање

Члан 318.

(1) Орган старатељства који је изабрао будуће усвојитеље дужан је да им упуту дете ради узајамног прилагођавања, осим ако је усвојитељ страни држављанин.

(2) Период прилагођавања не може трајати дуже од шест месеци.

(3) Орган старатељства дужан је да надзире успешност узајамног прилагођавања будућих усвојитеља и детета те да о својим оценама саставља службене белешке (посебна подобност усвојитеља и усвојеника).

Одбијање захтева за заснивање усвојења

Члан 319.

(1) Орган старатељства доноси писмено решење о одбијању захтева за заснивање усвојења ако утврди да узајамно прилагођавање није било успешно.

(2) Жалбу против решења о одбијању захтева за заснивање усвојења подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Решење о усвојењу

Члан 320.

(1) Орган старатељства који је изабрао будуће усвојитеље доноси писмено решење о усвојењу:

1. ако су будући усвојитељи подобни да усвоје дете (општа подобност усвојитеља);

2. ако је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника) и

3. ако утврди да је узајамно прилагођавање будућих усвојитеља и детета било успешно (посебна подобност усвојитеља и усвојеника).

(2) Усвојење је засновано даном доношења решења о усвојењу.

Упознавање са правним последицама

Члан 321.

(1) Службено лице органа старатељства са будућим усвојитељима обавља разговор без присуства јавности у којем је дужно да их упозна са правним последицама које наступају заснивањем усвојења.

(2) Службено лице органа старатељства може обавити разговор и са дететом, ако је то у складу са годинама и зрелашћу детета, у којем ће га подробно обавестити о предстојећем усвојењу.

Саветовање

Члан 322.

(1) Службено лице органа старатељства препоручиће будућим усвојитељима да детету саопште истину о његовом пореклу што је пре могуће.

(2) Службено лице органа старатељства дужно је да препоручи будућим усвојитељима да се подвргну и психо-социјалном саветовању у органу старатељства, породичном саветовалишту или у другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

Искључивање јавности

Члан 323.

(1) У поступку заснивања усвојења јавност је искључена.

(2) Подаци из евиденције и документације о усвојењу спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

*Место и начин уручивања решења***Члан 324.**

(1) Решење о усвојењу уручује се на свечан начин лично усвојитељима и старатељу усвојеника.

(2) Уручивању решења из става 1. овог члана може присуствовати и дете ако је то у складу са његовим годинама и зрелошћу.

*Решење о новом упису рођења***Члан 325.**

(1) На основу решења о усвојењу орган старатељства доноси решење о новом упису рођења усвојеника.

(2) Решењем о новом упису рођења усвојеника подаци о родитељима замењују се подацима о усвојитељима.

(3) Решење из става 1. овог члана коначно је и њиме се поништава ранији упис рођења усвојеника.

*Уписивање и увид у матичну књигу***Члан 326.**

(1) Решење о новом упису рођења усвојеника доставља се без одлагања матичару који води матичну књигу рођених за дете.

(2) После новог уписа рођења усвојеника право увида у матичну књигу рођених за дете имају само дете и усвојитељи детета.

(3) Пре него што дозволи детету увид у матичну књигу рођених, матичар је дужан да упути дете на психо-социјално саветовање у орган старатељства, породично саветовалиште или у другу установу која је специјализована за посредовање у породичним односима.

*Евиденција и документација о усвојењу***Члан 327.**

(1) Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о усвојењу деце.

(2) Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

*Поступак заснивања хранитељства***Члан 328.**

(1) У поступку заснивања хранитељства сходно се примењују одредбе чл. 311–315, чл. 320. и 321. и чл. 323. и 324. овог закона о поступку заснивања усвојења.

(2) Начин вођења евиденције и документације о хранитељству прописује министар надлежан за породичну заштиту.

5. Поступак стављања под старатељство*Покрећање поступка***Члан 329.**

(1) Поступак стављања под старатељство покреће орган старатељства по службеној дужности.

(2) Иницијативу за покретање поступка стављања под старатељство могу да поднесу здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

*Месна надлежност***Члан 330.**

(1) У поступку стављања под старатељство месно је надлежан орган старатељства према месту пребивалишта, односно боравишта штићеника.

(2) Месна надлежност за штићеника коме се не могу утврдити ни пребивалиште ни боравиште одређује се према месту где је штићеник нађен.

*Искључивање јавности***Члан 331.**

(1) У поступку стављања под старатељство јавност је искључена.

(2) Подаци из евиденције и документације о стављању под старатељство спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

*Хијносни поступак***Члан 332.**

(1) Поступак стављања под старатељство јесте хитан.

(2) Привремени закључак о обезбеђењу смештаја штићеника орган старатељства дужан је да донесе у року од 24 сата од тренутка када је обавештен о постојању потребе за старатељством.

(3) Ако штићеник има имовину, орган старатељства дужан је да изврши попис имовине штићеника најкасније у року од осам дана од дана када је обавештен о постојању потребе за старатељством.

(4) Решење о стављању под старатељство орган старатељства дужан је да донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана од дана када је обавештен о постојању потребе за старатељством над малолетним дететом односно од дана пријема судске одлуке о лишењу пословне способности пунолетног лица.

*Решење о стављању под старатељство***Члан 333.**

(1) Орган старатељства доноси решење о стављању под старатељство ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га старатељу без одлагања.

(2) Ако штићеник има имовину, старатељу се уручује и извештај сталне комисије за попис и процену вредности имовине штићеника, а сама имовина предаје му се на управљање и располагање.

(3) Решењем о стављању под старатељство одређују се права и дужности старатеља.

(4) Уручивањем решења о стављању под старатељство сматра се да је старатељ упознат са својим правима и дужностима (увођење старатеља у дужност).

(5) Жалбу против решења о стављању под старатељство може изјавити старатељ, односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

*Решење о постављању новој старатељи***Члан 334.**

(1) Орган старатељства доноси решење о постављању новог старатеља ако утврди да је претходно постављени старатељ разрешен дужности или је умро.

(2) На решење из става 1. овог члана примењују се одредбе члана 333. овог закона.

*Притужба на рад старатеља***Члан 335.**

(1) Притужбу на рад старатеља органу старатељства могу поднети штићеник који је способан за расуђивање и лице које има правни интерес.

(2) Орган старатељства дужан је да на притужбу из става 1. овог члана одговори у року од 15 дана од дана када је притужба примљена у органу старатељства.

*Решење о разрешењу старатеља***Члан 336.**

(1) Орган старатељства доноси решење о разрешењу старатеља ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га старатељу без одлагања.

(2) Жалбу против решења о разрешењу старатеља може изјавити старатељ, односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

(3) Примопредаја између ранијег и новог старатеља обавља се по правилима о стављању под старатељство из члана 333. овог закона.

*Решење о престанку старатељства***Члан 337.**

(1) Орган старатељства доноси решење о престанку старатељства ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га без одлагања старатељу и штићенику.

(2) Жалбу против решења о престанку старатељства могу изјавити старатељ и штићеник који је способан за расуђивање, односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

*Притужба на рад органа старатељства***Члан 338.**

(1) Притужбу на рад органа старатељства могу поднети старатељ, штићеник који је способан за расуђивање и лице које има правни интерес.

(2) Притужба се подноси министарству надлежном за породичну заштиту.

(3) Министарство надлежно за породичну заштиту дужно је да одговори на притужбу из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана пријема притужбе.

*Уписивање у матичну књигу***Члан 339.**

(1) Коначно решење о стављању под старатељство односно коначно решење о престанку старатељства доставља се без одлагања матичару који води матичну књигу рођених за штићеника.

(2) Ако штићеник има непокретности, решење из става 1. овог члана уписује се и у јавни регистар права на непокретностима.

*Евиденција и документација о стављању под старатељство***Члан 340.**

(1) Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о штићеницима.

(2) Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

*Друштво уписујући пред органом старатељства***Члан 341.**

(1) Орган старатељства води и друге поступке, у складу са законом.

(2) Орган старатељства решењем одлучује о мерама превентивног или корективног надзора над вршењем родитељског права односно о одређивању и промени личног имена детета.

(3) Жалбу против решења из става 2. овог члана могу изјавити родитељи детета министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Једанаести део**ЛИЧНО ИМЕ****I. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ****Појам****Члан 342.**

- (1) Лично име састоји се од имена и презимена.
- (2) Лично име уписује се у матичну књигу рођених.
- (3) Свако је дужан да се служи својим личним именом.

Скраћено лично име**Члан 343.**

(1) Лице чије име или презиме, односно и име и презиме, садржи више од три речи дужно је да се у правном саобраћају служи скраћеним личним именом.

(2) Одлука о скраћеном личном имену саопштава се матичару који води матичну књигу рођених за имаоца права на лично име и констатује се у матичној књизи рођених.

II. ОДРЕЂИВАЊЕ ЛИЧНОГ ИМЕНА**Име детета****Члан 344.**

(1) Име детета одређују родитељи.

(2) Родитељи имају право да се име детета упише у матичну књигу рођених и на матерњем језику и писму једног или оба родитеља.

(3) Родитељи имају право да слободно изаберу име детета, али не могу одредити погрдно име, име којим се вређа морал или име које је у супротности са обичајима и схватањима средине.

(4) Име детета одређује орган старатељства ако родитељи нису живи, ако нису познати, ако у законом одређеном року нису одредили име детету, ако не могу да постигну споразум о имену детета, односно ако су одредили погрдно име, име којим се вређа морал или име које је у супротности са обичајима и схватањима средине.

Презиме детета**Члан 345.**

(1) Презиме детета одређују родитељи према презимену једног или оба родитеља.

(2) Родитељи не могу заједничкој деци одредити различита презимена.

(3) Презиме детета одређује орган старатељства ако родитељи нису живи, ако нису познати, односно ако не могу да постигну споразум о презимену детета.

III. ПРОМЕНА ЛИЧНОГ ИМЕНА**Ко има право на промену****Члан 346.**

(1) Право на промену личног имена има свако лице које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање.

(2) Дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање има право на давање сагласности са променом личног имена.

Ко нема право на промену**Члан 347.**

Право на промену личног имена нема:

1. лице против кога се води кривични поступак за дело за које се гони по службеној дужности;
2. лице које је осуђено за кривично дело за које се гони по службеној дужности док казна није извршена односно док трају правне последице осуде;
3. лице које променом личног имена намерава да избегне неку своју обавезу;
4. лице које намерава да промени име у погрдно име, име којим се вређа морал или име које је у супротности са обичајима и схватањима средине.

Промена презимена супружника**Члан 348.**

(1) Супружници се приликом склапања брака могу споразумети да сваки од њих:

1. задржи своје презиме;
2. уместо свог узме презиме другог супружника;
3. свом презимену дода презиме другог супружника односно презимену другог супружника дода своје презиме.

(2) Супружник који је променио презиме склапањем брака може у року од 60 дана од дана престанка брака узети презиме које је имао пре склапања брака.

Промена презимена детета**Члан 349.**

(1) Детету се може променити презиме:

1. утврђивањем материнства односно очинства;
 2. оспоравањем материнства односно очинства.
- (2) Усвојеном детету може се променити презиме према презимену једног или оба усвојитеља.

(3) Дете које је променило презиме усвојењем може после престанка усвојења поништењем узети своје презиме.

Стварна и месна надлежност**Члан 350.**

(1) Захтев за промену личног имена подноси се општинској управи на чијем подручју подносилац захтева има пребивалиште, односно боравиште.

(2) Општинска управа која прихвати захтев за промену личног имена дужна је да о томе обавести надлежног матичара ради уписа промене личног имена у матичну књигу рођених и венчаних и орган који води евиденцију о пребивалишту грађана.

(3) Жалбу против решења о одбијању захтева за промену личног имена подносилац може изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

IV. ЗАШТИТА ПРАВА НА ЛИЧНО ИМЕ**Повреда права на лично име****Члан 351.**

Право на лично име може се повредити нарочито:

1. спречавањем имаоца да се служи својим личним именом или делом имена, односно ометањем на други начин да врши право на лично име (спречавање и ометање вршења права на лично име);
2. приписивањем имаоцу другачијег личног имена или дела имена односно тврдњом да је имаоца дужан да се служи другачијим личним именом или делом имена, означавањем имаоца другачијим личним именом од његовог, оспоравањем имаоцу на други начин права да се служи својим личним именом (оспоравање права на лично име);
3. искривљеним, скраћеним, проширеним или другачијим навођењем имаочевог личног имена или дела имена, осим када је то уобичајено или неопходно (искривљавање личног имена);

4. означавањем себе, другог лица, организације, ствари или појаве имаочевим личним именом или делом имена, навођењем другога или допуштањем другог да себе означава имаочевим личним именом или делом имена, неовлашћеном употребом имаочевог личног имена или дела имена на други начин без пристанка имаоца (неовлашћена употреба личног имена).

Пристанак за употребу имена

Члан 352.

(1) Ималац може и уз накнаду дати пристанак за употребу свог личног имена или дела имена у допуштене сврхе.

(2) За употребу презимена потребан је пристанак и других лица на која се имачево презиме односи (супружник, дете, родитељ и др.) ако би употребом било повређено право тих лица.

Везаност пристанком

Члан 353.

Пристанак дат за једну употребу личног имена, за одређени начин употребе односно за употребу у одређену сврху не сматра се пристанком и за поновљену употребу, за употребу на други начин односно за употребу у неку другу сврху.

Опозив пристанка

Члан 354.

(1) Ако је ималац задржао право да пристанак за употребу личног имена опозове, опозивом пристанак престаје.

(2) И када није задржао право на опозив, ималац може опозвати пристанак ако би употреба његовог личног имена, с обзиром на околности случаја, знатно нашкодила његовим интересима, а он то није могао предвидети.

(3) У случају из става 2. овог члана, оштећени има право на накнаду штете проузроковане опозивом пристанка.

Тужбе

Члан 355.

Лице чије је право на лично име повређено може у парничном поступку захтевати од суда да:

1. утврди постојање права да се оно служи својим личним именом;

2. нареди уклањање, уништење или преиначење предмета којима је извршена повреда права, повлачење тврдње којом се оспорава имаоцу право на лично име или нешто друго што је потребно за уклањање стања повреде права;

3. забрани даље вршење или понављање радње којом се повређује право, под претњом плаћања одређене своте новца повређеном ако се радња повреде не обустави или ако се понови;

4. досуди накнаду материјалне и нематеријалне штете;

5. досуди део добити остварене употребом личног имена, сразмерно томе колико је употреба личног имена допринела остварењу добити.

Активна легитимација после смрти имаоца права на лично име

Члан 356.

Ако је ималац права на лично име умро после извршене повреде, као и ако је повреда извршена после смрти имаоца права на лично име, заштиту права на лично име могу захтевати: лице које је умрли одредио да се стара о заштити његовог личног имена, супружник, дете и родитељ умрлог.

Дванаести део

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Примена овог закона

Члан 357.

(1) Одредбе овог закона примењују се и на породичне односе који су настали до дана почетка примене овог закона, осим ако овим законом није другачије одређено.

(2) Судски односно управни поступак који је покренут по одредбама Закона о браку и породичним односима („Службени гласник РС”, бр. 22/80 и 11/88 и „Службени гласник РС”, бр. 22/93,

25/93, 35/94, 46/95 и 29/01) наставиће се према одредбама овог закона, осим ако је до дана почетка примене овог закона донета првостепена одлука.

(3) Ако је до дана почетка примене овог закона донета првостепена одлука у поступку из става 2. овог члана, поступак ће се наставити према одредбама Закона о браку и породичним односима („Службени гласник РС”, бр. 22/80 и 11/88 и „Службени гласник РС”, бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01).

(4) Ако после почетка примене овог закона буде укинута првостепена одлука из става 3. овог члана, даљи поступак спровећиће се према одредбама овог закона.

Усвојење

Члан 358.

(1) На усвојење засновано пре почетка примене овог закона примењују се прописи који су важили до дана почетка примене овог закона.

(2) Усвојење засновано по одредбама овог закона сматра се потпуним усвојењем за потребе других закона.

Брак

Члан 359.

(1) Брак закључен пре 9. маја 1946. године пуноважан је ако је закључен сагласно прописима који су били на снази у време закључења брака.

(2) Брак закључен у времену од 6. априла 1941. године до 9. маја 1946. године пред војним органима, народноослободилачким одборима или народним одборима признаје се пуноважним ако су били у време закључења брака испуњени услови из чл. 15-19. овог закона и ако је уведен у матичне књиге или је тражено то увођење до 9. маја 1947. године.

(3) Бракови закључени после 9. маја 1946. године до 5. маја 1955. године склопљени уз учешће матичара или другог службеника народног одбора, а без учешћа председника народног одбора, односно одређеног члана народног одбора, признају се пуноважним од дана њиховог закључења ако су испуњени остали услови за пуноважност тих бракова по Основном закону о браку („Службени лист СФРЈ”, број 29/64).

(4) Одредба става 3. овог члана не примењује се на бракове који су правноснажном судском пресудом оглашени за непостојеће.

Сходна примена закона којим се уређује ванпарнични поступак

Члан 360.

На поступак из члана 11. став 3. овог закона, до уређења посебног ванпарничног поступка законом – сходно ће се примењивати одредбе закона којим је уређен ванпарнични поступак за давање дозволе за закључење брака.

Рокови

Члан 361.

Рокови за подизање тужби предвиђени овим законом примењиваће се на све случајеве у којима рокови нису истекли по одредбама овог закона.

Престанак важења других закона и прописа

Члан 362.

(1) Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о браку и породичним односима („Службени гласник РС”, бр. 22/80 и 11/88 и „Службени гласник РС”, бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01).

(2) Даном почетка примене овог закона престају да важе подзаконски акти донети на основу закона из става 1. овог члана.

(3) Даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе Главе пете (Јлишење и враћање родитељског права) Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 25/82 и 48/88 и „Службени гласник РС”, број 46/95).

Ступање на снагу и примена овог закона

Члан 363.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јула 2005. године, осим одредаба члана 203. ст. 2. и 3. овог закона које се примењују од 1. јула 2006. године.

555

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЈАВНИМ АГЕНЦИЈАМА

Проглашава се Закон о јавним агенцијама, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на седници Првог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2005. години, 17. фебруара 2005. године.

ПР број 8

У Београду, 18. фебруара 2005. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ЈАВНИМ АГЕНЦИЈАМА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Појам јавне агенције

Члан 1.

Јавна агенција је организација која се оснива за развојне, стручне или регулаторне послове од општег интереса.

Посебним законом могу се, сходно сврси јавне агенције, поједина питања положаја јавне агенције уредити друкчије него овим законом.

Услови за оснивање јавне агенције

Члан 2.

Јавна агенција оснива се ако развојни, стручни и регулаторни послови не захтевају сталан и непосредан политички надзор и ако јавна агенција може боље и делотворније да их врши него орган државне управе, нарочито ако се у целини или претежно могу финансирати од цене коју плаћају корисници услуга.

Оснивач мора посебним законом бити овлашћен на оснивање јавне агенције.

Поверљивост јавних овлашћења јавној агенцији

Члан 3.

Јавној агенцији могу се посебним законом, као јавно овлашћење, поверити следећи послови државне управе:

- 1) доношење прописа за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и Владе;
- 2) решавање у првом степену у управним стварима;
- 3) издавање јавних исправа и вођење евиденција.

Самосталност јавне агенције

Члан 4.

Јавна агенција је самостална у свом раду.

Влада не може усмеравати рад јавне агенције, нити га усклађивати са радом органа државне управе.

Правни субјективитет јавне агенције

Члан 5.

Јавна агенција има својство правног лица, које стиче уписом у судски регистар.

За остваривање сврхе јавне агенције на одређеној територији могу се образовати подручне унутрашње јединице у јавној агенцији.

Финансирање јавне агенције

Члан 6.

Јавна агенција се финансира из цене коју плаћају корисници услуга, поклона (донација), прилога покровитеља (спонзорстава), буџета Републике Србије и других прилога и прихода које оствари према закону.

Прописи који се примењују на рад јавне агенције

Члан 7.

У погледу законитости, стручности, политичке неутралности, непристрасности, употребе службеног језика и писма, стручне спреме и оспособљености запослених који раде на повереним пословима државне управе и у погледу канцеларијског пословања, на рад јавне агенције примењују се прописи везани за државну управу.

На права, обавезе, одговорности и зараде директора и запослених у јавној агенцији примењују се општи прописи о раду, ако овим или посебним законом није што друго одређено.

Актом о оснивању јавне агенције могу се одредити послови које запослени у јавној агенцији, ради спречавања сукоба приватног и јавног интереса, не могу вршити у своје име и за свој рачун или у име и за рачун неког другог правног или физичког лица.

ІІ. ОСНИВАЊЕ ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ ОД РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Вршење оснивачких права

Члан 8.

Права оснивача у име Републике Србије врши Влада ако посебним законом није што друго одређено.

Одлуке Влади предлаже министарство у чијем делокругу су послови јавне агенције.

Ако су послови јавне агенције у делокругу више министарстава, она одлуке Влади предлажу споразумно, ако овим или посебним законом није што друго одређено.

Права оснивача нису преносива.

Акт о оснивању јавне агенције

Члан 9.

Акт о оснивању јавне агенције доноси оснивач и њиме уређује:

- 1) назив, седиште и сврху јавне агенције;
- 2) послове и делатности јавне агенције;
- 3) права, обавезе и одговорности јавне агенције за обавезе у правном промету;
- 4) делокруг и састав органа јавне агенције и њихов међусобни однос;
- 5) права и обавезе оснивача према јавној агенцији и јавне агенције према оснивачу;
- 6) средства која оснивач обезбеђује за оснивање и почетак рада јавне агенције;
- 7) изворе, начине и услове стицања средстава за рад јавне агенције;
- 8) друга питања значајна за оснивање и рад јавне агенције и питања за која је овим или посебним законом прописано да се уређују актом о оснивању јавне агенције.

Акт о оснивању јавне агенције објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Средства за почетак рада јавне агенције

Члан 10.

Пословни простор, опрему и друга средства за почетак рада јавне агенције обезбеђује оснивач, из имовине којом располаже или из буџета Републике Србије, према акту о оснивању јавне агенције.

Пословни простор и опрема које обезбеди оснивач својина су Републике Србије, а јавна агенција стиче на њима право коришћења.

За почетак рада јавне агенције могу да се користе поклони и прилози које домаће или страно правно и физичко лице даје ради оснивања јавне агенције.

Упис оснивања јавне агенције у судски регистар

Члан 11.

После доношења акта о оснивању јавне агенције оснивач именује привременог директора јавне агенције, који под надзором оснивача припрема почетак рада јавне агенције.

Оснивање јавне агенције уписује се у судски регистар.

Уз пријаву за упис у судски регистар привремени директор јавне агенције доставља акте о оснивању јавне агенције и о свом именовању.

Именовање првих органа јавне агенције

Члан 12.

После уписа јавне агенције у судски регистар оснивач именује управни одбор јавне агенције а после спроведеног јавног конкурса и директора јавне агенције.

ІІІ. ОРГАНИ ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ

1. Врсте органа и сукоб интереса

Врсте органа

Члан 13.

Органи јавне агенције јесу управни одбор и директор.

Посебним законом може се одредити да јавна агенција има још неке органе, сасвим друге органе или да управни одбор и директор имају друкчији делокруг од делокруга одређеног овим законом.

Сукоб интереса

Члан 14.

Чланови управног одбора и директор јесу функционери у смислу закона којим се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Забране и обавезе којима подлежу чланови управног одбора и директор могу се посебним законом или актом о оснивању јавне агенције проширити мимо закона којим се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

2. Управни одбор*Делокруг управног одбора*

Члан 15.

Управни одбор усваја годишњи програм рада, финансијски план јавне агенције и извештаје које јавна агенција подноси оснивачу, доноси прописе и друге опште акте јавне агенције изузев правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у јавној агенцији, усмерава рад директора и издаје му упутства за рад, надзире пословање јавне агенције и врши друге послове одређене овим или посебним законом или актом о оснивању јавне агенције.

Управни одбор или лице које он овласти увек може да прегледа пословне књиге и другу документацију јавне агенције.

Услови за именовање у управни одбор. Надлежности за именовање. Број чланова управног одбора

Члан 16.

У управни одбор може бити именовано лице које испуњава услове за пријем у радни однос у државни орган, које је стручњак у једној или више области из делокруга јавне агенције, које има високу стручну спрему, које није запослено у јавној агенцији, које именовањем не би изазвало сукоб јавног и приватног интереса и које испуњава друге услове одређене посебним законом или актом о оснивању јавне агенције.

Све чланове управног одбора именује оснивач, изузев кад део чланова именују корисници сами.

Број чланова управног одбора не може бити мањи од три ни већи од седам и одређује се актом о оснивању јавне агенције.

Положај чланова управног одбора

Члан 17.

Члан управног одбора именује се на пет година и може поново бити именован.

Посебним законом може се одредити друкчије трајање мандата чланова управног одбора и ограничити број именовања.

Чланови управног одбора обавезни су да чувају пословну тајну јавне агенције.

Чланови управног одбора примају накнаду за рад према мерилима која се одређују актом о оснивању јавне агенције.

Именовање представника корисника у управни одбор

Члан 18.

Представници корисника могу бити именовани у управни одбор кад је то одређено актом о оснивању јавне агенције и могу имати до половине чланова управног одбора.

Представнике корисника именује у управни одбор оснивач на предлог интересних удружења ако су корисници организовани у интересна удружења, а иначе на основу јавног конкурса.

Корисници могу сами да именују своје представнике у управни одбор непосредним изборима и тајним гласањем, кад је то одређено актом о оснивању јавне агенције.

Начин на који оснивач прикупља предлоге интересних удружења корисника, поступак јавног конкурса, начин на који корисници именују своје представнике у управни одбор и мерила за именовање уређују се актом о оснивању јавне агенције.

Ограничења при именовању представника корисника у управни одбор

Члан 19.

Представници постојећих или могућих прималаца финансијских подстицаја или средстава које додељује јавна агенција не могу бити именовани у управни одбор.

Уместо њих именују се представници оних корисника којима су намењене услуге прималаца финансијских подстицаја или средстава, ако актом о оснивању јавне агенције није одређено да се именују представници неке друге групе корисника.

Оснивач је дужан да у управном одбору омогући сразмерну заступљеност различитих корисника или група корисника.

Председник управног одбора. Доношење одлука управног одбора

Члан 20.

Управни одбор има председника, кога именује оснивач међу члановима управног одбора које је именовао.

Управни одбор доноси одлуке већином гласова свих својих чланова.

Управни одбор доноси пословник о свом раду.

3. Директор*Делокруг и трајање дужности*

Члан 21.

Директор заступа и представља јавну агенцију, руководи радом и пословањем јавне агенције, доноси појединачне акте јавне агенције, одлучује о правима, обавезама и одговорностима запослених у јавној агенцији, припрема и спроводи одлуке управног одбора и врши друге послове одређене овим или посебним законом или актом о оснивању јавне агенције.

Директор доноси правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у јавној агенцији.

Директор се именује на пет година и може поново бити именован. Посебним законом може се одредити друкчије трајање мандата директора и ограничити број именовања.

Услови за именовање директора

Члан 22.

За директора може бити именовано лице које испуњава услове за именовање у управни одбор, које има најмање пет година радног искуства у једној или више области из делокруга јавне агенције и које испуњава друге услове одређене посебним законом или актом о оснивању јавне агенције.

Обавезе директора

Члан 23.

Директор је одговоран за законитост рада јавне агенције. Директор је дужан да на захтев управног одбора поднесе извештај о своме раду.

Директор је обавезан да чува пословну тајну јавне агенције.

Именовање директора. Јавни конкурс

Члан 24.

Директора именује оснивач после спроведеног јавног конкурса.

Јавни конкурс спроводи управни одбор.

Оглашавање јавног конкурса

Члан 25.

Јавни конкурс за именовање директора оглашава се у „Службеном гласнику Републике Србије” и још једном дневном јавном гласилу које излази у целој Републици Србији.

Рок за подношење пријава на јавни конкурс не може бити краћи од 15 дана од оглашавања јавног конкурса у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Садржина ојласа о јавном конкурс

Члан 26.

Оглас о јавном конкурс садржи услове које кандидат мора да испуњава за именовање, доказе који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс, рок за подношење пријава, орган коме се пријаве подносе, лично име лица које даје обавештења о јавном конкурс, податке о изборном поступку, рок у коме се кандидати обавештавају о томе када почиње изборни поступак и друге податке значајне за поступак именовања.

Изборни поступак

Члан 27.

Управни одбор најпре саставља списак кандидата који испуњавају услове за именовање и потом међу њима спроводи изборни поступак.

У изборном поступку се, према мерилима одређеним актом о оснивању јавне агенције, утврђује стручна оспособљеност сваког кандидата.

После спроведеног изборног поступка управни одбор саставља листу кандидата који су у изборном поступку постигли захтевани резултат и подноси је оснивачу.

Именовање директjора

Члан 28.

Оснивач именује директора са листе кандидата коју му је поднео управни одбор.

Решење о именовању директора оснивач доставља свим кандидатима који су се пријавили на јавни конкурс.

Кандидат који је учествовао у изборном поступку има право на увид у доказе које је именовани кандидат приложио уз пријаву на јавни конкурс и у документацију изборног поступка, под надзором службеног лица.

Ако ниједан кандидат није постигао захтевани резултат јавни конкурс се понавља, а кандидати обавештавају да јавни конкурс није успео.

Права кандидата који није именован

Члан 29.

Кандидат који није именован не може жалбом побијати решење о именовању.

Он може водити управни спор против решења о именовању ако сматра да испуњава услове за именовање а није учествовао у изборном поступку, да је именован кандидат који не испуњава услове за именовање, да су се у изборном поступку десиле такве неправилности које би могле утицати на објективност његовог исхода или да постоје неки други законом одређени разлози за вођење управног спора.

Ако суд поништи решење о именовању, оснивач разрешава директора најкасније у року од 30 дана од пријема правноснажне судске одлуке.

4. Престанак дужности члана управног одбора и директора пре времена на које су именовани

Сви разлози

Члан 30.

Члану управног одбора и директору престаје дужност пре истека времена на које је именован подношењем оставке или разрешењем.

Оставка се подноси оснивачу и производи дејство кад је оснивач прими.

По пријему оставке оснивач доноси решење којим утврђује престанак дужности члана управног одбора или директора.

Разлози за разрешење. Надлежности за одлучивање о разрешењу

Члан 31.

Члан управног одбора или директор разрешава се ако више не испуњава услове за именовање, ако не испуњава обавезе предвиђене овим или посебним законом или актом о оснивању јавне агенције или ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним дужности члана управног одбора односно директора.

Директор се разрешава и ако несавесним или неправилним радом проузрокује већу штету јавној агенцији или тако занемарује или несавесно извршава своје обавезе да су настале или могу настати веће сметње у раду јавне агенције.

О томе да ли постоје разлози за разрешење члана управног одбора и директора одлучује оснивач.

Поступак у коме се утврђује постојање разлога за разрешење

Члан 32.

Поступак у коме се утврђује постојање разлога за разрешење члана управног одбора односно директора покреће и води, по службеној дужности или на захтев оснивача, министарство у чијем делокругу је претежни део послова јавне агенције.

Министарство је дужно да на захтев управног одбора покрене и води поступак за разрешење директора.

Пошто члану управног одбора односно директору пружи прилику да се изјасни о постојању разлога за разрешење и утврди потребне чињенице, министарство доставља оснивачу све списе и предлаже му доношење одговарајућег решења.

Против решења о разрешењу жалба није допуштена, али се може водити управни спор.

Вршилац дужности директора

Члан 33.

Ако директору дужност престане пре времена на које је именован, оснивач без јавног конкурса именује вршиоца дужности директора на предлог управног одбора, најдуже на шест месеци.

Вршилац дужности директора мора да испуњава услове за именовање директора.

Удаљење директjора са дужности

Члан 34.

Оснивач може удаљити са дужности директора против кога је покренут поступак за разрешење, до доношења решења о разрешењу.

Оснивач удаљава директора са дужности по сопственој иницијативи или на предлог министарства које води поступак у коме се утврђује постојање разлога за разрешење директора.

Овлашћења директора који је удаљен са дужности преузима председник управног одбора.

IV. ПОСЛОВИ ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ

Сви послови јавне агенције

Члан 35.

Јавна агенција може истовремено да врши и развојне и стручне и регулаторне послове одређене актом о оснивању јавне агенције сагласно посебном закону.

Поред тога, јавна агенција може да врши и друге послове повезане са сврхом свог оснивања, према акту о оснивању јавне агенције.

Јавној агенцији могу посебним законом бити поверени сви послови државне управе који се према овом закону уопште могу поверити јавним агенцијама.

Развојни и стручни послови

Члан 36.

Јавна агенција врши развојне и стручне послове сагласно сврси свог оснивања.

Развојни послови састоје се од подстицања и усмеравања развоја у областима из делокруга јавне агенције, додељивања и распоређивања финансијских подстицаја и других развојних средстава, предузимања мера на које је јавна агенција овлашћена посебним законом и од других послова одређених актом о оснивању јавне агенције сагласно посебном закону.

Регулаторни послови

Члан 37.

Регулаторни послови јавне агенције састоје се у доношењу прописа за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и Владе.

Прописи јавне агенције морају по природи и називу да одговарају прописима које доноси органи државне управе.

Прописе доноси управни одбор јавне агенције и објављује их у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Решавање у управном поступку

Члан 38.

Решења у управном поступку доноси директор јавне агенције или лице које он овласти.

Као првостепено решење јавне агенције узима се и решење њене подручне унутрашње јединице.

О жалби на решење јавне агенције решава министарство у чијем су делокругу послови јавне агенције.

Надзор

Члан 39.

Јавна агенција надзире наменско и сврсисходно коришћење додељених финансијских средстава и подстицаја и стручност и сврсисходност рада других лица одређених посебним законом или актом о оснивању јавне агенције.

Јавна агенција дужна је да састави извештај о надзору и заснује га на потребној документацији и изјашњењу странака.

Извештај о надзору јавна агенција доставља министарству у чијем делокругу су послови јавне агенције.

Одређивање тарифе**Члан 40.**

Јавна агенција која корисницима наплаћује услуге издаје тарифу, којом тако одређује цену услуге да се њоме покрију трошкови услуге.

Предлог тарифе сачињава управни одбор јавне агенције и објављује га у најмање једном дневном јавном гласилу које излази у целој Републици Србији, уз позив могућим корисницима да у року који не може бити краћи од осам ни дужи од 30 дана доставе примедбе и предлоге.

О предлогу тарифе прибавља се и мишљење министарства у чијем делокругу су послови јавне агенције и министарства надлежног за послове финансија.

Уз подношење тарифе на сагласност оснивачу, управни одбор јавне агенције је дужан да у образложењу наведе циљеве који се постижу тарифом и разлоге због којих није прихватио примедбе и предлоге могућих корисника и министарстава.

Пошто оснивач да сагласност на тарифу, тарифа се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и ступа на снагу после објављивања.

Акти о раду и пословању јавне агенције**Члан 41.**

Јавна агенција доноси опште акте којима уређује питања значајна за свој рад и пословање, према посебном закону или акту о оснивању јавне агенције.

Опште акте о раду и пословању јавне агенције доноси управни одбор јавне агенције.

Општи акт о правима, обавезама, одговорностима и заради директора и запослених у јавној агенцији доноси се уз сагласност оснивача.

V. ЗАШТИТА ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА У РАДУ ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ**Права оснивача****Члан 42.**

Поред именовања и разрешења чланова управног одбора и директора јавне агенције, оснивач даје сагласности на годишњи програм рада, на финансијски план јавне агенције и на друге акте одређене овим или посебним законом.

Надзор над прописима јавне агенције**Члан 43.**

Јавна агенција је дужна да пре објављивања прописа прибави од министарства у чијем делокругу су послови јавне агенције мишљење о уставности и законитости прописа, а министарство да њој достави образложени предлог како да пропис усагласи са Уставом, законом, прописом или другим општим актом Народне скупштине и Владе.

Ако јавна агенција не поступи по предлогу министарства, оно је дужно да оснивачу предложи доношење решења о обустави од извршења прописа и на њему заснованих појединачних аката и покретање поступка за оцењивање уставности и законитости прописа.

Решење о обустави од извршења прописа ступа на снагу кад се објави у „Службеном гласнику Републике Србије” и престаје да важи ако оснивач у наредних 15 дана не покрене поступак за оцењивање уставности и законитости прописа.

Надзор над радом и пословањем јавне агенције**Члан 44.**

Надзор над радом јавне агенције у повереним пословима државне управе врши министарство у чијем делокругу су послови јавне агенције.

Законито и наменско коришћење средстава јавне агенције и примену прописа којима се уређују јавне финансије и финансијско и рачуноводствено пословање надзире министарство надлежно за послове финансија.

Примену прописа о службеној употреби језика и писма, канцеларијском пословању, пословање са странкама и корисницима, као и ефикасност и ажурност решавања у управном поступку, стручну спремност запослених који решавају у управном поступку и овлашћења за решавање у управном поступку надзире министарство надлежно за послове управе.

Годишњи програм рада јавне агенције. Финансијски план**Члан 45.**

Управни одбор јавне агенције усваја и до 15. децембра текуће године подноси оснивачу на сагласност програм рада јавне агенције за наредну годину и финансијски план јавне агенције.

Годишњим програмом рада се, сагласно акту о оснивању јавне агенције, одређују основни циљеви јавне агенције за наредну годину и начини њиховог постизања.

Годишњи програм рада садржи и предлог мера за делотворнији рад и економичније коришћење средстава јавне агенције.

Посебним законом или актом о оснивању јавна агенција може бити обавезана да годишњим програмом рада обухвати и друга питања значајна за њен рад.

Извештај о раду јавне агенције. Финансијски извештај**Члан 46.**

Управни одбор јавне агенције усваја и подноси оснивачу годишњи извештај о раду за протеклу годину најкасније до 1. марта текуће године.

Оснивач може, сагласно акту о оснивању јавне агенције, захтевати да му управни одбор јавне агенције поднесе периодични извештај о раду или извештај о извршењу неког посла.

Управни одбор јавне агенције усваја и подноси оснивачу финансијски извештај према правилима за подношење завршних рачуна јавних предузећа.

VI. ОДНОС ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ СА КОРИСНИЦИМА**Јавност рада јавне агенције****Члан 47.**

Јавна агенција је дужна да на примерен начин, пре свега у просторијама у којима послује са корисницима, обавештава кориснике о њиховим правима, обавезама, поступку остваривања права и обавеза, о своме раду и делокругу, министарствима која надзиру њен рад и начину контакта с њима и о другим подацима битним за јавност њеног рада и односе са корисницима.

Јавна агенција је при томе дужна да:

1) у просторијама у којима послује са корисницима у писменом облику истакне лична имена чланова управног одбора, директора, запослених који послују са корисницима, члана управног одбора овлашћеног за пријем и разматрање предлога и примедба корисника и других одговорних лица;

2) омогући да се јавност, корисници и запослени у јавној агенцији упознају са кратким прегледом годишњег програма рада јавне агенције;

3) упозна јавност са свим информацијама које су прописима одређене као информације од јавног значаја;

4) пружа информације преко телефона и других средстава комуникације којима располаже.

За јавност рада јавне агенције одговара директор јавне агенције.

Пословање са корисницима**Члан 48.**

Јавна агенција мора остварити примерен однос са странкама и корисницима.

Јавна агенција је дужна да своје радно време прилагоди потребама корисника.

Најмање једном годишње јавна агенција мора омогућити корисницима да јој саопште мишљење о њеном раду и квалитету услуга и предложи начине њиховог побољшавања, о чему саставља посебан извештај који уноси у годишњи извештај о свом раду.

Примедбе и предлози корисника**Члан 49.**

Јавна агенција дужна је да омогући корисницима давање примедба и предлога везаних за њен рад, усмено и писмено, телефонски или у електронском облику.

Примедбе и предлоге корисника прима и разматра члан управног одбора јавне агенције кога за то на једну годину овласти управни одбор јавне агенције и који о својим закључцима обавештава управни одбор, директора, лице на које се примедба односи и корисника.

VII. ФИНАНСИРАЊЕ ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ

Финансирање из буџета и од наплаћене цене услуга

Члан 50.

Послови државне управе који су поверени јавној агенцији финансирају се из буџета Републике Србије.

За финансирање јавне агенције користе се и средства од наплаћене цене услуга јавне агенције и воде се на посебном подрачу-ну јавне агенције.

Финансирање из поклона и прилога

Члан 51.

Поклони, прилози покровитеља јавне агенције и други прилози дати оснивачу или јавној агенцији приход су јавне агенције, воде се на посебном подрачу-ну јавне агенције и користе се за раз-вој јавне агенције.

Расподела вишка прихода

Члан 52.

Вишак прихода над расходима јавне агенције користи се за развој јавне агенције, за награђивање запослених или се преноси у буџет Републике Србије.

О расподели вишка прихода одлучује управни одбор јавне агенције, уз сагласност оснивача.

Запослени се награђују према мерилима одређеним општим актом јавне агенције.

Одговорност за обавезе јавне агенције

Члан 53.

Јавна агенција одговара за своје обавезе свом својом имо-вином.

Оснивач одговара за обавезе јавне агенције ако јавна агенци-ја не може да испуни обавезе из своје имовине или ако би испуње-ње обавеза из имовине јавне агенције озбиљно угрозило њен рад.

VIII. ПРЕСТАНАК РАДА ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ

Члан 54.

Јавна агенција престаје да ради ако буде укинута или се прав-носнажном судском одлуком утврди ништавост њеног уписа у суд-ски регистар.

Јавна агенција може бити укинута услед престанка сврхе због које је основана или ако неки други организациони облик може делотворније, рационалније и економичније да задовољи сврху јав-не агенције.

Одлуку о укидању јавне агенције доноси оснивач, на основу овлашћења у посебном закону.

IX. ЈАВНЕ АГЕНЦИЈЕ КОЈЕ ОСНИВАЈУ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ И ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Начин оснивања. Вршење оснивачких права. Послови

Члан 55.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу да оснују јавну агенцију кад су на то овлашћене својим општим ак-том, ако су испуњени услови за оснивање јавне агенције одређени овим законом.

Права оснивача у име аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе врши орган одређен њиховим општим актом.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу јавној агенцији поверити послове из свог изворног делокруга који по врсти и природи одговарају пословима државне управе које јав-ним агенцијама може поверити Република Србија.

Примена одредаба овог закона

Члан 56.

Прописе и рад јавне агенције надзиру надлежни органи управе аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, који решавају и о жалбама на решења које јавна агенција донесе у управном поступку.

Ако је оснивач јавне агенције јединица локалне самоуправе, за директора јавне агенције може бити именовано и лице које има најмање три године радног искуства у једној или више области из делокруга јавне агенције.

У свему осталом сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређују јавне агенције чији је оснивач Република Србија.

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Примена на постојеће агенције

Члан 57.

Даном ступања на снагу овог закона одредбе члана 7. ст. 1. и 2. овог закона, одредбе овог закона о сукобу интереса при вршењу јав-них функција (члан 14), о вршењу надзора од стране јавне агенције (члан 39), о надлежности директора за доношење правилника о уну-трашњој организацији и систематизацији радних места у јавној аген-цији (члан 21. став 2), о надлежности управног одбора за доношење општих аката о раду и пословању јавне агенције (члан 41. ст. 1. и 2), о заштити општег интереса у раду јавне агенције (чл. 42–46) и одно-су са корисницима (чл. 47–49) примењују се на следеће агенције које су образоване посебним законима:

1) Агенцију за приватизацију, образовану Законом о Агенци-ји за приватизацију („Службени гласник РС”, бр. 38/01 и 135/04);

2) Републичку агенцију за развој малих и средњих предузећа, образовану Законом о Агенцији за развој малих и средњих предузе-ћа („Службени гласник РС”, број 65/01);

3) Агенцију за дуван, образовану Законом о дувану („Службе-ни гласник РС”, број 17/03);

4) Републичку агенцију за просторно планирање, образовану Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, број 47/03);

5) Агенцију за привредне регистре, образовану Законом о Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, број 55/04);

6) Агенцију за лиценцирање стечајних управника, образовану Законом о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Слу-жбени гласник РС”, број 84/04);

7) Агенцију за лекове и медицинска средства Србије, образо-вану Законом о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, број 84/04).

Наставак рада органа постојећих агенција

Члан 58.

Даном ступања на снагу овог закона надзорни одбори аген-ција из члана 57. овог закона престају да раде, њиховим члановима престаје мандат, а послове надзорних одбора преузимају управни одбори.

У Републичкој агенцији за просторно планирање Савет аген-ције даном ступања на снагу овог закона преузима послове надзор-ног одбора прописане овим законом.

Даном престанка мандата управног одбора и директора име-нованих у агенцијама из члана 57. овог закона, почињу да се на њих примењују одредбе овог закона о органима јавних агенција.

Ако мандат члана управног одбора престане пре истека ман-дата целог управног одбора, нови члан управног одбора именује се према одредбама посебних закона којима су образоване агенције из члана 57. овог закона, са мандатом до истека мандата члана на чи-је место је именован.

Ступање на снагу закона

Члан 59.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

556

Републички завод за статистику, објављује

ПОДАТКЕ

О ПРОСЕЧНИМ МЕСЕЧНИМ ЗАРАДАМА ПО ЗАПОСЛЕНОМ ИСПЛАЋЕНИМ У ЈАНУАРУ 2005. ГОДИНЕ

Република Србија	У динарима	
	Зарада	
	износ	ланчани индекс
Укупно	20898	82,30
Привреда	20396	87,59
Ванпривреда	22059	72,86

Директор,
др Драган Вукмировић, с.р.

557

Републички завод за статистику, објављује

ПОДАТКЕ**О ПРОСЕЧНИМ МЕСЕЧНИМ ЗАРАДАМА ПО ЗАПОСЛЕНОМ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ИСПЛАЋЕНИМ У ЈАНУАРУ 2005. ГОДИНЕ**

Република Србија	У динарима	
	Зарада	
	износ	ланчани индекс
Укупно	14263	82,23
Привреда	13925	87,48
Ванпривреда	15043	72,84

Директор,
др Драган Вукмировић, с.р.

558

На основу члана 9. Уредбе о изменама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник Републике Србије”, број 37/2001),

Републички завод за статистику, објављује

ПОДАТКЕ**О ПРОСЕЧНОЈ ЗАРАДИ ПО ЗАПОСЛЕНОМ У ПЕРИОДУ НОВЕМБАР 2004–ЈАНУАР 2005. ГОДИНЕ**

	Укупно	Привреда	Ванпривреда
Република Србија			
Просечна зарада	22798	21427	25981
Просечна зарада без пореза и доприноса	15564	14635	17719

Директор,
др Драган Вукмировић, с.р.**АКТИ СКУПШТИНА ОПШТИНА И ЊИХОВИХ ОРГАНА****РАКОВИЦА**

На основу члана 25. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 9/02 и 87/02), члана 30. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 9/02 и 33/04) и члана 23. Одлуке о организацији и раду органа општине Раковица („Службени лист града Београда”, бр. 30/04 и 37/04),

Скупштина општине Раковица на седници одржаној 28. децембра 2004. године, донела је

ОДЛУКУ**О БУЏЕТУ ОПШТИНЕ РАКОВИЦА ЗА 2005. ГОДИНУ****І. ОПШТИ ДЕО****Члан 1.**

Укупна примања буџета општине Раковица за 2005. годину планирају се у износу од 157.598.000 динара, и то:

1. изворни приходи буџета 134.598.000 динара и
2. примања од продаје нефинансијске имовине 23.000.000 динара.

Члан 2.

Примања буџета општине Раковица из члана 1. ове одлуке за 2005. годину, утврђена су Одлуком о обиму средстава за вршење послова града и градских општина и утврђивању прихода који припадају граду, односно градским општинама у 2005. години.

Укупна примања из става 1. овог члана увећавају се за висину наменски пренетих неутрошених средстава из 2004. године, као и наменски пренете трансфере.

Коначна расподела неутрошених средстава за 2004. годину извршиће се завршним рачуном буџета општине Раковица за 2004. годину.

Члан 3.

У сталну буџетску резерву издвајају се средства у износу од 463.000 динара, односно 0,34 % укупних прихода у 2005. години.

Члан 4.

Приходи и примања буџета, распоређују се по наменама, и то:

Члан 5.

Издаци буџета, по основним наменама, утврђени су у следећим износима, и то:

Економска класификација	Опис	Средства из буџета	Издаци из додатних прихода	Укупна средства
1	2	3	4	5
41	Расходи за запослене	104.237.000		104.237.000
411	Плате и додаци запослених	85.002.000		85.002.000
412	Социјални доприноси на терет послодавца	15.216.000		15.216.000
413	Накнаде у натури	50.000		50.000
414	Социјална давања запосленима	300.000		300.000
415	Накнаде за запослене	2.844.000		2.844.000

Економска класификација	Примања	Износ
321	І. ПРЕНЕТА НЕУТРОШЕНА СРЕДСТВА	
7	Текући приходи	134.598.000
71	Порези	84.987.000
7111	Порез на доходак грађана	70.000
7131	Периодични порези на непокретности	15.352.000
7133	Порез на наслеђе и поклоне	3.848.000
7134	Порез на финансијске и капиталне трансакције	32.819.000
7136	Други периодични порези на имовину	275.000
7145	Порези на употребу добара и на дозволу да се добра употребљавају или делатност обавља	21.209.000
7161	Други порези које плаћају предузетници и предузећа	11.414.000
74	Други приходи	49.611.000
7331	Текући трансфери од других нивоа власти	40.273.000
7411	Камате	500.000
7421	Приходи од закупа	4.739.000
7422	Таксе	3.649.000
7423	Приходи општинских органа управе	150.000
7433	Приходи од новчаних казни	300.000
8	Примања од продаје нефинансијске имовине	23.000.000
8111	Примања од продаје непокретности	23.000.000
	ІІ. СВЕГА ТЕКУЋИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА	157.598.000
	СВЕГА І–ІІ	157.598.000

1	2	3	4	5
416	Награде, бонуси и остали посебни расходи	825.000		825.000
417	Одборнички додатак			0
42	<i>Коришћење робе и услуга</i>	18.300.000		18.300.000
421	Стални трошкови	9.500.000		9.500.000
422	Трошкови путовања	500.000		500.000
423	Услуге по уговору	3.050.000		3.050.000
424	Специјализоване услуге	100.000		100.000
425	Текуће поправке и одржавање	1.150.000		1.150.000
426	Материјал	4.000.000		4.000.000
47	<i>Права из социјалног осигурања</i>	400.000	0	400.000
472	Накнаде за социјалну заштиту из буџета	400.000		400.000
48	<i>Остали расходи</i>	1.850.000	0	1.850.000
481	Дотације невладиним организацијама	250.000		250.000
482	Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	1.100.000		1.100.000
483	Новчане казне и пенали по решењу судова и судских тела	500.000		500.000
49	<i>Резерве</i>	9.811.000	0	9.811.000
499	Средства резерве	9.811.000		9.811.000
51	<i>Основна средства</i>	23.000.000	0	23.000.000
511	Зграде и грађевински објекти	23.000.000		23.000.000
512	Машине и опрема			0
513	Остала основна средства			0
	УКУПНО	157.598.000	0	157.598.000

II. ПОСЕБАН ДЕО

Члан 6.

Средства из буџета у износу од 134.598.000 динара и средства од продаје нефинансијске имовине у износу од 23.000.000 динара, распоређују се по корисницима:

Раз- део	Гла- ва	Функ- ција	Економ- ска кла- сифи- кација	Опис	Средства из буџета	Средства из додатних прихода органа	Укупна средства
1	2	3	4	5	6	7	8
1		130		ОПШТИНСКА УПРАВА			
				<i>Опште услуге</i>			
		411		Плате и додаци запослених	85.002.000		85.002.000
		412		Социјални доприноси на терет послодавца	15.216.000		15.216.000
		413		Накнаде у натури	50.000		50.000
		414		Социјална давања запосленима	300.000		300.000
		415		Накнаде за запослене	2.844.000		2.844.000
		416		Награде, бонуси и остали посебни расходи	825.000		825.000
		417		Одборнички додатак			0
		421		Стални трошкови	9.000.000		9.000.000
		422		Трошкови путовања	500.000		500.000
		423		Услуге по уговору	3.000.000		3.000.000
		424		Специјализоване услуге	100.000		100.000
		425		Текуће поправке и одржавање	1.000.000		1.000.000
		426		Материјал	4.000.000		4.000.000
		481		Дотације невладиним организацијама	250.000		250.000
		482		Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	1.100.000		1.100.000
		483		Новчане казне и пенали по решењу судова и судских тела	500.000		500.000
		499		Средства резерве	9.811.000		9.811.000
				(ова апропријација обухвата средства сталне резерве у износу 463.000 динара и текуће резерве у износу од 9.348.000 динара)			
		511		Зграде и грађевински објекти			0
		512		Машине и опрема			0
		513		Остала основна средства			0
				<i>Извори финансирања за функцију 130</i>			
		01		Приходи из буџета	133.498.000		133.498.000
		04		Сопствени приходи буџетских корисника	0		0
				Укупно за функцију 130	133.498.000	0	133.498.000
		090		Социјална заштита неквалификована на другом месту			
		472		Накнаде за социјалну заштиту из буџета	400.000		400.000
				<i>Извори финансирања за функцију 090</i>			
		01		Приходи из буџета	400.000		400.000
				Укупно за функцију 090	400.000		400.000

1	2	3	4	5	6	7	8
			610	Стамбени развој			
			511	Зграде и грађевински објекти	23.000.000		23.000.000
				<i>Извори финансирања за функцију 610</i>			
			01	Приходи из буџета			
			12	Примања од отплате датих кредита и продаје нефинансијске имовине	0	23.000.000	23.000.000
				Укупно за функцију 610	0	23.000.000	23.000.000
1.1				МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ			
	160			Опште јавне услуге које нису класификоване на другом месту			
			421	Стални трошкови	500.000		500.000
			423	Услуге по уговору	50.000		50.000
			425	Текуће поправке и одржавање	150.000		150.000
				<i>Извори финансирања за функцију 160</i>			
			01	Приходи из буџета	700.000		700.000
			04	Сопствени приходи буџетских корисника	0		0
				Укупно за функцију 160	700.000	0	700.000
				<i>Извори финансирања за главу 1.1</i>			
			01	Приходи из буџета	700.000		700.000
			04	Сопствени приходи буџетских корисника	0		0
				Свега глава 1.1	700.000	0	700.000
				<i>Извори финансирања за раздео 1</i>			
			01	Приходи из буџета	134.598.000		134.598.000
			04	Сопствени приходи буџетских корисника	0	0	
			12	Примања од отплате датих кредита и продаје нефинансијске имовине	23.000.000		23.000.000
				УКУПНО ЗА РАЗДЕО 1	134.598.000	23.000.000	157.598.000

III. ИЗВРШАВАЊЕ БУЏЕТА

Члан 7.

Обавезе према корисницима буџетских средстава извршавају се сразмерно оствареним примањима буџета.

Ако се у току године примања смање, издаци буџета извршавају се по приоритетима, и то: обавезе утврђене законским прописима, на постојећем нивоу и минимални стални трошкови неопходни за несметано функционисање корисника буџетских средстава.

Ако корисници буџетских средстава не остваре додатне приходе, утврђене у члану 6. ове одлуке, апропријације утврђене из тих прихода неће се извршавати на терет средстава буџета.

Ако корисници буџетских средстава остваре додатне приходе у износу већем од износа исказаног у члану 6. ове одлуке, могу користити средства остварена из додатних прихода до нивоа до којег су та средства и остварена, а за намене утврђене овом одлуком.

Члан 8.

Ако корисници буџетских средстава остваре уштеде у трошењу средстава буџета планираних за расходе за запослене и коришћење робе и услуга, могу остварени износ уштеда користити за исплату награда за посебне резултате рада запослених.

Остварена средства уштеда из става 1. овог члана не могу се исплатити у износу већем од износа потребног за исплату једног месечног платног фонда директног корисника буџетских средстава, и то на крају буџетске године.

Средства остварена од уштеда преусмеравају се одобравањем апропријација на име одређених расхода у износу до 5% вредности апропријације за расход чији се износ умањује.

Износи средстава из става 3. овог члана усмеравају се у корист апропријације економске класификације 416 – награде, бонуси и остали посебни расходи, о чему одлучује председник општине.

Члан 9.

Корисници буџетских средстава, чија се делатност у целини или претежно финансира из буџета, умањује обрачунату амортизацију средстава за рад у 2005. години, сразмерно делу средстава обезбеђених из буџета.

Члан 10.

Председник општине одлучује о коришћењу средстава сталне резерве буџета за намене утврђене у члану 49. Закона о буџетском систему, у појединачним случајевима до износа од 10% планираног у одлуци о буџету.

За прописане намене изнад 10% одлуку о коришћењу средстава сталне резерве буџета доноси Скупштина општине.

Члан 11.

У текућу буџетску резерву планирају се средства у износу 9.348.000 динара.

Средства текуће буџетске резерве користе се за непланиране сврхе за које нису извршене апропријације или за сврхе које се у току године покажу да апропријације нису биле довољне.

Одлуку о коришћењу средстава текуће буџетске резерве доноси председник општине.

Одобрена средства по овом основу представљају повећање апропријације за одређене намене и исказују се на конту намена за коју су средства усмерена.

Члан 12.

Преузете обавезе чији је износ већи од износа средстава предвиђеног буџетом или су у супротности са Законом о буџетском систему, не могу се извршавати на терет средстава буџета.

Члан 13.

Уговори о набавци добара, пружању услуга и извођењу грађевинских радова, које закључују корисници буџетских средстава, морају бити у складу са прописима који регулишу јавне набавке.

Набавком мале вредности, у смислу Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 39/02, 43/03 и 55/04), сматра се набавка чија је вредност од 100.000 до 1.500.000 динара.

Издаци из буџета заснивају се на изворној књиговодственој документацији, која мора бити потврђена у писаној форми пре плаћања обавезе.

Члан 14.

За извршење одлуке о буџету одговоран је председник општине.

Наредбодавац за извршење буџета је председник општине, а у његовом одсуству заменик председника општине.

Члан 15.

За законито и наменско коришћење средстава распоређених буџетом одговоран је начелник општинске управе.

Члан 16.

Распоред остварених прихода врши се тромесечним плановима, које доноси надлежни орган за финансије.

Корисник средстава буџета може вршити плаћања у границама прописаних квота за свако тромесечје.

Члан 17.

Средства распоређена за финансирање корисника буџета, корисницима се преносе на основу њихових захтева у складу са одобреним квотама у тромесечним плановима.

Уз захтев, корисници су дужни да доставе комплетну документацију за плаћање.

Члан 18.

Индиректан буџетски корисник пренеће на рачун – Извршења буџета СО Раковица, до 31. јануара 2005. године, сва средства која нису утрошена за финансирање расхода у 2004. години, а која су му пренета у складу са Одлуком о буџету општине Раковица за 2004. годину („Службени гласник РС”, бр. 33/04, 85/04 и 87/04).

Члан 19.

У случају недовољног прилива средстава буџета, за редовно измињавање обавеза могу се користити краткорочне позајмице.

Одлуку о коришћењу позајмица доноси председник општине.

Члан 20.

Накнада одборницима за присуство седници Скупштине општине и присуство седници скупштинских радних тела, на економској класификацији 417 вршиће се у складу са посебним актом који ће регулисати појединачну исплату.

Појединачне исплате једнократних помоћи на економској класификацији 414 и 472, награде ученицима на економској класификацији 472, финансирање програмских активности друштвених организација на економској класификацији 481, појединачни уговори о изградњи на економској класификацији 511, појединачна набавка опреме на економској класификацији 512 и појединачна набавка остале опреме на економској класификацији 513, вршиће се на основу посебних закључака Општинског већа.

Члан 21.

Корисници буџета који користе пословни простор у државној својини, а финансирају се средствима буџета, не плаћају закуп у 2005. години.

Члан 22.

Ову одлуку доставити Министарству финансија Републике Србије и објавити у „Службеном гласнику РС” и „Службеном листу града Београда”.

Члан 23.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примењиваће се од 1. јануара 2005. године.

Број 06-95/2004-IV

Скупштина општине Раковица

Председник,
Бојан Милић, с.р.

На основу чл. 25. и 29. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 9/02 и 87/02), члана 30. тачка 2. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 9/02 и 33/02) и члана 23. Одлуке о организацији и раду органа општине Раковица („Службени лист града Београда”, бр. 30/04 и 37/04),

Скупштина општине Раковица на седници одржаној 28. децембра 2004. године, донела је

ОДЛУКУ

О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ОПШТИНЕ РАКОВИЦА ЗА 2004. ГОДИНУ

1. ОПШТИ ДЕО

Члан 1.

У Одлуци о буџету општине Раковица за 2004. годину („Службени гласник РС”, бр. 44/04, 85/04 и 87/04) износ: „222.909.872”, замењује се износом: „231.347.872”, а износ: „66.140.506”, замењује се износом: „74.578.506”.

Члан 2.

У члану 3. став. 1. износ: „169.877.506” замењује се износом: „178.315.506”.

Табеле којима се распоређују примања по врстама и издаци по наменама, мењају се и гласе:

Примања		
Економска класификација	Приходи	Износ
7111	Порез на доходак грађана	13.350.000
7131	Периодични порези на непокретности	13.054.000
7133	Порез на наслеђе и поклоне	2.476.000
7134	Порези на финансијске и капиталне трансакције	24.716.000
7136	Други периодични порези на имовину	100.000
7141	Општи порез на добра и услуге	2.733.000
7145	Порези на употребу добара	18.443.000
7161	Други порези које плаћају предузетници и предузећа	11.940.000
7331	Текући трансфери од других нивоа власти	26.157.993
7411	Камате	264.000
7421	Приходи од закупа	4.634.000
7422	Таксе	8.925.000
7423	Приходи општинских органа управе	440.000
7433	Приходи од новчаних казни	9.000
7332	Капитални трансфери од других нивоа власти	15.374.513
7441	Текући добровољни трансфери од физичких и правних лица	367.000
7711	Меморандумске ставке за рефундацију трошкова	7.952.000
8111	Примања од продаје непокретности	27.380.000
УКУПНИ ПРИХОДИ		178.315.506

Издаци – Општи део

Економска класификација	Опис расхода	Средства из буџета	Средства из додатних прихода	Укупна средства
1	2	3	4	5
41	Расходи за запослене	83.383.767	3.000.000	86.383.767
411	Плате и додаци запослених	66.073.810	–	66.073.810
412	Социјални доприноси на терет послодавца	11.641.667	–	11.641.667
413	Накнаде у натури	32.180	–	32.180
414	Социјална давања запосленима	152.540	3.000.000	3.152.540
415	Накнаде запослених – превоз	2.026.570	–	2.026.570
416	Награде, бонуси и остали посебни расходи	3.457.000	–	3.457.000
42	Коришћење услуга и робе	40.379.780	5.609.000	45.988.780
421	Стални трошкови	9.250.000	5.325.000	14.575.000
422	Трошкови путовања	447.655	–	447.655
423	Услуге по уговору	15.715.615	50.000	15.765.615
424	Специјализоване услуге	2.700.000	–	2.700.000
425	Текуће поправке и одржавање	3.844.000	234.000	4.078.000
426	Материјал	8.422.510	–	8.422.510

1	2	3	4	5
47	Социјална помоћ	289.000	–	289.000
472	Накнаде за соц. зашт. из буџета	289.000	–	289.000
48	Остали расходи	2.268.870,55	–	2.268.870,55
481	Дотације невладиним организацијама	238.000	–	238.000
482	Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	1.839.503	–	1.839.503
483	Новчане казне по решењу судова и судских тела	191.367,55	–	191.367,55
49	Резерве	172.500	–	172.500
499	Средства резерве	172.500	–	172.500
51	Основна средстава	15.832.588,45	27.380.000	43.212.588,45
511	Капитално одржавање зграде	5.374.513	27.380.000	32.754.513
512	Машине и опрема	3.958.075,45	–	3.958.075,45
513	Остала основна средства	6.500.000	–	6.500.000
УКУПНО		142.326.506	35.989.000	178.315.506

Издаци – Посебан део

Раз- део	Гла- ва	Функци- онална- класи- фика- ција	Број пози- ције	Еко- номска класи- фика- ција	Организациона класификација	Средства из буџета	Издаци из дода- тних прихода	Укупна средства
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
1					СКУПШТИНА ОПШТИНЕ И ИЗВРШНИ ОДБОР			
		110			Извршни и законодавни органи Финансијски и фискални послови			
			1	411	Плате и додаци	9.523.260	–	9.523.260
			2	412	Социјални доприноси на терет посл.	1.659.300	–	1.659.300
			3	413	Накнаде у натури	800	–	800
			4	414	Социјална давања запосленима	–	–	–
			5	415	Накнаде запосленима – превоз	128.000	–	128.000
			6	416	Награде, бонуси и посебни расх.	610.000	–	610.000
			7	422	Трошкови путовања	237.497	–	237.497
			8	423	Услуге по уговору (информисање)	316.230	–	316.230
			9	423	Услуге по уговору (репрезентација)	840.000	–	840.000
			10	481	Дотац. невлад. орг. (фин. пол. странака)	151.000	–	151.000
			11	482	Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	276.003	–	276.003
					Извори финансирања за функц. 110			
					01 Приходи из буџета	13.742.090	–	13.742.090
	1.1	160			ИЗБОРНА КОМИСИЈА Услуге које нису класификоване на другом месту			
			12	423	Услуге по уговору	9.484.635	–	9.484.635
			13	426	Материјал	213.510	–	213.510
					Извори финанс. за функцију 160			
					01 Приходи из буџета	9.698.145	–	9.698.145
					Укупно за раздео 1	23.440.235	–	23.440.235
2		410			ОПШТИНСКА УПРАВА Општи економски и ком. послови и послови по питању рада			
			14	411	Плате, додаци и накнаде запослених	56.550.550	–	56.550.550
			15	412	Социјални доприноси на терет посл.	9.982.367	–	9.982.367
			16	413	Накнаде у натури	31.380	–	31.380
			17	414	Социјал. давања запосленима	152.540	3.000.000	3.152.540
			18	415	Накнаде за запослене	1.898.570	–	1.898.570
			19	416	Награде, бонуси и остали расходи	2.847.000	–	2.847.000
			20	421	Стални трошкови	7.862.000	3.500.000	11.362.000
			21	422	Трошкови путовања	210.158	–	210.158
			22	423	Услуге по уговору	2.051.750	–	2.051.750
			23	423	Услуге по уговору (рушење)	3.000.000	–	3.000.000
			24	424	Специјализоване услуге	2.700.000	–	2.700.000
			25	425	Текуће поправке и одржавање	3.700.000	–	3.700.000
			26	426	Материјал	8.209.000	–	8.209.000
			27	482	Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	1.563.500	–	1.563.500
			28	483	Новчане казне по решењу судова и судских тела	191.367,55	–	191.367,55
			29	511	Зграде и грађевински објекти	5.374.513	–	5.374.513

1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
			30	512	Машине и опрема	3.958.075,45	–	3.958.075,45
			31	513	Остала основна средства (израда софтвера)	6.500.000	–	6.500.000
					<i>Извори финансирања за функц. 410</i>			
				01	Приходи из буџета	116.782.771	–	116.782.771
				04	Сопствени приходи	–	6.500.000	6.500.000
		090			<i>Социјална заштитна неквалификована на другом месту</i>			
			32	472	Накнаде за социјалну заштиту из буџета (разврст. деце ометене у развоју)	9.000	–	9.000
			33	472	Нак. за соц. заштиту (сахрана умрлих лица)	80.000	–	80.000
			34	472	Накнаде за социјалну заштиту (помоћ пород.)	85.000	–	85.000
			35	472	Накнаде за социјалну заштиту (награде учен.)	115.000	–	115.000
					<i>Извори финансирања за функцију 090</i>			
				01	Приходи из буџета	289.000	–	289.000
		110			<i>Извршни и законодавни органи финансијски и фискални послови</i>			
			36	481	Дотација невладиним организацијама	87.000	–	87.000
			37	499	Стална буџетска резерва	172.500	–	172.500
			38	49912	Текућа буџетска резерва	–	–	–
					<i>Извори финансирања за функцију 110</i>			
				01	Приходи из буџета	259.500	–	259.500
	1.2				МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ			
		160			<i>Опште јавне услуге које нису класификоване на другом месту</i>			
			39	421	Стални трошкови	1.388.000	1.825.000	3.213.000
			40	423	Услуге по уговору	23.000	50.000	73.000
			41	425	Текуће поправке и одржавање	144.000	234.000	378.000
					<i>Извори финансирања за функцију 110</i>			
				01	Приходи из буџета	1.555.000	2.109.000	3.664.000
		610			<i>Стамбени развој</i>			
			42	511212	Изградња стабеног простора за социјалне групе	–	27.380.000	27.380.000
					<i>Извори финансирања за функцију 610</i>			
				09	Примања од продаје нефинансијске имовине	–	27.380.000	27.380.000
					Укупно за раздео 2	119.135.271	35.989.000	155.124.271
					УКУПНИ РАСХОДИ (поз. 1–42)	142.326.506	35.989.000	178.315.506

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу града Београда”, објавиће се и у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се даном доношења.

Број 06-95/2004-IV

Скупштина општине Раковица

Председник,
Бојан Милић, с.р.**АКТИ ПРЕДУЗЕЋА И ОСТАЛИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**

На основу члана 311. Закона о предузећима („Службени лист СРЈ”, бр. 29/06 и 9/01) и члана 18. став 8. Статута предузећа „Горица” а.д.,

Скупштина предузећа 26. јула 2004. године донела је

ОДЛУКУ**О ПОКРИЋУ ГУБИТАКА**

I. Укупна вредност капитала „Горица” а.д. Београд са стањем на дан 31. децембра 2003. године коригована на основу извештаја ревизора за 2003. годину износи 465.107.898,24 динара и састоји се из:

- основног капитала у износу од 272.390.770,86 динара,
- кумулираних ревалоризационих резерви у износу од 192.717.127,38 динара.

II. Основни капитал „Горица” а.д. Београд у износу од 272.390.770,86 динара распоређен је на укупно 269.824 акције, и то:

- серија А – 9.065 акција номиналне вредности од 1.283,00 динара (4,27%)
- серија Б – 260.759 акција номиналне вредности од 1.000,00 динара (95,73%).

III. Укупан губитак исказан по годишњем рачуну за 2003. годину износи 351.546.843,96 динара.

IV. Овом одлуком врши се покриће укупног губитка исказаног по годишњем рачуну за 2003. годину, и то:

- на терет кумулираних ревалоризационих резерви у износу од 182.393.571,64 динара,
- на терет основног капитала у износу од 169.153.272,32 динара, сразмерно учешћу акционара у основном капиталу „Горица” а.д. Београд.

V. Део кумулираних ревалоризационих резерви у износу од 10.323.555,74 динара распоређује се у законске резерве.

VI. Основни капитал „Горица” а.д. Београд након покрића губитка износи 103.237.498,54 динара, и то:

- емисија А – 4.408 акција номиналне вредности 1.000,00 динара или 4,27%,
- емисија Б – 98.829 акција номиналне вредности 1.000,00 динара или 95,73%.

Остатак основног капитала у износу од 498,54 динара распоређује се у резерве.

VII. Обавезује се финансијски сектор да изврши књижења у складу са овом одлуком под 1. јануаром 2004. године.

У складу са пословном политиком предузећа, посебно због потребе ефикаснијег пословања, а у складу са законом, донета је одлука као у диспозитиву.

У складу са овом одлуком позивају се повериоци из члана 308. ЗОП, а у вези одредбе члана 305. став 2. и члана 306. ЗОП да уколико желе пријаве своја потраживања у року од 30 дана.

Председник Скупштине,
Зоран Голубовић, с.р.

На основу члана 44. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије”, бр. 38/01 и 18/03) и одредаба члана 38. Статута Холдинг д.п. „22. децембар”, Крагујевац,

Скупштина Холдинг д.п. „22. децембар” 16. фебруара 2005. године донела је

ОДЛУКУ

О ОБЈАВЉИВАЊУ ЈАВНОГ ПОЗИВА ЗА УПИС АКЦИЈА БЕЗ НАКНАДЕ

1. Објављује се јавни позив за упис акција без накнаде, у складу са чл. 42. и 43. Закона о приватизацији, у тексту који чини саставни део ове одлуке.

2. Јавни позив из тачке 1. ове одлуке објављује се:

- на огласној табли предузећа,
- у „Службеном гласнику Републике Србије”,
- у дневном листу „Политика”.

3. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана доношења.

Председник Скупштине,
Слободан Павловић, с.р.

На основу члана 44. Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 38/01 и 18/03) и одлуке Скупштине Холдинг д.п. „22. децембар”, Крагујевац, број Ск. 24/05-4 од 16. фебруара 2005. године, Генерални директор Холдинг д.п. „22. децембар” упућује

ЈАВНИ ПОЗИВ

ЗА УПИС АКЦИЈА БЕЗ НАКНАДЕ

Емитент: Холдинг друштвено предузеће „22. децембар”, Крагујевац, Улица 19. октобра бр. 2.

Матични број: 07165218.

Укупан износ капитала на дан 31. децембра 2002. године – друштвени капитал износи 261.790.000 динара.

Делатност: холдинг послови.

Број запослених: 1059.

1. Номинална вредност једне акције која се емитује износи 1.000 динара, а емитује се укупно 261.790 акција, са редним бр. од 000001 до 261790.

2. Купац, у складу са уговором о купопродаји друштвеног капитала, стиче 183.253 акције са редним бр. од 000001 до 183253, што представља 183.253.000 динара, односно највише 70% друштвеног капитала предузећа.

Запослени могу стећи највише 30% укупног друштвеног капитала предузећа, што представља највише 78.537.000 динара, односно највише 78.537 акција са редним бр. од 183254 до 261790.

Акцијском фонду, у складу са Законом о приватизацији, преносе се акције које су преостале после уписа акција запослених и акција купца, ради продаје.

3. Право на стицање акција без накнаде имају држављани Србије који су запослени или су раније били запослени у предузећу (у даљем тексту: запослени).

Запослени имају право на стицање акција без накнаде чија је укупна номинална вредност до 200 еура у динарској противвредно-

сти, за сваку пуну годину радног стажа у предузећу, по званичном курсу на дан објављивања јавног позива за упис акција.

Право на стицање акција може се остварити највише за 35 година радног стажа.

Ако је вредност капитала за стицање акција без накнаде мања од укупне номиналне вредности акција које запослени стичу без накнаде, запослени стичу право на мањи број акција, сразмерно односу тих вредности.

Приликом уписа акција, запослени, као уписници бесплатних акција прилажу доказ о:

- држављанству Републике Србије,
- радном стажу у предузећу.

4. Упис акција ће се спровести у просторијама Холдинг д.п. „22. децембар”, Крагујевац, Улица 19. октобра бр. 2 (Управна зграда – Сала органа управљања) сваког радног дана и суботом, од 8,00 до 16,00 часова.

Акције се уписују потписивањем изјаве о упису акција – уписнице. Акције се могу уписати лично или преко заступника, уз прилагање овереног судског овлашћења.

Приликом уписа акција запослени могу, по свом избору овластити лице које ће их заступати на Скупштини предузећа.

По потписивању уписнице запосленима ће се издати потврда о упису акција.

Рок за упис акција почиње од 22. фебруара 2005. године, са почетком у 8 часова, и завршава се истеком 15. дана од дана започињања рока, односно 9. марта 2005. у 16 часова.

5. После спроведеног поступка приватизације уписници акција ће добити акције, односно оверене потврде о својини акција, које ће заменити уписнице.

Акције су обичне и гласе на име.

Власници акција имају следећа права:

- право на учешће у управљању,
- право на учешће у деоби добити (дивиденда),
- право на учешће у делу стечајне масе после исплате поверилаца.

6. Овај позив објављује се на огласној табли предузећа, у дневном листу „Политика”, и у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Све додатне информације могу се добити на телефоне 034/335-894 локал 275, и 034/336-048, 034/335-417 и 034/336-055.

Генерални директор
Андреја Милановић, с.р.

На основу члана 44. Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 38/01 и 18/03) и одлуке Скупштине ДП „Услуга” Крушевац донете на седници 11. фебруара 2005. године, Директор предузећа упућује

ЈАВНИ ПОЗИВ

ЗА УПИС АКЦИЈА БЕЗ НАКНАДЕ

Емитент: ДП „Услуга” Крушевац, Чулићева бр. 17.

Матични број: 07145683.

Укупан износ књиговодствене вредности друштвеног капитала на дан на који је урађена процена по решењу о верификацији процене је 580.000,00 динара.

Делатност: завршни радови у грађевинарству.

Број запослених: 41.

1. Номинална вредност једне акције која се емитује износи 10 динара, а емитује се укупно 58.000 акција, са редним бр. од 1. до 58000.

2. Купац у складу са уговором о купопродаји друштвеног капитала, стиче 40.600 акција, са редним бр. од 1 до 40600, што представља 406.000,00 динара, односно највише 70% друштвеног капитала предузећа.

Запослени могу стећи највише 30% укупног друштвеног капитала предузећа што представља највише 174.000,00 динара, односно највише 17.400 акција.

Акцијском фонду, у складу са Законом о приватизацији, преносе се акције које су преостале после уписа запослених и акција купца ради продаје.

3. Право на стицање акција без накнаде имају држављани Србије који су запослени у предузећу (у даљем тексту: запослени).

Запослени имају право на стицање акција без накнаде чија је укупна номинална вредност 200 EUR у динарској противвредности, за сваку пуну годину радног стажа у предузећу, по званичном курсу на дан објављивања јавног позива за упис акција.

Право на стицање акција може се остварити највише за 35 година радног стажа.

Ако је вредност капитала за стицање акција без накнаде мања од укупне номиналне вредности акција које запослени стичу без накнаде, запослени стичу право на мањи број акција, сразмерно односу тих вредности.

Приликом уписа акција, запослени, као уписници бесплатних акција прилажу доказ о:

- држављанству Републике Србије,
- радном стажу у предузећу.

4. Упис акција ће се спровести у просторијама предузећа у Улици Чупићева број 17, Крушевац, сваког радног дана и суботом од 8 до 14 часова.

Акције се уписују потписивањем изјаве о упису акција – уписница. Акције се могу уписати лично или преко заступника, уз прилагање овереног овлашћења.

Приликом уписа акција запослени могу, по свом избору, овластити лице које ће их заступати на Скупштини предузећа.

По потписивању уписнице запосленима ће се издати потврда о упису акција.

Рок за упис акција почиње да тече од 1. марта 2005. године са почетком у 8 часова и завршава се истеком 15 дана од дана започињања рока у 14 часова.

5. После спроведеног поступка приватизације уписници акција ће добити акције, односно оверене потврде о својини над акцијама, које ће заменити уписнице.

Акције су обичне и гласе на име.

Власници акција имају следећа права:

- право на учешће у управљању,
- право на учешће у деоби добити (дивиденда),
- право на учешће у делу стечајне масе после исплате поверилаца.

6. Овај позив објављује се на огласној табли предузећа, у дневном листу „Политика“, и у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Све додатне информације могу се добити на телефоне 037/440-325 и 037/22-345.

Директор,
Слободан Милић, с.р.

САДРЖАЈ

	Страна		Страна
548. Закон о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља	1	558. Подаци о просечној заради по запосленом у периоду новембар 2004–јануар 2005. године	56
549. Закон о железници	5	Акти скупштина општина и њихових органа	
550. Закон о поштанским услугама	15	РАКОВИЦА	
551. Закон о посредовању – медијацији	23	Одлука о буџету општине Раковица за 2005. годину	56
552. Закон о измени Закона о Акционом плану хармонизације економских система држава чланица државне заједнице Србија и Црна Гора ради спречавања и уклањања препрека слободном протоку људи, робе, услуга и капитала	25	Одлука о измени и допуни Одлуке о буџету општине Раковица за 2004. годину	59
553. Закон о престанку важења Закона о оснивању Јавног предузећа за ваздушни саобраћај	25	Акти предузећа и осталих организација	
554. Породични закон	26	Одлука о покрићу губитака, „Горица“ а.д., Београд	61
555. Закон о јавним агенцијама	51	Одлука о објављивању јавног позива за упис акција без накнаде, Холдинг ДП „22. децембар“, Крагујевац	62
556. Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом исплаћеним у јануару 2005. године	55	Јавни позив за упис акција без накнаде, Холдинг ДП „22. децембар“, Крагујевац	62
557. Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у јануару 2005. године	56	Јавни позив за упис акција без накнаде, ДП „Услуга“, Крушевац	62

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ОБЈАВЉИВАЊУ ТЕКСТОВА И ОГЛАСА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС“

I

Општи акти предузећа и других органа и организација, јавни позиви за прикупљање понуда, конкурси, огласи – лицитације и сл., за објављивање у „Службеном гласнику Републике Србије“ **достављају се поштом или лично** на адресу **Јавно предузеће „Службени гласник“**, 11000 Београд, Улица краља Милутина број 27, или **електронском поштом** на адресу **tender@glasnik.com**

Уз пропратно писмо приложити оригинал материјала за објављивање у једном примерку, и то доставити обавезно (**дискета или CD**), ради брже припреме за штампу.

Биће објављени само они текстови који су плаћени, по правилу у првом наредном броју, односно **најкасније осам дана**, после евидентирање уплате.

Информације о објављивању могу се добити на телефон 011/3346-229, а о плаћању на телефон 011/3346-455, 011/3233-261.

II

У огласном делу „Службеног гласника Републике Србије“ могу се огласити:

– **изгубљени документи** (школска сведочанства, дипломе и друга документа) **по цени од 141,60 динара** са ПДВ, по једном документу, односно **99,12 динара** са ПДВ за сваки наредни документ објављен у истом огласу;

– **изгубљени печати и штампили по цени од 1.309,80 динара** са ПДВ по печату, односно штампилу (као мали огласи у рубрици „Разно“).

Оглас о изгубљеним документима, печатима и штампилу биће објављен ако је:

– примљен у књижарама ЈП „Службени гласник“ у Београду, Кнеза Милоша 16 и Немањина 22–26, и Новом Саду, Сутјеска 2 (СПЕНС), или

– достављен доказ (копија уплатнице) о извршеној уплати тачног износа накнаде на текући рачун ЈП „Службени гласник“ и текст огласа са читко и потпуно унетим подацима за објављивање (име и презиме лица чији је документ, назив документа и издаваоца и сл.).

Оглас за који није достављен потпун и јасан текст не може се објавити, а Предузеће не сноси одговорност за необјављивање.

Текући рачун ЈП „Службени гласник“ је **160-14944-58**.

Адреса је: ЈП „Службени гласник“, Краља Милутина 27, 11000 Београд.

Додатна објашњења могу се добити на телефоне: 011/3346-455 и 3233-261.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

организује наставу за припремање

ПРАВОСУДНОГ ИСПИТА

Први семинар почиње **25. фебруара 2005. године**, а следећи **7. октобра 2005. године**

Трајање семинара – три месеца

Фонд часова – 190

Настава ће бити организована петком од 16 и суботом од 9 часова у слушаоници VIII Правног факултета у Београду, Булевар краља Александра 67.

Предавачи:

судије Врховног суда: Јанко Лазаревић, Зоран Перовић, Новица Пековић, Љубомир Пљакић, Предраг Трифуновић, Драгиша Слијепчевић, Драгица Марјановић, Снежана Андрејевић, Љубица Милутиновић, и

професори Правног факултета: Миодраг Орлић, Ратко Марковић, Мирко Васиљевић, Зоран Стојановић, Оливер Антић, Зоран Томић, Боривоје Шундерић, Гашо Кнежевић, Ђорђе Лазин, Драгор Хибер, Небојша Јовановић, Александар Јакшић, Оливера Вучић и Ранко Кеча.

Истакнути стручњаци: **Милан Влатковић** и др.

Управник курса: проф. др **Зоран Стојановић**.

Детаљније информације могу се добити на тел. **3027-676**,

www.ius.bg.ac.yu

e-mail: smiljka@ius.bg.ac.yu

Издавач: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ

„**СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК**”, Београд, Краља Милутина 27

Директор и главни и одговорни уредник Бранко Глигорић

Уредник Жељко Ђорац; технички уредник Синиша Орсић; компјутерска обрада текста – Фото-слог „Службеног гласника”

Телефони: (Редакција 642-722); (Одељење претплате 323-30-37); (Одељење продаје и огласа 334-64-55 и 323-32-61, факс 323-05-80)

(ПИБ: SR100002782)

(МАТИЧНИ БРОЈ: 07453710)

(ТЕКУЋИ РАЧУН: 160-14944-58)

Штампа: Политика Newspapers and Magazines д.о.о., Београд, Македонска 29